Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

14 ЛІСТАПАДА 2007 г. СЕРАДА

№ 216 (26081)

Кошт 440 рублёў

ВЫДАЕЦЦА З 9 ЖНІЎНЯ 1917 Г.

Увага: «Прамая лінія»!

ТРАДЫЦЫІ І СУЧАСНАСЦЬ

На ўсе вашы пытанні, якія датычацца ролі і месца народных традыцый у сённяшнім жыцці, а таксама некаторых аспектаў народнай медыцыны, адкажуць падчас «Прамой лініі» нашы пастаянныя аўтары **загадчык кафедры этналогіі і фальклору Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў кандыдат філалагічных навук Іван Іванавіч КРУК і старшы выкладчык гэтай жа кафедры Аксана Веніямінаўна КАТОВІЧ.**

Як лепш справіць вяселле? Якія правілы існуюць у дачыненні да правядзення хрэсьбін? Як не парушыць рэгламентацыю пахавання і памінання? Як правільна арганізаваць улазіны? Як адзначыць свята ў адпаведнасці з народным календаром? На гэтыя і іншыя пытанні вы зможаце атрымаць адказы, калі патэлефануеце на нашу «Прамую лінію» **21 лістапада з 12.00 да 14.00 па нумарах: 292 38 92, 292 38 21. (Кантактны тэлефон для папярэдніх званкоў — 292 21 03.)**

Падпіска-2008

СА «ЗВЯЗДОЙ» — У НОВЫ ГОД

ПАЧАЛАСЯ ПАДПІСКА НА І КВАРТАЛ І І ПАЎГОДДЗЕ 2008 ГОДА. ПАДПІСНЫЯ ЦЭНЫ НА ГАЗЕТУ «ЗВЯЗДА» (у рублях)

Індэкс	на 1 месяц	на 3 месяцы	на 6 месяцаў
63850 (індывідуальны)	8800	26400	52800
63145 (індывідуальны льготны, для пенсіянераў, ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны)	8300	24900	49800
63858 (ведамасны)	14000	42000	84000
63239 (ведамасны льготны для ўстаноў міністэрстваў культуры, адукацыі і аховы здароўя)	12800	38400	76800

ПАДПІСКА НА І КВАРТАЛ І І ПАЎГОДДЗЕ 2008 ГОДА. ПАДПІСНЫЯ ЦЭНЫ НА ГАЗЕТУ «ЗВЯЗДА» «Да запатрабавання» (праз кіёскі Мінгарсаюздруку)

Індэкс	на 1 месяц	на 3 месяцы	на 6 месяцаў
63850 (індывідуальны)	7460	22380	44760
63145 (індывідуальны льготны, для пенсіянераў, ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны)	6990	20970	41940
63858 (ведамасны)	9938	29814	59628
63239 (ведамасны льготны для ўстаноў міністэрстваў культуры, адукацыі і аховы здароўя)	9431	28293	56586

ДА ВЕДАМА ЧЛЕНАЎ САВЕТА РЭСПУБЛІКІ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

16 лістапада 2007 г. у 10.00 у зале пасяджэнняў Савета Рэспублікі (вул. Чырвонаармейская, 4) прадоўжыць работу восьмая сесія Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь трэцяга склікання.

У рыбгасе «Сялец» Бярозаўскага раёна ідзе да завяршэння адлоў таварнай рыбы.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Аляксандр ЛУКАШЭНКА: «ДА КАНЦА ПЯЦІГОДКІ АБ'ЁМ ВУП ТРЭБА ПАДВОІЦЬ»

Сёння для Беларусі склалася ўнікальная сітуацыя, у якой эканоміка краіны можа значна прыбавіць. Спрыяльная кан'юнктура цэнаў на сусветных рынках на прадукты харчавання, будаўнічыя матэрыялы, прадукцыю машынабудавання і г.д. адкрывае перад нашай рэспублікай прывабныя перспектывы. Але скарыстацца імі трэба неадкладна. Такім быў лейтматыў нарады ў кіраўніка дзяржавы па праектах прагнозу сацыяльна-эканамічнага развіцця, бюджэту і асноўных напрамках грашова-крэдытнай палітыкі на 2008 год, а таксама выніках сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны за 9 месяцаў гэтага года.

Размова атрымалася напружанай і жорсткай па дзвюх прычынах. Па-першае, абмяркоўваліся найважнейшыя дакументы, якія вызначаць сацыяльна-эканамічнае развіццё краіны ў будучым годзе. Па-другое, адпаведны тон нарадзе задаў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, калі рэальна ацаніў вынікі, з якімі краіна завяршае год. За 9 месяцаў не выканана 6 з 19 найважнейшых параметраў прагнозу на 2007 год. Таму менавіта праблемам, а не дасягненням была нададзена асаблівая ўвага.

У прыватнасці, не забяспечаны прагнозныя тэмпы росту вытворчасці харчовых тавараў, абмежаванне тэмпаў росту імпарту і станоўчае сальда знешняга гандлю. Акрамя таго сёлета не дасягнуты прагнозы ўзроўню рэнтабельнасці рэалізаванай прадукцыі прамысловасці. З гэтай нагоды ў кіраўніка дзяржавы было шмат пытанняў і крытыкі ў адрас урада.

«На жаль, у мяне ўзнікае ўражанне, што дзеючы ўрад пачынае абрастаць цінай, — адзначыў Аляксандр Лукашэнка. — Вы павінны зразумець, што ваша задача — не проста чарціць графікі і пісаць справаздачы, а прыкладаць намаганні для таго, каб грамадства ўбачыла рэальныя зрухі ў вашай дзейнасці».

Прэзідэнт выказаў упэўненасць у тым, што сёння няма тых праблем, якія мы не маглі б вырашыць.

«Няўжо «Беллегпрам» не можа вырабляць адзенне, якое карыстаецца попытам, каб народ купляў беларускую прадукцыю, а не імпартныя тавары далёка не лепшай якасці?» — пацікавіўся кіраўнік дзяржавы.

Насельніцтва траціць сотні мільёнаў долараў на набыццё імпартных тавараў, якія маглі б застацца ў Беларусі. Падобныя праблемы ёсць і з канцтарскімі вырабамі, некаторымі іншымі групамі тавараў, а ніякіх мераў урадам не прымаецца.

«Калі ў наступным годзе рост адмоўнага сальда знешнегандлёвай дзейнасці працягнецца цяперашнімі тэмпамі, пад пагрозай апынуцца ўсе нашы дасягненні», — падкрэсліў Прэзідэнт.

Увогуле, сітуацыя з экспартам склалася даволі парадаксальная: попыт на беларускую прадукцыю за мяжой вельмі высокі. Трэба толькі павялічваць вытворчасць і прадаваць.

У разрэзе праекта бюджэту на 2008 год Аляксандр Лукашэнка пацікавіўся, як выконваецца яго даручэнне па зніжэнні падатковай нагрузкі.

«Мы не можам душыць ні прыватны, ні дзяржаўны сектар сваімі неразумнымі схемамі падатковых выплат, — заявіў кіраўнік дзяржавы. — Сёння ўсе — ад радавога бізнесмена да дырэктара буйнога прадпрыемства — скардзяцца на тое, што яны павінны трымаць па 5 бухгалтараў, каб разабрацца ў падатковых інструкцыях... Майце на ўвазе: яшчэ адна такая скарга — і я буду сур'ёзна разбірацца з падаткавікамі».

У праекце прагнозу сацыяльна-эканамічнага развіцця Беларусі на 2008 год урад прапанаваў прырост валавога ўнутранага прадукту ў памеры 107,5—108,5 працэнта. Аляксандр Лукашэнка адразу ж жорстка выказаўся супраць «калідора» і прапанаваў пакінуць максімальнае значэнне. Хоць і яно, на думку кіраўніка дзяржавы, не з'яўляецца аптымальным.

«Мы спрацаваем, які ВУП павінен быць у 2008 годзе. Пры такім попыце на нашу прадукцыю прырост ВУП павінен быць 20 працэнтаў», — заявіў Прэзідэнт. — Трэба прадаць больш, чым купілі, вось і ўсё».

Кіраўнік дзяржавы дадаў, што да канца пяцігодкі аб'ём ВУП трэба падвоіць. «Трэба дзякаваць Богу за такую спрыяльную для нас сітуацыю ў сусветнай эканоміцы, калі на прадукты харчавання — попыт, на адзенне і абутак — попыт, пастаянна павялічваецца на экспарт прадукцыя БелАЗа і МТЗ», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Меркаванне пра тое, што ўрад выказаўся за не вельмі напружаныя паказчыкі сацыяльна-эканамічнага развіцця, падзялялі і старшыня праўлення Нацыянальнага банка Пётр Пракаповіч, і намеснік Кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Леанід Анфімаў.

Паводле слоў Пятра Пятровіча, неабходна выстраіць бяспечную сістэму эканомікі і бяспечную фінансавую сістэму Беларусі. Для гэтага ў першую чаргу трэба мець стабільную надзейную нацыянальную валюту. У сваю чаргу, каб мець такую валюту, эканоміка павінна быць эфектыўнай. Беларусі проста неабходна актыўна прыцягваць прамыя замежныя інвестыцыі. Сёння па прыцягненні такіх інвестыцый краіна займае адно з апошніх месцаў у рэгіёне. Для параўнання, калі ў нашу эканоміку з 1 студзеня 2007 года было прыцягнута толькі 2,7 млрд долараў прамых інвестыцый, то ў Чэхіі і Венгрыі — краінах з супастаўнай колькасцю насельніцтва — 77 і 108 млрд долараў адпаведна. Каб палепшыць гэты паказчык, не патрабуецца нейкіх дадатковых фінансавых выдаткаў — «дастаткова зняць усю бюракратыю» і зрабіць інвестыцыйны клімат больш прывабным.

На думку старшыні праўлення Нацбанка, у краіны дастаткова рэзерваў і для стварэння станоўчага сальда да 2010 года. У якасці прыкладу Пётр Пракаповіч прывёў сельскую гаспадарку, дзе вытворчасць малака ў параўнанні з 1990 годам знізілася на 1,4 млн тон, бульбы — на 3,2 млн тон. Калі адновіць былыя аб'ёмы вытворчасці і прадукцыю прадаць за мяжу, пра перавышэнне імпарту над экспартам можна забыцца. Велізарныя рэзервы і ў галіне будаўніцтва жылля. Зараз магутнасці можна падвоіць, і да 2 млн квадратных метраў жылля экспартаваць. Увогуле на існуючых магутнасцях, паводле слоў Пятра Пятровіча, ВУП за год можна павялічыць да 11 працэнтаў. А на гэтым фоне палепшаць і дабрабыт насельніцтва. У 2010 годзе сярэдняя зарплата ў Расіі і Прыбалтыцы прагназуецца на ўзроўні 1000 долараў і 1000 еўра адпаведна.

Пастаноўцы вырашэння акрэсленых задач замінае і састарэлая нарматыўная база. Палажэнні, якія сёння сталі сапраўдным тормазам развіцця эканомікі, неабходна «падчысціць».

Многія з вышэй прыведзеных выказванняў выклікалі незадавальненне членаў урада, а сярод каментарыяў міністраў можна было пачуць, маўляў, «фантастыка». Аднак, як адзначыў Аляксандр Лукашэнка, ніхто і не абяцаў, што будзе лёгка. Трэба закатваць рукавы і цяжка працаваць. Прэзідэнт адзначыў, што не хацеў бы прыбягаць да кадравых рашэнняў, аднак калі вынікаў не будзе ў першым квартале — паўгоддзі 2008 года, вінаватыя пазбавяцца сваіх партфеляў, а калі прагнозныя паказчыкі не будуць выкананы па выніках 9 месяцаў будучага года, у адстаўку можа пайсці і ўвесь кабінет міністраў.

Па выніках нарады кіраўнік дзяржавы даручыў на працягу двух тыдняў дапрацаваць, удакладніць і ўзгадніць праекты прагнозу, бюджэту і асноўных накірункаў грашова-крэдытнай палітыкі на 2008 год.

Сяргей ПРОТАС.

У НАВАГРУДКУ АСВЕЧАНЫ ПОМНІК ПРАПАДОБНАМУ ЕЛІСЕЮ ЛАЎРЫШЭЎСКАМУ

Помнік прападобнаму Елісею Лаўрышэўскаму ў Навагрудку 10 лістапада асвяціў Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі. Трохметровы манумент святога ў манаскім адзенні і з крыжам у руках устаноўлены на вуліцы Гродзенскай каля будынка епархіяльнага ўпраўлення.

Паводле слоў благачыннага горада Навагрудка і Навагрудскай акругі протаіерэя Анатоля Герасімука, адкрыццё манумента стала адной з цэнтральных падзей святкавання 690-годдзя ўтварэння Навагрудскай епархіі і 15-годдзя яе аднаўлення. Яны праходзяць падчас урачыстасцяў у гонар 1015-годдзя праваслаўя на Беларусі. Як расказаў протаіерэй Анатоль Герасімук, сын князя Тройната, будучы Елісей Лаўрышэўскі, займаў высокую пасаду пры двары князя Міндоўга. Стаўшы хрысціянінам, ён пакінуў двор, вёў адасобленае жыццё, а затым заснаваў на правым беразе Нёмана ў 1255 годзе Лаўрышэўскі манастыр. Пасля смерці прападобнага яго мошчы былі аб'яўлены цудатворнымі. У 1505 годзе, калі татары, якія спустошылі ваколіцы Навагрудка, наблізіліся да Лаўрышэўскага манастыра, Гасподзь паказаў цуд праз свайго ўгодніка: татарам здалося, што манастырскі двор запоўнены адборнай конніцай, і яны ў страху ўцяклі. Ва ўрачыстасцях у Навагрудку ўзялі ўдзел дзяржаўны сакратар Савета бяспекі Беларусі Віктар Шэйман і старшыня Гродзенскага аблвыканкама Уладзімір Саўчанка. Мітрапаліт Філарэт уручыў Віктару Шэйману ордэн Кірыла Тураўскага.

Фота Леаніда ШЧАГЛОВА, БЕЛТА.

РОЗГАЛАС — АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ СУТАК

НАЛЕТА ПЛАНУЕЦЦА ПАВЫСІЦЬ СТАЎКУ ПДВ ДА 20 ПРАЦЭНТАЎ

У Беларусі памер стаўкі падатку на дабаўленую вартасць у 2008 годзе плануецца павысіць з 18 працэнтаў да 20 працэнтаў. Аб гэтым паведаміў міністр фінансаў Мікалай Корбут, адпаведная прапанова будзе дакладзена прэзідэнту Беларусі на нарадзе па рэспубліканскаму бюджэту на 2008 год.

У сферы жыллёва-камунальнай гаспадаркі праектам бюджэту вызначана павышэнне тарыфаў ЖКГ у межах $5 у 2008 годзе. «Разам з тым улічаны неабходныя рэсурсы для таго, каб забяспечыць аплату пастаўшчыкам за спажытыя энергарэсурсы», — адзначыў міністр фінансаў. «Пры гэтым прагназуецца, што грамадзяне будуць плаціць у межах 32—34 працэнты ад праведзеных затратаў», — дадаў Мікалай Корбут. Пры гэтым ён растлумачыў, што павелічэнне расходаў на камунальную гаспадарку звязана з павышэннем цэнаў на энергарэсурсы.

IP-ТЭЛЕФАНІЯ АХОПЛІВАЕ НОВЫЯ КРАІНЫ

Чатыры новыя напрамкі IP-тэлефаніі сталі даступны з лістапада абанентам «Белтэлекам»: Албанія, Тайвань, Кенія і Камерун.

Тэлефанія па пратаколу IP уваходзіць у пералік паслуг інтэлектуальнай платформы і прадастаўляецца пры заключэнні з абанентамі дагавора на «Абаненцкі рахунак» ці «Картачны рахунак», а таксама ўладальнікам Сэрвісных тэлефонных картак. Выкарыстанне гэтых сэрвісаў дазваляе тэлефанаваць за мяжу намнога танней у параўнанні з дзеючымі міжнароднымі тарыфамі. Тэлефанія па IP-пратаколу рэалізавана ўжо больш чым па 30 напрамках: гэта краіны СНД, Еўропы, Блізкага Усходу, Амерыкі, Афрыкі і Міжземнамор'я.

Надзея НІКАЛАЕВА.

УСЕ РАЁННЫЯ ГАЗЕТЫ НАЛЕТА ЗМОГУЦЬ ВЫХОДЗІЦЬ ПОЎНАКАЛЯРОВЫМІ

Аб гэтым карэспандэнту БЕЛТА паведаміў намеснік міністра інфармацыі Беларусі Ігар Лапцёнак.

У адпаведнасці з Комплекснай праграмай па падтрымцы дзяржаўных перыядычных друкаваных выданняў у Рэспубліцы Беларусь на 2005—2008 гады для паліграфічных прадпрыемстваў набыта абсталяванне, на якім магчыма друкаваць неабходныя тыражы перыядычных выданняў, што выдаюцца ў абласцях і раёнах. У гэтым годзе закуплена абсталяванне на суму Br1 млрд 700 млн. Завяршаецца яго ўстаноўка ў Віцебскай абласной друкарні і на гомельскім камунальным прадпрыемстве «Сож».

БОЛЬШ ЯК 1 ТЫС. КІРАЎНІКОЎ АШТРАФАВАНЫ ЗА НЕСВОЕЧАСОВУЮ ВЫПЛАТУ ЗАРПЛАТЫ

Дзяржаўныя інспектары працы ў студзені—кастрычніку гэтага года правялі 12,3 тыс. праверак выканання наймальнікамі тэрмінаў выплаты заработнай платы. Як паведамілі карэспандэнту БЕЛТА ў дэпартаменце дзяржаўнай інспекцыі працы Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Беларусі, парушэнні заканадаўства аб працы выяўлены ў 1 тыс. 512 арганізацыях рознай формы ўласнасці.

Паводле слоў спецыялістаў, вынесены пастановы аб прыцягненні больш як 1 тыс. кіраўнікоў і іншых службовых асобаў арганізацый да адміністрацыйнай адказнасці ў выглядзе штрафу ў памеры Br188,1 млн. Да адміністрацыйнай адказнасці прыцягнута 567 наймальнікаў, да іх прыменены санкцыі на агульную суму Br409,5 млн.

ПЕРСПЕКТЫВЫ РОЗНІЧНЫХ ПАСЛУГ ААТ «БЕЛАГРАПРАМБАНК»

Заўтра ў памяшканні цэнтральнага апарата ААТ «Белаграпрамбанк» адбудзецца другая спецыялізаваная канферэнцыя «Рознічныя банкаўскія паслугі: тэндэнцыі і перспектывы».

На сустрэчу запрошаны прадстаўнікі Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь, Асацыяцыі беларускіх банкаў, топ-менеджары вядучых айчынных і замежных банкаў, кіраўнікі буйных страхавых і IT-кампаній, менеджары прадстаўніцтва міжнароднай плацежнай сістэмы Visa International. Яны разгледзяць разнастайныя аспекты развіцця рознічных банкаўскіх прадуктаў і паслуг, перспектывы і прыярытэты прасоўвання карткавага бізнэсу ў Беларусі, сістэм і тэхналогій аддаленага абслугоўвання кліентаў.

Святлана БАРЫСЕНКА.

КУП «МИНСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ЦЕНТР УЧЕТА НЕДВИЖИМОСТИ»

проводит открытый аукцион по продаже зданий пансионата «Багута» 1982 г.п. (в районе Кургана Славы, 5 км.):
Лот № 1: здание пансионата кирпичное (1951,7 кв.м, 4-этажное, состоящее из двух корпусов, соединенных между собой). Площадь земельного участка — 2,07 га.;

Лот № 2: здание пансионата бревенчатое, облицованное кирпичом (173,8 кв.м); здание пансионата сборно-щитовое, облицованное кирпичом (159,1 кв.м). Площадь земельного участка — 1,11 га.

Контактный телефон: (8017) 224 61 34.
Наш сайт в Интернете: www.rlt.by.

ВАДЗІМ ПАПОЎ ВЫБРАНЫ ПЕРШЫМ НАМЕСНІКАМ СТАРШЫНІ ПАРЛАМЕНЦКАГА СХОДУ САЮЗА БЕЛАРУСІ І РАСІІ

Старшыня Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі Вадзім Папоў выбраны першым намеснікам старшыні Парламенцкага сходу Саюза Беларусі і Расіі. Такое рашэнне прынята ў Маскве на пленарным пасяджэнні 32-й сесіі Парламенцкага сходу.

Намеснік старшыні Палаты прадстаўнікоў Сяргей Забалоцец выбраны намеснікам старшыні Парламенцкага сходу.

ІНФЛЯЦЫЯ Ў БЕЛАРУСІ Ў КАСТРЫЧНІКУ СКЛАЛА 1,5 ПРАЦЭНТА

Інфляцыя ў Беларусі ў кастрычніку склала 1,5 працэнта, паведамілі БЕЛТА ў Міністэрстве статыстыкі і аналізу.

Індэкс спажывецкіх цэнаў на тавары і паслугі ў студзені—кастрычніку гэтага года да снежня мінулага года склаў 107 працэнтаў. Сярэднямесячны прырост цэнаў з пачатку года — 0,7 працэнта.

Нагадаем, што ў адпаведнасці з Асноўнымі напрамкамі грашова-крэдытнай палітыкі Беларусі на 2007 год гадавая інфляцыя запланавана ў межах 6—8 працэнтаў.

белагропромбанк — традиции будущего

ПОБЕДИТЕЛЬ КОНКУРСА «БРЭНД ГОДА 2006»

ОТКРЫТОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО "БЕЛАГРОПРОМБАНК"

сообщает, что 22 ноября 2007 года проводится внеочередное Общее собрание акционеров в заочной форме. 220036, г. Минск, проспект Жукова, 3.

Повестка дня:

1. Об увеличении уставного фонда ОАО "Белагропромбанк" во исполнение Распоряжения Президента Республики Беларусь от 15 октября 2007 года № 334рп "Об увеличении доли государства в уставном фонде открытого акционерного общества "Белагропромбанк".

Дата составления списка лиц, имеющих право на участие в собрании, — 14 ноября 2007 года.
Для получения бюллетеней для заочного голосования просим обращаться в ОАО "Белагропромбанк", его филиалы и отделения по месту нахождения акционеров.
Бюллетени для заочного голосования заполняются и представляются не позднее 20 ноября т.г.
С решениями, принятыми Общим собранием акционеров банка, можно будет ознакомиться в учреждениях ОАО "Белагропромбанк" после 30 ноября 2007 года.

Телефоны для справок: 8(017) 250 60 01, 228 53 03

КУРСЫ ВАЛЮТ

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 14.11.2007 г. (для б/н разлікаў)

1 долар ЗША	2 152,00
1 еўра	3 142,24
1 латвійскі лат	4 473,55
1 літоўскі літ	910,11
1 чэшская крона	117,99
1 польскі злоты	861,83
1 расійскі рубель	87,73
1 украінская грыўня	427,79

Курсы замежных валют для безнаяўных разлікаў
Цэнтрабанк РФ

USD	24,5286
10 UAH	48,4573
1000 BYR	11,3776
EUR	35,8461

Курс у гандлёвых кампаніях (на 13.11.2007 г.)

USD	2135 / 2210

Агенцтва Уладзіміра Граўцова

Падпісвайцеся на часопіс «Главный Бухгалтер. ГБ» на 2007 год у рэдакцыі па самай выгаднай цане. Тэлефон рэдакцыі: 209-69-01.

ISSN 1990 - 763X

07216>

ЧЫНОЎНІК — НАСЕЛЬНІЦТВА: ЁСЦЬ КАНТАКТ?

Скаргі, пытанні, прапановы, просьбы, патрабаванні — вось яны, формы зваротнай сувязі паміж народам і чыноўнікамі. Як зрабіць яе больш аператыўнай, зручнай, а галоўнае — эфектыўнай? Вядома ж, зафіксаваўшы парадак працы са зваротамі заканадаўча. Дагэтуль ключавым дакументам, што рэгулюе адносіны ў такой сферы, быў закон «Аб зваротах грамадзян», аднак багатая практыка апрацоўкі зваротаў уносіць свае карэктывы і вымагае тым самым удасканаленняў. 18 студзеня ўступіць у сілу Указ Прэзідэнта «Аб дадатковых мерах па працы са зваротамі грамадзян і юрыдычных асобаў». Што гэта будуць за новаўвядзенні і як яны палегчаць жыццё грамадзян? Кампетэнтныя адказы — ад Алы БОДАК, начальніка Галоўнага ўпраўлення нарматворчай дзейнасці ў сферы дзяржаўнага будаўніцтва Міністэрства юстыцыі Беларусі:

— Указ № 498 «Аб дадатковых мерах па працы са зваротамі грамадзян і юрыдычных асобаў» уводзіць шэраг прынцыпова новых падыходаў да працы са зваротамі насельніцтва. Абсалютна ўсе палажэнні ўказа накіраваны на тое, каб забяспечыць прыярытэт інтарэсаў грамадзяніна, а не дзяржавы, што і замацавана канстытуцыйна. Адным з ключавых у дакуменце стаў прынцып першапачатковага разгляду зваротаў на месцах. Гэта значыць, што калі праблема грамадзяніна датычыць, скажам, бытавой сферы — ці то кран працякае, ці смеццеправод няспраўны, яму не трэба дасылаць пісьмо ў Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі — варта напрамую звярнуцца ў ЖЭС. Рэальная практыка паказвае, што многія грамадзяне, мінуючы арганізацыі на месцах, дасылаюць лісты адразу ў рэспубліканскі орган дзяржаўнага кіравання — так, на ўсякі выпадак. Вядома ж, такога быць не павінна, бо ў першую чаргу гэта пярэчыць інтарэсам саміх грамадзян, зацягвае вырашэнне іх праблем. Атрымліваецца, што орган рэспубліканскага прызначэння займаецца не сваёй справай, у той час як тая ўстанова, у чыю кампетэнцыю ўваходзіць вырашэнне пытанняў такога тыпу, нават і не здагадваецца пра існаванне праблемы. Вы здзівіцеся, але і да нас, у Міністэрства юстыцыі, часта звяртаюцца з праблемамі ў жыллёва-камунальнай сферы, і аналіз паказвае, што пытанні гэтыя, як правіла, не да міністэрстваў, а да канкрэтнага ЖЭСа. І толькі ў тым выпадку, калі пасля звароту ў пэўную камунальную службу праблема засталася нявырашанай альбо прынятае рашэнне не задаволіла жыхара, ён можа і павінен звярнуцца ў вышэйстаячыя арганізацыі — галоўныя ўпраўленні, аддзелы жыллёва-камунальнай гаспадаркі, жыллёвай палітыкі, гарадской гаспадаркі абласных, Мінскага гарадскога выканаўчых камітэтаў, Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Прэзідэнт Беларусі вызначыў арганізацыі для падрыхтоўкі будаўніцтва АЭС

Прэзідэнт Беларусі вызначыў арганізацыі, якія будуць займацца падрыхтоўкай будаўніцтва АЭС. Адпаведны ўказ № 565 «Аб некаторых мерах па будаўніцтву атамнай электрастанцыі» кіраўнік дзяржавы падпісаў 12 лістапада.

Як паведамілі БЕЛТА ў прэс-службе беларускага лідара, дакумент выдадзены ў мэтах арганізацыі выканання падрыхтоўчых работ для будаўніцтва атамнай электрастанцыі ў Беларусі, забеспячэння ядзернай і радыяцыйнай бяспекі ў адпаведнасці з рэкамендацыямі Міжнароднага агенцтва па атамнай энергіі.

У складзе Міністэрства энергетыкі ствараецца Дырэкцыя будаўніцтва атамнай электрастанцыі для ажыццяўлення функцый заказчыка па выкананню комплексу падрыхтоўчых і праектна-пошукавых работ па будаўніцтву атамнай электрастанцыі.

Для забеспячэння функцый дзяржаўнага рэгулявання і ліцэнзавання ў галіне бяспечнага выкарыстання ядзернай энергіі, іанізуючага выпрамянення, бяспечнага абыходжання з радыеактыўнымі адходамі ствараецца Дэпартамент па ядзернай і радыяцыйнай бяспецы Міністэрства па надзвычайных сітуацыях (Дзяржатамнагляд). Указам таксама зацвярджаецца адпаведнае Палажэнне.

Выконваць навуковае суправаджэнне падрыхтоўкі і будаўніцтва АЭС будзе ДНУ «Аб'яднаны інстытут энергетычных і ядзерных даследаванняў — Сосны» НАН Беларусі.

Генеральным праекціроўшчыкам вызначана РУП «БелНДПІэнергапрам», якое будзе заключаць на аснове перагавораў з падрадчыкамі дагаворы на выкананне праектна-каштарыснай дакументацыі, а таксама дагаворы на выкананне інжынірынгавых работ (паслуг) па выбары пляцоўкі будаўніцтва АЭС, распрацоўку абгрунтавання інвестыцый будаўніцтва і тэндарнай дакументацыі.

Актыўнасць індывідуальных прадпрымальнікаў пры пераходзе ў ПУП магла быць і вышэйшая

Аб гэтым паведаміў намеснік міністра эканомікі Беларусі Андрэй Тур.

Паводле яго даных, на сённяшні дзень больш як 11 тыс. індывідуальных прадпрымальнікаў падалі заявы на перарэгістрацыю ў прыватныя унітарныя прадпрыемствы. У тым ліку 1,681 тыс. ПУП ужо зарэгістраваны і 9,348 тыс. ІП падалі дакументы на рэгістрацыю ўнітарнага прадпрыемства, якія будуць разгледжаны да 1 студзеня 2008 года.

«Лічу, калі б не розная дэзінфармацыя аб магчымасці прадаўжэння тэрмінаў пераходу ва унітарныя прадпрыемствы, што пастаянна з'яўлялася ў верасні і кастрычніку, колькасць прадпрымальнікаў, якія захацелі перайсці ў ПУП на льготных умовах, была б большая», — падкрэсліў Андрэй Тур. Ён таксама адзначыў, што чаканні паслабленняў адыгралі не лепшую ролю адносна тых ІП, якія, магчыма, і хацелі б перайсці ў юрыдычныя асобы ў льготным рэжыме, але не падалі своечасова дакументы. Нягледзячы на гэта, у прадпрымальнікаў застаецца магчымасць рэгістраваць ПУП і іншыя любыя формы юрыдычных асобаў на агульных падставах да канца гэтага года.

Намеснік міністра эканомікі таксама нагадаў, што пераход ІП у юрыдычныя асобы — мэтанакіраваная дзяржаўная палітыка, якая арыентавана на тое, каб стымуляваць прадпрымальнікаў да накаплення капіталу і пераходу ў больш буйныя сферы бізнэсу. Неабходна стварыць роўныя ўмовы канкурэнцыі для прадпрымальніцкіх структур. Пакуль жа, як адзначыў Андрэй Тур, падатковая нагрузка на індывідуальных прадпрымальнікаў прыблізна ў 4—5 разоў меншая, чым падатковая нагрузка на юрыдычныя асобы.

Доля падатковых паступленняў у бюджэт індывідуальных прадпрымальнікаў, якіх налічваецца ў Беларусі больш як 200 тыс., складае каля 2,8 працэнта. Як падкрэсліў Андрэй Тур, доля падатковых паступленняў у бюджэт юрыдычных асобаў (больш як 37 тыс.) складае каля 10,5 працэнта. Нават калі ў 2008 годзе суадносіны колькасці ІП і юрыдычных асобаў не зменіцца на карысць апошніх, то гэта будзе мець часовы характар. У 2008 годзе ўсім прадпрымальніцкім структурам давядзецца весці поўнае афармленне існуючых дакументаў, уключаючы мытнае афармленне, адзначыў намеснік міністра эканомікі. Гэта створыць дадатковы стымул для стварэння прадпрымальнікамі юрыдычных асобаў.

Комплекс мераў для недапушчэння дэфіцыту малочных прадуктаў

Аб гэтым паведаміў першы намеснік міністра гандлю Міхаіл Свянціцкі на выстаўцы «Харчэкспа-2007», якая адкрылася ў Мінску.

Для горада Мінска ўстаноўлены абавязковы пералік асартыменту малочных прадуктаў, які павінен прысутнічаць у гандлёвых арганізацыях. «Праблемы забеспячэння гэтымі відамі прадукцыі ўсё ж былі», — канстатаваў Міхаіл Свянціцкі. Таму цяпер захаванне пераліку ў гандлі Мінску штодзень кантралюецца. Такая мера дзейнічае толькі ў беларускай сталіцы. «Аднак урад і зацікаўленыя міністэрствы не дапусцяць пагаршэння сітуацыі і ў іншых рэгіёнах рэспублікі», — падкрэсліў першы намеснік міністра. Паводле яго слоў, праведзены маніторынг паказвае, што забеспячэнне малочнымі прадуктамі рэгіёнаў, у тым ліку прыгранічных з Расіяй, цяпер нармальнае.

Міхаіл Свянціцкі таксама адзначыў, што ў сувязі з ростам цэнаў на малочныя прадукты за межамі рэспублікі ўтрымліваць іх у далейшым будзе складана. Павелічэнне рознічных цэнаў на малако непазбежна, аднак іх трэба выраўноўваць пастунова, лічыць ён.

У ліку прынятых мераў першы намеснік міністра назваў рашэнне аб рэалізацыі на экспарт цвёрдых сыроў і сметанковага масла праз Беларускую ўніверсальную таварную біржу, каб установіць больш выгадную цану для продажу гэтых відаў прадукцыі на знешнім рынку, пры гэтым не ўшчаміўшы інтарэсы ўнутранага.

Што датычыцца закладкі прадуктаў харчавання ў стабілізацыйныя фонды, да 15 лістапада завершыцца нарыхтоўка астатняга аб'ёму сухога малака і сметанковага масла. У Мінгандлю запэўнілі кіраўніцтва Мінсельгасхарча і аблвыканкамаў. «Тыя аб'ёмы прадукцыі, якія ўстаноўлены ўрадам, у абавязковым парадку закладзены», — падкрэсліў Міхаіл Свянціцкі. Заданне па свініне ўжо было выканана, але затым частка нарыхтаванага мяса выкарыстана для рэалізацыі ў школьных сталовых і бальніцах. Нягледзячы на гэта, неабходны аб'ём будзе папоўнены. У гэтым пытанні Мінгандаль знайшоў узаемаразуменне з Мінсельгасхарчам, падкрэсліў Міхаіл Свянціцкі.

БЕЛТА.

Беларускую гандлёва-прамысловую палату ўзначаліў новы кіраўнік

Беларускую гандлёва-прамысловую палату ўзначаліў Васіль Раманаў, які быў першым намеснікам старшыні гэтай арганізацыі. Аб гэтым БЕЛТА паведамілі ў БелГПП.

Рашэнне аб змене кіраўніцтва было прынята 9 лістапада на пасяджэнні савета БелГПП. Васіль Раманаў на пасадзе старшыні палаты змяніў Уладзіміра Баброва, які кіраваў арганізацыяй апошнія шэсць гадоў.

Считать недействительным страховое свидетельство серии АД № 5093550 СООО «Белкоопстрах».

Гарачая тэма

АДКАТ ЦЭНАЎ НА ДРУГАСНАЕ ЖЫЛЛЁ Ў СТАЛІЦЫ МОЖА СТАРТАВАЦЬ У ДРУГОЙ ПАЛОВЕ СТУДЗЕНЯ

На пытанні карэспандэнта «Звязды» адказвае старшыня савета Беларускай асацыяцыі «Нерухомасць» Мікалай ПРАСТАЛУПАЎ

— Сёлета цэны на сталічную жыллёвую нерухомасць на другасным рынку жылля дасягнулі свайго гістарычнага максімуму — больш як 2 тысячы долараў за квадратны метр агульнай плошчы для амаль усіх тыпаў кватэр. Што, на ваш погляд, трэба сёння рабіць, каб кватэры ў Мінску былі даступнымі на другасным рынку і для сярэдняга класа гараджан?

— Каб нейкім чынам вырашыць жыллёвую праблему ў галоўным мегаполісе краіны і істотна паменшыць чэргі тых, хто мае патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў, трэба павялічыць аб'ёмы будаўніцтва жылля ў 2—3 разы.

— Аднак гэта сёння не зусім рэальна, бо ў горада катастрафічна не хапае дастатковай колькасці падрыхтаваных будаўнічых пляцовак. Дзе выйсце?

— Мая прынцыповая пазіцыя па гэтым пытанні даволі лагічная — у Мінску трэба будаваць дамы-хмарачосы. Гэтую ідэю я агучваю ўжо 10 гадоў, але... Спадзяюся, што дачакаюся, калі ў Мінску будзе ўзведзена хай некалькі 50-павярховых жылых хмарачосаў.

— А грунты ў сталіцы дазваляюць будаваць такія вышынныя будынкі?

— Даволі значныя хмарачосы стаяць у Шанхаі, Сінгапуры, Ганконгу, Малайзіі і іншых гарадах і рэгіёнах Азіі, дзе існуе павышаная сейсмічная актыўнасць. Але будынкі там узведзеныя і стаяць. З грунтамі я не бачу праблем. Калі фундамент 9-павярховых дамоў трэба класці на глыбіні 9—12 метраў, то хмарачосы павінны паглыбіцца прыкладна на 30 метраў. Няўжо гэта праблема?

— Што тады, на ваш погляд, стрымлівае нашых спецыялістаў узводзіць такія будынкі? Нам не хапае вышынных пад'ёмных кранаў, нейкага іншага абсталявання?

— Па-першае, наш будаўнічы комплекс пакуль не гатовы для гэтага. Тут трэба мець зусім іншую тэхналогію будаўніцтва. У тым ліку трэба вырабляць або набываць высокатрывалыя матэрыялы, сучаснае вышыннае абсталяванне, а таксама мець высокакваліфікаваных спецыялістаў па такім профілі будаўніцтва.

— Сёння гэтай праблемай актыўна займаюцца ўлады горада. Магчыма, хмарачосы нам дапамогуць пабудаваць багатыя інвестары...

— На самай справе замежны інвестар можа вырашаць нейкія вузкія будаўнічыя праграмы, напрыклад, узвесці комплекс «Мінск-Сіці» ці нешта іншае. У першую чаргу інвестар зацікаўлены ў рэалізацыі ўласных праектаў, якія прынясуць яму максімум прыбытку. На масавую пабудову жылля інвестар не пойдзе. У гэтым выпадку яму неабходна будзе даць права на ажыццяўленне комплексу арганізацыйна-прававых мерапрыемстваў — на распрацоўку інжынерных сетак, права на зямлю і гэтак далей. Гэта пры тым, што гектар зямлі ў Мінску каштуе некалькі мільёнаў долараў.

— Справа толькі ў не цалкам распрацаваных умовах «гульні» ў будаўнічым накірунку?

— У нас у будаўнічым комплексе існуе важная праблема ў крыху іншай плоскасці. Калі прыцягнуць сюды вялікія расійскія грошы, то атрымліваецца, што не хапае кваліфікаваных будаўнікоў, праекціроўшчыкаў і пэўнага абсталявання. Няўжо патэнцыяльны інвестар будзе вырашаць праблемы ўсёй будаўнічай галіны краіны? Магчыма, часткова так. Але ў інвестара павінны быць пэўныя гарантыі, напрыклад, у тым, што яму абавязкова дадуць нядрэнныя зямельныя ўчасткі пад забудову плошчай 10—40 гектараў. Па існуючай сёння сітуацыі ў краіне, замежных інвестараў не цікавяць праекты масавай забудовы Мінска або іншых буйных гарадоў. З другога боку, цалкам відавочна, што прыцягваць і радавых будаўнікоў з-за мяжы і пакінуць уласных спецыялістаў без працы таксама нельга.

— Хто тады, на ваш погляд, можа дапамагчы будаваць сталіцу больш хуткімі тэмпамі?

— Трэба адкрыць рынак будаўніцтва жылля для рэгіёнаў, цалкам дазволіць ажыццяўляць долевае будаўніцтва без ніякіх абмежаванняў. У Мінску павінна будавацца і камерцыйнае жыллё для багатых грамадзян. На адкрытым рынку першаснага жылля будаўнікі адшукаюцца самі. Галоўнае, каб для ўласных мясцовых інвестараў былі зразумелыя і выгадныя ўмовы гульні ў гэтым сегменце эканамічнай дзейнасці.

— Якія сёння тэндэнцыі назіраюцца на другасным рынку жылля сталіцы? Колькі рэальна каштуюць кватэры ў Мінску?

— Сярэдні кошт прапановы квадратнага метра 1-пакаёвых кватэр складае каля 2100 долараў, 2-пакаёвых — 2030 долараў, 3-пакаёвых — 2025 долараў. Я не ведаю, хто зараз можа адшукаць мінімум 60—100 тысяч долараў для набыцця адна- ці двухпакаёвых кватэр.

— Цэны на кватэры ў Мінску спыніліся яшчэ летам. Прадаўцы ўжо пачалі неяк рэагаваць на адсутнасць рэальных пакупнікоў?

— Цяпер у сталіцы шмат кватэр, якія працягваюць беспаспяхова прадавацца, пачынаючы з красавіка—мая. Колькасць здзелак нават у звычайна гарачы восеньскі сезон застаецца на вельмі маленькім узроўні. З іншага боку, прапанова павялічваецца з кожным днём. Аднак новыя прадаўцы спрабуюць выстаўляць сваё жыллё па старых завышаных цэнах, без уліку рэальнага становішча на другасным рынку жылля. Атрымалася так, што другасны рынак жылля ў Мінску амаль замерз, бо патэнцыяльныя пакупнікі не могуць набываць такую дарагую нерухомасць і чакаюць істотнага патанення, а прадаўцы зноў спадзяюцца, што паўторыцца мінулагодні жыллёвы ажыятаж.

— У мінулы свой доўгатэрміновы прагноз вы казалі, што кватэры ў Мінску пачнуць таннець не раней за другую палову лютага наступнага года. Разам з тым сёння ў прэсе актыўна раскручваецца ідэя таго, што жыллё ў сталіцы павінна абавязкова патаннець, пасля чаго прадаўцы пачалі рэзка выстаўляць свой тавар на продаж. Ці можа такая гіперактыўнасць прадаўцоў прывесці да больш хуткага патанення жылля? Такі сцэнарый увогуле магчымы?

— Так, сёння колькасць прапановы кватэр на продаж павялічваецца з кожным днём. Аднак, на мой погляд, прадаўцы будуць стаяць «да апошняга» мінімум да паловы студзеня. Гэта звязана з тым, што цяпер асобныя незалежныя эксперты пужаюць насельніцтва новымі цэнамі на энерганосьбіты, а як вынік, магчымага падаражання ўсяго, у тым ліку і жыллёвай нерухомасці. Калі ў студзені прадаўцы ўбачаць, што нічога экстраардынарнага не адбылося, то цэны на жыллё адразу пачнуць падаць. Зразумела, што прадаўцу будзе выгадней прадаць жыллё крыху танней, чым чакаць і сапраўды істотнага патанення. Працэс масавага патанення расцягнецца на месяцы. На маю думку, жыллё да мая патаннее на 15—20 працэнтаў.

Сяргей КУРКАЧ.

Фота Пятра ФАМІНА.

БУДАЎНІЦТВА ЖЫЛЛЯ ДЛЯ ЧАРГАВІКОЎ У НАСТУПНЫМ ГОДЗЕ НЕ ПАВІННА ПАДАРАЖЭЦЬ БОЛЬШ ЧЫМ НА 10—12 ПРАЦЭНТАЎ

На пытанні карэспандэнта «Звязды» адказвае начальнік упраўлення жыллёвага будаўніцтва Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва Рэспублікі Беларусь Аляксандр ГОРВАЛЬ

— У апошнія гады самае складанае становішча з забеспячэннем жылля назіраецца ў Мінску. Колькасць гараджан, якія маюць патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў, толькі павялічваецца. Як ажыццяўляецца цяпер будаўніцтва жылля ў сталіцы нашай краіны?

— З увядзеннем новага жылля ў Мінску сёння існуе шмат праблем. Гарадское ўпраўленне не выканала план трох кварталаў. Цяпер пад вялікім пытаннем выкананне гадавога плана будаўніцтва жылля ў сталіцы.

— У чым, на ваш погляд, прычыны такога становішча?

— Гэта цэлы комплекс старых праблем. Не хапае будаўнічых магутнасцяў, будаўнічыя пляцоўкі выдзяляюцца вельмі марудна і нават маркотна, таму прыцягваць будаўнікоў з іншых рэгіёнаў сюды няма сэнсу. Галоўным момантам такога становішча з'яўляецца тое, што ў апошнія гады ў сталіцы актыўна і прынцыпова не развіваліся магутнасці будаўніцтва.

— Ці разглядаецца магчымасць вырашэння жыллёвай праблемы ў сталіцы за кошт узвядзення жыллёвых хмарачосаў?

— Наколькі мне вядома, у комплексе «Мінск-Сіці» плануецца пабудаваць некалькі хмарачосаў, але гэта толькі перспектыва...

— Гутарка ідзе пра жыллёвыя вышынныя пабудовы?

— Так, у тым ліку і жылыя 20—30-павярховыя дамы.

— Ці магчыма выкарыстоўваць такія тыпы дамоў для масавага будаўніцтва жылля? У нашай краіне існуюць адпаведныя тэхналогіі?

— Тэхналогіі існуюць, але трэба дасканала падлічваць, наколькі гэта эканамічна мэтазгодна. Справа ў тым, што вышыннае будаўніцтва патрабуе большага фінансавання і часу ўзвядзення. Мы сёння вельмі сур'ёзна ідэю падобнага будаўніцтва не разглядалі. У нас ёсць 20-павярховыя жылыя дамы ў Мінску і ўзводзіць для жылля больш грандыёзныя будынкі мы пакуль не збіраемся.

— Якая перспектыва існуе для масавай жыллёвай забудовы?

— Паводле падлікаў спецыялістаў, аптымальны жылы дом па якасці і кошце павінен мець 5—9 паверхаў у панэльным будынку. Жыллёвыя хмарачосы распрацоўваюцца айчыннымі архітэктарамі па індывідуальных праектах. Нам жа трэба будаваць больш таннае жыллё для насельніцтва, у першую чаргу для чаргавікоў.

— Які працэнт жылля будзе будавацца ў наступным годзе менавіта для чаргавікоў?

— Сёння гэта лічба канчаткова яшчэ не вызначана, бо дакладнае рашэнне будзе прымацца спецыялістамі Мінэканомікі. Згодна з папярэднімі падлікамі, у 2008 годзе трэба пабудаваць да 70 працэнтаў жылля ад агульнага аб'ёму менавіта для чаргавікоў.

— Нашых чытачоў моцна цікавіць пытанне аб тым, як істотна можа змяніцца кошт будаўніцтва жылля, якое будуецца з дзяржаўнай падтрымкай для чаргавікоў, у наступным годзе?

— Паводле прагнозаў росту індэкса будаўніча-мантажных работ прадугледжана падаражанне будаўніцтва жылля на працягу 2008 года на ўзроўні 10—12 працэнтаў. Прыкладна такі ж рост гэтага індэкса ў памеры каля 10 працэнтаў назіраўся і сёлета. Прыкладна па такому раскладу мы падлічваем аб'ёмы будаўніцтва, памеры крэдытаў і ўсяго фінансавання.

Сяргей КУРКАЧ.

ДЫЯБЕТ — ГАЛОЎНАЯ ПРЫЧЫНА РАЗВІЦЦЯ СЛЕПАТЫ І ГАНГРЭНЫ

Кожны год 14 лістапада па ініцыятыве Сусветнай арганізацыі аховы здароўя і Міжнароднай дыябетычнай федэрацыі на нашай планеце адзначаецца Сусветны дзень дыябету.

Вялікая неінфекцыйная эпідэмія — менавіта так ахрысцілі цукровы дыябет урачы. На сёння ад гэтай хваробы пакутуюць ужо звыш 200 мільёнаў чалавек. Асаблівая небяспека заключаецца ў тым, што сама меней палова ад агульнай колькасці хворых на дыябет (а ў некаторых краінах да 80 працэнтаў) не ведаюць аб сваім цяжкім захворванні і звяртаюцца да ўрачоў ужо з выражанымі сасудзістымі ўскладненнямі ў выніку цукровага дыябету.

— На пачатак гэтага года ў Беларусі было зарэгістравана 162 873 хворыя на цукровы дыябет, з іх 15 187 хворых з дыябетам І тыпу, 147 473 хворыя з цукровым дыябетам ІІ тыпу і 213 пацыентаў з іншымі спецыфічнымі формамі цукровага дыябету, — паведаміла журналістцы «Звязды» **галоўны пазаштатны эндакрынолаг Міністэрства аховы здароўя нашай краіны Зоя ЗАБАРОЎСКАЯ**, — За 9 месяцаў было выяўлена 13 750 хворых з парушэннямі вугляводнага абмену, пераважная большасць з іх — з дыябетам ІІ тыпу. Адна з прычын росту першаснай і агульнай захваральнасці — паляпшэнне ранняй выяўляльнасці цукровага дыябету, а другая — лад жыцця сучаснага чалавека. Дыябет невыпадкова лічыцца хваробай заможнага грамадства: у развітых краінах свету менавіта цукровы дыябет — асноўная прычына абмежавання працаздольнасці і заўчаснай смерці іх насельнікаў.

Даказана, што сярод хворых на дыябет інфаркты і інсульты здараюцца ў 2—4 разы часцей, чым сярод іншых катэгорый насельніцтва, паталогія нырак развіваецца ў 17 разоў часцей, гангрэна ніжніх канечнасцяў — у 20 разоў часцей (ад 40 да 70 працэнтаў усіх нетраўматычных ампутацый канечнасцяў, якія праводзяцца ў медыцынскіх установах Беларусі, прыпадаюць на хворых з дыягназам «цукровы дыябет»). Да таго ж дыябет займае першае месца сярод прычын развіцця слепаты ў чалавека. Сярэдняя працягласць жыцця хворых на дыябет на 6—12 гадоў меншая, чым у іншых групах насельніцтва.

Варта зазначыць, што ад 85 да 90 працэнтаў хворых на дыябет маюць дыябет ІІ тыпу. Асноўную групу рызыкі развіцця цукровага дыябету ІІ тыпу складаюць людзі ва ўзросце пасля 40 гадоў, якія пакутуюць ад артэрыяльнай гіпертэнзіі, маюць залішнюю вагу цела, а таксама курцы і фізічна пасіўныя людзі.

Паколькі з моманту ўстанаўлення дыягназу «цукровы дыябет» гэта хвароба суправаджае чалавека да канца жыцця, працягласць і якасць жыцця апошняга цалкам залежаць ад таго, як ён умее кіраваць сваёй хваробай. Шматгадовая клінічная практыка пацвярджае, што падтрыманне цукру ў крыві на ўзроўні, максімальна блізкім да нормы, дазваляе папярэдзіць развіццё ўскладненняў дыябету. На шчасце, глюкометры сталі сёння даступныя для большасці пацыентаў. Ёсць шмат прыкладаў, калі людзі жылі з цукровым дыябетам і 30, і 40, і 50 гадоў.

Надзея НІКАЛАЕВА.

СВІДРАВІНУ НАБЫЛІ НА АЎКЦЫЁНЕ

Ушацкі завод, які займаецца сушкай агародніны, за 147 мільёнаў рублёў набыў на аўкцыёне мясцовую свідравіну мінеральнай вады, аналагаў якой няма ў Беларусі.

Пачатковая цана гэтага незвычайнага лоту складала 140 мільёнаў рублёў. Такога ўнікальнага аб'екта выстаўлення гандлю на Віцебшчыне яшчэ не было. Як паведамілі «Звяздзе» ў райвыканкаме, карысная вада пасля мадэрнізацыі вытворчасці паступіць на продаж спажыўцам, таксама плануецца выкарыстоўваць яе для аздараўлення.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

АБРАБАВАЛІ... ПАМЕРЛЫХ

Калі з гарадскіх могілак у Жыткавічах пачалі знікаць таблічкі з надпісамі прозвішчаў памерлых, міліцыя гэтыя факты зафіксавала. У поле зроку трапіў жыхар райцэнтра, які незаконна займаўся скупкай і продажам каляровага металу. Менавіта ў яго і было выяўлена каля 40 такіх таблічак. Зараз высвятляецца, ці сам ён рабаваў памерлых, ці нехта іншы.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

ЧЫНОЎНІК — НАСЕЛЬНІЦТВА: ЁСЦЬ КАНТАКТ?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Як не заблытацца ў сістэме дзяржаўных органаў і арганізацый? Паклапаціліся і аб гэтым: да ўказа прыкладзены спіс дзяржаўных органаў і арганізацый, адказных за разгляд зваротаў у асобных сферах жыццядзейнасці насельніцтва. Там побач з указаннем канкрэтных пытанняў кампетэнцыі пададзены звесткі пра адпаведныя мясцовыя органы, куды трэба звяртацца, і вышэйстаячыя да іх, дзе можна абскарджваць рашэнні папярэдніх. Так, напрыклад, пытанні, якія датычаць аховы здароўя, варта вырашаць на месцы ў Камітэце па ахове здароўя Мінгарвыканкама, галоўных упраўленнях, аддзелах аховы здароўя абласных выканкамаў, абласных цэнтрах гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя, а таксама Мінскім гарадскім цэнтры гігіены і эпідэміялогіі. Вышэйстаячай арганізацыяй у адносінах да пералічаных з'яўляецца Мінздраў. Такая інфармацыя агульнадаступная: паводле ўказа, у кожнай дзяржаўнай арганізацыі на бачным месцы — спецыяльна адведзеным стэндзе (такія стэнды сталі абавязковымі ва ўстановах пасля ўступлення ў сілу Указа № 432 «Аб некаторых мерах па ўдасканаленні арганізацыі працы з грамадзянамі ў дзяржаўных органах, іншых дзяржаўных арганізацыях» , згодна з якім на стэндах трэба было размясціць інфармацыю пра дакументы, што выдае гэта арганізацыя, тэрміны іх дзеяння і іншае) — павінна знаходзіцца інфармацыя пра органы, якія з'яўляюцца вышэйстаячымі ў адносінах да гэтай арганізацыі: іх найменне, месцазнаходжанне і рэжым працы. Так што ў кожным ЖЭСе гэткая памятка навідавоку, і грамадзяніну з яе дапамогай будзе прасцей арыентавацца.

— Якая роля вышэйстаячых арганізацый у працы са зваротамі?

— У выпадку абскарджання вышэйстаячая арганізацыя абавязана разабрацца, ці правільна дзейнічала падначаленая ёй установа, у залежнасці ад выніку праверкі можа быць вынесена прадпісанне ніжэйстаячай арганізацыі ў канкрэтны тэрмін вырашыць пэўныя недарэчнасці. Прынамсі, указ абавязаў усе дзяржаўныя органы праводзіць праверкі працы са зваротамі ў падначаленых арганізацыях не радзей за адзін раз на год. Калі ў выніку праверак будзе выяўлена, што ў падначаленай арганізацыі на працягу трох месяцаў былі тры парушэнні ў працы са зваротамі грамадзян ці адно грубае (напрыклад, у Міністэрстве юстыцыі грубым парушэннем лічыцца разгляд звароту грамадзяніна больш за адзін месяц, зразумела, калі справа не патрабуе дадатковага вывучэння ці праверкі), гэта будзе падставай для праверкі з выездам на месца. У выпадку высвятлення віны службовых асобаў, іх прыцягваюць да дысцыплінарнай адказнасці аж да вызвалення ад пасады, якую яны займаюць. Гэта не проста словы, такія прэцэдэнты на самай справе мелі месца.

— Ала Мікалаеўна, як вы самі лічыце, ці апраўданы тут «метад бізуна»?

— Так, трэба выхоўваць у чыноўнікаў адказнасць і фарміраваць разуменне важнасці працы са зваротамі грамадзян, неабходнасці арганізоўваць свой службовы час такім чынам, каб усе просьбы і скаргі былі разгледжаны ў мінімальныя тэрміны. У нашым міністэрстве, напрыклад, ужо даўно загадам міністра ўстаноўлены тэрмін разгляду зваротаў у 15 дзён.

— А як быць, калі зварот усё ж паступіў «не па адрасе»?

— Калі пытанне не датычыць кампетэнцыі таго органа, якому яно адрасавана, супрацоўнікі павінны накіраваць атрыманы зварот для разгляду ў адпаведную арганізацыю, паведаміўшы пра гэта адрасанту. На гэтыя захады ўказам адведзена не больш за пяць дзён. Ёсць выпадкі, калі зварот не падлягае разгляду ў рамках заканадаўства аб зваротах, а патрабуе спецыяльнага парадку, тады механізм разгляду таксама неабходна растлумачыць грамадзяніну.

— Раскажыце, калі ласка, у якіх выпадках звароты могуць быць пакінуты без разгляду па сутнасці?

— Указ № 498 дае чатыры вычарпальныя абгрунтаванні, паводле якіх (і ніякіх іншых), звароты могуць быць пакінуты без дакладных адказаў на зададзеныя пытанні ці без вырашэння ўзнятых праблем. Па-першае, калі зварот не адпавядае ўстаноўленым патрабаванням, вызначаным яшчэ ў законе «Аб зваротах грамадзян» (у прыватнасці, калі не ўказаны найменне дзяржаўнага органа, куды накіраваны зварот, прозвішча і імя грамадзяніна, даныя пра месца яго жыхарства і працы, няма асабістага подпісу, адпаведных дакументаў у выпадку, калі зварот напісаны не самім грамадзянінам, а яго законным прадстаўніком і іншыя). Па-другое, калі змяшчае нецэнзурныя выслоўі. Такія звароты, на жаль, маюць месца. Хоць іх і няшмат, рашэнне гэта правільнае: калі грамадзянін такім чынам выказвае грубую непавагу да дзяржаўнай улады, наўрад ці ён імкнецца вырашыць сваю праблему — хутчэй за ўсё, хоча проста выліць негатыўныя эмоцыі. Не рэагаваць на такія лісты — самае лагічнае выйсце. Па-трэцяе, калі незразумелая сутнасць звароту: ці то з-за зместу выказванняў, ці то з-за формы падачы (неразборлівым почыркам) — тэкст звароту не паддаецца прачытанню. І апошняе, калі для звароту прадугледжаны зусім іншы парадак разгляду: у рамках грамадзянскага, крымінальнага-працэсуальнага заканадаўства і іншых — там свае тэрміны і механізмы ўрэгулявання праблем. У Міністэрства юстыцыі даволі часта дасылаюць скаргі наконт судовых рашэнняў ці памераў грашовых спагнанняў за парушэнні. Гэтыя пытанні не падпадаюць пад заканадаўства аб зваротах, і з прыняццем указа № 498 «Аб зваротах грамадзян» мы будзем адказваць на такія лісты больш падрабязна: паведамляць не толькі тое, што гэта не адносіцца да нашай кампетэнцыі, а яшчэ і тлумачыць, якi для гэтага існуе парадак і куды грамадзяніну трэба звяртацца.

— Дарэчы, з якімі праблемамі часцей за ўсё звяртаюцца людзі?

— Бясспрэчна, дамінуюць звароты, звязаныя з сацыяльнай сферай: жыллёва-камунальныя праблемы (у тым ліку, аплата паслуг), прадастаўленне жылля, пенсій, дапамог, жыллёвыя субсідыі. Гэта, відаць, натуральна, паколькі напрамую закранае інтарэсы грамадзян. І новы ўказ накіраваны якраз на тое, каб максімальна спрасціць для насельніцтва вырашэнне паўсядзённых праблем. Устаноўлены нават адзіны дзень асабістага прыёму кіраўнікоў мясцовай выканаўчай улады — серада. У кожную першую сераду месяца вызначаны дзень прыёму старшынь выканкамаў абласнога ўзроўню. У другую і чацвёртую сераду месяца можна разлічваць на прыём старшыняў гарадскіх і раённых выканкамаў. Кожную сераду прымаюць старшыні сельскіх, пасялковых выканкамаў, кіраўнікі мясцовых адміністрацый раёнаў у гарадах. Зроблена гэта для найлепшага і найлягчэйшага запамінання грамадзянінам схемы прыёму службовых асобаў. Практыка паказвае, што большасць пытанняў павінны вырашацца менавіта на мясцовым узроўні. За выкананне графіку прыёмных дзён і саму працу са зваротамі грамадзян адказны непасрэдна кіраўнік — гэта прадугледжана ўказам. Калі па ўважлівай прычыне кіраўнік адсутнічае, прыём грамадзян абавязана правесці тая асоба, якая часова выконвае яго абавязкі, нельга проста перакласці гэта на начальніка аддзела па працы з лістамі грамадзян, ці на намесніка па ідэалагічнай працы, як гэта бывала на практыцы.

— Якім чынам новы ўказ урэгулюе праваадносіны ў сферы зваротаў юрыдычных асобаў?

— Указ змяшчае норму аб тым, што звароты індывідуальных прадпрымальнікаў і юрыдычных асобаў разглядаюцца ў такім жа парадку, як і звароты грамадзян, за выключэннем тых выпадкаў, калі заканадаўствам прадугледжаны спецыяльны парадак іх разгляду. Калі юрыдычная асоба звяртаецца па атрыманне ліцэнзіі, зразумела, што гэта не падлягае разгляду ў рамках заканадаўства аб зваротах грамадзян. Пры атрыманні дазволу на тое, каб займацца, скажам, рыэлтарскай дзейнасцю, карыстаюцца заканадаўствам аб парадку аказання рыэлтарскіх паслуг. Калі ж зварот юрыдычнай асобы не закранае спецыяльнага заканадаўства, ён будзе разглядацца абсалютна па тых жа канонах, што і зварот грамадзяніна. Неабходнасць удакладнення механізмаў працы са зваротамі менавіта юрыдычных асобаў досыць актуальная, паколькі, паводле статыстыкі Міністэрства юстыцыі, іх доля даволі істотная: прыблізна 30 працэнтаў ад агульнай колькасці зваротаў. Многія з іх патрабуюць асаблівага парадку і не адносяцца да кампетэнцыі міністэрства.

— Нават пасля з'яўлення ўказа № 498 кропку ў працы са зваротамі ставіць пакуль рана: нарматыўны дакумент змяшчае даручэнне Савету Міністраў у шасцімесячны тэрмін падрыхтаваць законапраект «Аб комплексным рэгуляванні парадку разгляду зваротаў», а значыць, удасканаленне працягваецца?

— Сапраўды, гэта тэма знаходзіцца на пастаянным кантролі кіраўніцтва краіны, — зазначае Ала Мікалаеўна. — Распрацоўшчыкам адпаведнай заканадаўчай базы трэба пастаянна трымаць руку на пульсе часу і сачыць за тым, што яшчэ можна зрабіць для грамадзяніна, каб палепшыць яго становішча і вырашыць яго праблемы. Для працы над новым законапраектам ужо сфарміравана рабочая група з прадстаўнікоў адпаведных міністэрстваў і Нацыянальнага цэнтра законапраектнай дзейнасці. Законапраект, які рыхтуецца, неабходны як мінімум для таго, каб аб'яднаць закон «Аб зваротах грамадзян» і ўказ № 498 — тады замест двух актаў будзе адзін, што значна зручней для грамадзяніна: там комплексна, сістэмна, цэласна будзе пададзена ўся інфармацыя, якая датычыць зваротаў. Практыка апрабавання ўказа таксама будзе дыктаваць новыя ўмовы, шліфаваць палажэнні будучага законапраекта. Мы прыслухоўваемся да ўсіх прапаноў, нават да самых спрэчных, напрыклад, ёсць ідэя распрацаваць інструкцыю для падрыхтоўкі зваротаў грамадзян. Супярэчлівасць у тым, што 432-і ўказ якраз увёў палажэнне, паводле якога трэба было ўсе пытанні, звязаныя са зваротамі грамадзян, падняць з ведамаснага ўзроўню на ўзровень, не ніжэйшы за Савет Міністраў, з тым, каб выключыць пры зваротах грамадзян ведамасны падыход, таму што, як правіла, ведамствы вырашалі справы са зваротамі грамадзян у сваіх інтарэсах... Інструкцыя ж будзе пярэчыць гэтаму падыходу. Спрэчных момантаў хапае, будзем высвятляць. Галоўнае, каб у выніку атрымалася празрыстая, дакладная, акрэсленая схема працы са зваротамі: куды звяртацца, дзе і як будзе разглядацца кожнае канкрэтнае пытанне. Указ № 498 накіраваны на тое, каб даць палёгку грамадзянам, пераклаўшы пэўныя цяжкасці на дзяржаўны апарат. Трэба прадумаць таксама, як спрасціць парадак разгляду адміністрацыйных працэдур, як іх злучыць са зваротамі грамадзян, якія не патрабуюць выдачы нейкіх спецыяльных дакументаў. Дарэчы, падрыхтаваны законапраект «Аб асновах адміністрацыйных працэдур», ён рэгламентуе ўсе адносіны, звязаныя з адміністрацыйнымі працэдурамі, і аб'ядноўвае раней прынятыя прававыя акты ў гэтай сферы, у тым ліку і Указ № 432, які ўпершыню ўвёў у краіне прынцып «аднаго акна». Да таго ж, Міністэрства юстыцыі сумесна з Міністэрствам сувязі распрацоўвае агульнарэспубліканскую базу даных для абмену інфармацыяй паміж дзяржаўнымі органамі з мэтай найбольш аператыўна пры дапамозе электроннай сувязі прадастаўляць грамадзянам разнастайныя дакументы — даведкі, пасведчанні і гэтак далей. Зараз рэалізуецца пілотны праект па рэалізацыі праграмнага забеспячэння будучай базы, якая дазволіць паскорыць працу з запытамі грамадзян, — у 2008 годзе яна павінна быць падрыхтавана. Тут важны не толькі юрыдычны (каб дакументы, якія выдаюцца, мелі рэальную сілу), але і тэхнічны бок, і фінансавы — дзяржава мэтанакіравана ідзе на пэўныя выдаткі. Без адзінай базы гаварыць пра рэальнае функцыянаванне прынцыпу «аднаго акна» цяжка. Такім чынам, дзяржаўныя рашэнні ў сферы працы са зваротамі грамадзян будуюць такі фундамент адносінаў паміж дзяржавай і грамадзянінам, які забяспечвае прыярытэт інтарэсаў грамадзяніна. Нарматворцы і ў далейшым будуць ствараць усе неабходныя ўмовы для найбольш камфортнага і эфектыўнага вырашэння грамадзянінам сваіх праблем.

Якія яшчэ ўдасканаленні чакаюцца ў працы са зваротамі грамадзян, пакажа час, таму кропку пакуль не будзем ставіць і мы...

Ала МАЧАЛАВА.

РАЗАМ — НА НАВУКОВЫ ЭВЕРЭСТ

Тэме плённага двухбаковага супрацоўніцтва Беларусі і Расіі ў навукова-вытворчай галіне прысвечаны чарговы трохдзённы семінар для прадстаўнікоў СМІ, які адкрыўся ўчора ў Мінску. Яго арганізатарамі выступілі Пастаянны камітэт Саюзнай дзяржавы, Нацыянальны прэс-цэнтр Рэспублікі Беларусь і Нацыянальная акадэмія навук Беларусі.

Як паведаміў на адкрыцці семінара намеснік кіраўніка Прадстаўніцтва Пастаяннага Камітэта Саюзнай дзяржавы ў Мінску Павел Куземчак, еўрапейскія і амерыканскія эксперты сёння не хаваюць той факт, што поспехі нацыянальных праграм у галіне вылічальнай і сучаснай тэхнікі дазваляюць вырашыць галоўную геастратэгічную задачу: зрабіць глабальным кантроль над інфармацыйнай прасторай. І чым мацнейшым становіцца гэты кантроль, тым больш павялічваецца гарантыя суверэнітэту любой дзяржавы і рэгіёна. Адсюль вынікае неабходнасць вытворчасці адзінага сямейства малагабарытных і адносна недарагіх мадэляў суперкамп'ютараў з паралельнай архітэктурай на аснове ўласнай элементнай базы. «Мы сёння павінны быць здольнымі перакрыць дыяпазон прадукцыйнасці ад мільярдаў да трыльёнаў аперацый за секунду», — адзначыў Павел Куземчак. На тэрыторыі Расіі і Беларусі першая праграма па распрацоўцы і асваенні ў серыйнай вытворчасці сямейства высокапрадукцыйных сістэм з паралельнай архітэктурай («СКІФ») была прынята ў 1999 годзе.

— На праграму «СКІФ», якая завяршылася ў 2004 годзе, было расходавана каля 120 млн расійскіх рублёў, — падкрэсліў Куземчак. — Лагічным працягам «СКІФа» стала праграма «ТРЫАДА».

Першы намеснік Старшыні Прэзідыума НАН Беларусі Пётр Віцязь узгадаў: «У цэлым, як супрацоўнічалі мы пры Савецкім Саюзе з многімі навуковымі цэнтрамі, так працягваем і сёння».

Самае плённае супрацоўніцтва ў НАН Беларусі сёння — з Сібірскім аддзяленнем Расійскай акадэміі навук. Не так даўно адзначалі дагавор падпісаны і з Уральскім аддзяленнем, з Расійскай сельскагаспадарчай і медыцынскай акадэміямі...

Інга МІНДАЛЁВА.

Версіі

Крыўшэнка ўзначаліць мінскае «Дынама»?

Мінскае «Дынама» даўно зарэкамендавала сябе як футбольная каманда, дзе галоўных трэнераў мяняюць як пальчаткі. У 17-м чэмпіянаце Беларусі «бела-блакітныя» занялі толькі 9-е месца, таму, зразумела, гэты вынік ніяк не мог задаволіць старшыню праўлення клуба Юрыя Чыжа. Учора стала вядома, што сталічную дружыну прапанавалі ўзначаліць настаўніку барысаўскага БАТЭ Ігару Крыўшэнку, які два сезоны запар прыводзіў сваіх падапечных на вышэйшую прыступку турнірнай табліцы. «Пакуль кантракт не падпісаны, я не стану каментаваць сітуацыю,» — сказаў Ігар Мікалаевіч. Аднак сам факт свайго пераходу ў «Дынама» ён абвяргаць не стаў. У той жа час старшыня праўлення БАТЭ Анатоль Капскі ўжо назваў імя новага важака чэмпіёна — гэта Віктар Ганчарэнка, былы старшы трэнер каманды. Менавіта ён замяняў Крыўшэнку, калі той у пачатку сезона апынуўся ў бальніцы. І тады барысаўчане не страцілі лідарскую пазіцыю.

Ірына ПРЫМАК.

МЕСТНОЕ САМОУПРАВЛЕНИЕ

ГАЗЕТА ДЛЯ ВЫБАРШЧЫКАЎ І ДЭПУТАТАЎ МЯСЦОВЫХ САВЕТАЎ

14 лістапада 2007 г.
№ 43 (97)

КАМАНДЗІРОЎКА ПА ПІСЬМУ

ЖЫВЁМ ДОБРА, АЛЕ...

Звычайна людзі пішуць у газету, каб паскардзіцца, знайсці дапамогу ў вырашэнні нейкай складанай сітуацыі, атрымаць адказ на пытанне. А калі ўсё добра, дык навошта паперу пераводзіць? Вось чаму ліст жыхаркі вёскі Дзераўная Хатаўскога сельсавета Стаўбцоўскага раёна Ніны Сямёнаўны Даўгапол нас крыху здзівіў. На першых чатырох старонках свайго аб'ёмнага пісьма яна падрабязна апісала, якія добрыя сацыяльна-бытавыя ўмовы створаны ў вёсцы. Ёсць там дзіцячы садок, дзве школы — агульнаадукацыйная і школа мастацтваў, лазня, бібліятэка, стадыён, бальніца, магазіны. У Дзераўной асфальтуюцца вуліцы, «падводзіцца вада», «работнікі сувязі займаюцца тэлефанізацыяй вёскі». Добра працуюць мясцовыя прадпрыемствы — СВК «Дзераўное» і ПМК-74. Знайшлося ў лісце Ніны Сямёнаўны месца і для крытычных заўваг. Праўда, яны выказаны не ў форме прэтэнзій, а як пажаданні — што можна было б яшчэ зрабіць, каб палепшыць жыццё мясцовых жыхароў. На самай справе, куды больш карысным і прадуктыўным было б адрасаваць іх не сталічным журналістам, а мясцовым уладам, чыя непасрэдная задача — вырашэнне пытанняў жыццезабеспячэння людзей. Тым не менш, ліст Ніны Сямёнаўны стаў для нас нагодай, каб завітаць у вёску Дзераўная і на ўласныя вочы пабачыць, ці ўсё там так добра, як апісала пенсіянерка, а заадно агучыць мясцовай уладзе пажаданні жыхаркі сельсавета.

У вёсцы і сапраўды поўным ходам ідуць рамонтныя работы — да канца года тут будзе адкрыты аграгарадок. Практычна завершаны работы па будынках сярэдняй школы і ашчаднай касы. У працэсе рэканструкцыі фізкультурна-аздараўленчы комплекс. У большай ці меншай ступені рамонт закрануў усе сацыяльна значныя аб'екты вёскі: бальніцу, ФАП, магазіны, комплексны прыёмны пункт.

Сур'ёзных фінансавых затрат патрабуе Маладзёжны цэнтр, дзе арандуе памяшканне сельскі Савет дэпутатаў. Будынак знаходзіцца ў аварыйным стане. На момант візіту карэспандэнта там якраз завяршыўся рамонт даху і распачаліся ўнутраныя работы. Нягледзячы на восеньскія замаразкі, члены сельвыканкама пакуль працуюць без ацяплення — у ходзе рэканструкцыі будынак часова «адрэзалі» ад агульнай сеткі. Работы вядуцца даволі марудна. Сітуацыя ўскладняецца яшчэ і тым, што на тэрыторыі СВК «Дзераўное» ёсць аналагічны аб'ект — Дом культуры. ДК працуе і сёння. Для прывядзення яго ў той стан, які б адпавядаў статусу аграгарадскога сацыяльнага аб'екта, неабходна непараўнальна менш сродкаў, чым для рэканструкцыі Маладзёжнага цэнтра. Аднак апошні таксама патрэбны вёсцы: для правядзення гуртковай работы, пасяджэнняў Савета, а таксама — для рэгістрацыі шлюбаў. Пакуль што ўрачыстыя цырымоніі (якія, прынамсі, адбываюцца даволі часта) праводзяцца ў зусім не ўрачыстай (у плане інтэр'еру) абстаноўцы. У невялікім кабінеце старшыні (з савецкай яшчэ мэбляй і без ацяплення) не могуць размясціцца ўсе ахвотнікі. Большая частка гасцей вымушана цясніцца ў калідоры. «Дэмаграфічная сітуацыя ў Дзераўной нармальная, шлюбаў мы рэгіструем даволі многа, таму, вядома ж, хацелася б праводзіць такую святочную цырымонію ў адпаведных умовах», — прызналася старшыня Хатаўскога сельскага Савета дэпутатаў Таццяна Босая.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

ЯК ВАША СКАРГА АДГУКНЕЦЦА?..

Фота Марыі ЖЫЛІНСКАЙ.

Святлана Іванаўна АСТРЭЙКА, стараста вёскі Слабада-Кучынка

— Я разумею, што людзям хочацца знайсці адказы на свае пытанні тут і зараз. І мясцовая ўлада практычна ўсе мясцовыя праблемы вырашыць у стане, — лічыць старшыня Слабада-Кучынскага сельскага Савета дэпутатаў Капыльскага раёна Нэлі Гусева. — Калі ж зрабіць гэтага яна не можа, значыць, пытанне пакуль што ў прынцыпе невырашальнае. Або скарга не мае пад сабой ніякіх падстаў.

У канцы кожнага года Нэлі Эдуардаўна аналізуе звароты жыхароў свайго сельсавета ў вышэйстаячыя інстанцыі — нават калі не запрашаюць да непасрэдных разбораў па тым ці іншым пытанні. У мінулым годзе з 9 такіх зваротаў 6 былі прызнаны неабгрунтаванымі, у выніку чаго заяўнікі атрымалі адмоўныя адказы.

Слабада-Кучынскі сельсавет самы вялікі на Капыльшчыне — 26 населеных пунктаў раскіданы па ўсёй яго тэрыторыі. Тры вёскі з'яўляюцца «уязнымі варотамі» ў раён і патрабуюць асаблівай увагі да свайго вонкавага выгляду. Яшчэ адна асаблівасць — вялікая колькасць дачнікаў. Апошніх прывабліваюць удалае месцазнаходжанне тутэйшых вёсак (80 км ад сталіцы) і невысокія цэны на жыллё (дом можна купіць за 800—1000 умоўных адзінак). Мясцовыя жыхары прыхільна ставяцца да новых суседзяў — чым больш у вёсцы народу, тым весялейшае жыццё. Ды і сядзібы ў прыезджых акуратныя, на гарадскі манер — клумбы, кветкі, альпійскія горкі...

Аднак і прэтэнзій да мясцовай улады ў гараджан хапае.

— Зразумела, узровень жыцця ў горадзе вышэйшы, сродкаў на добраўпарадкаванне, на камунальную гаспадарку выдзяляецца там значна больш, — тлумачыць Нэлі Эдуардаўна. — Сюды гараджане прыязджаюць з аналагічнымі патрабаваннямі: дайце нармальнае асвятленне, зрабіце добрую дарогу, спілуйце аварыйнае дрэва... Усё гэта мы, безумоўна, робім. Але не так хутка, як ім хацелася б.

Вёска не горад. Тое ж спілоўванне аварыйных дрэў тут — сапраўдная праблема, вырашэнне якой каштуе вельмі дорага. Адзін заказ вышкі ў абласной ЖКГ выліваецца ў вар'яцкую суму. Між тым, на добраўпарадкаванне населеных пунктаў Слабада-Кучынскаму сельсавету выдзелена сёлета ўсяго 3 млн рублёў. Большая частка іх пайшла на ўстаноўку агароджаў на могілках, абкошванне і прывядзенне ў належны выгляд населеных пунктаў. Для таго, каб арганізаваць хоць бы частковае спілоўванне, неабходна, каб прыехала брыгада раённага аддзела па надзвычайных сітуацыях, прадстаўнікі раённых электрасетак, сувязісты — прычым усе яны павінны быць задзейнічаны адначасова, што не так проста зрабіць... Адсюль — вялікая колькасць скаргаў на наяўнасць небяспечных дрэў. Ускладняе вырашэнне праблемы і адсутнасць у раёне сваёй аварыйнай вышкі.

— Аднавілі мы вулічнае асвятленне, але старыя слупы і ліхтары засталіся, — расказвае Нэлі Гусева. — Яны могуць патухнуць ужо праз дзень пасля рамонту. А брыгада раённых электрасетак, якая абслугоўвае 211 населеных пунктаў, не ў стане адначасова ліквідаваць усе непаладкі... І гэта таксама нараджае незадаволенасць і, адпаведна, скаргі грамадзян.

Затое ніякіх нараканняў няма ў гэтым сезоне на забеспячэнне палівам. (А гады два таму давялося моцна панервавацца напярэдадні зімы — торфабрыкетны завод не працаваў, паліва, якога не хапала, размяркоўвалася строга па чарзе.)

Дарэчы, Указ Прэзідэнта № 498 «Аб дадатковых мерах па рабоце са зваротамі грамадзян і юрыдычных асобаў» старшыня Слабада-Кучынскага сельскага Савета лічыць своечасовым і вельмі патрэбным.

— У першую чаргу таму, што з новага года звароты грамадзян будуць накіроўвацца не туды, куды гэтыя грамадзяне захочуць, а «па іерархіі» — пачынаючы з мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў, нізавога ўзроўню. І толькі калі заяўнік не будзе задаволены вынікам, ён зможа абскардзіць яго ў вышэйстаячых інстанцыях. А значыць, лістоў у Адміністрацыю Прэзідэнта з просьбамі пераверыць прысядзібны ўчастак ці пераналічыць пенсію цяпер будзе менш, — упэўнена Нэлі Гусева. Часта людзі, разумеючы, што вырашыць нейкае пытанне сабе на карысць (і часам у абыход закона) у іх не атрымаецца, пачынаюць бамбардзіраваць пісьмамі высокія інстанцыі. Такія заяўнікі спадзяюцца, што дастаткова зверху «націснуць» — і на месцах зробяць так, як «палажана». Але ж «націскаць» без праверкі фактаў ніхто не будзе. А праверка звычайна завяршаецца не на карысць «праўдалюбца». Напрыклад, адзін наш дачнік, заслужаны чалавек, які ў Мінску карыстаецца ўсімі належнымі льготамі, запатрабаваў, каб агароджу на яго прысядзібным участку мы пабудавалі за бюджэтны кошт. Пагражаў, скардзіўся... Але ў выніку ўсё ж вымушаны быў заплаціць грошы за штыкет.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

ОСОБОЕ МНЕНИЕ

ГДЕ УВИДЕТЬ ДЕПУТАТА?

Скоро будет год, как отшумела предвыборная кампания в местные Советы депутатов, а срок полномочий депутатов Палаты представителей Национального собрания Республики Беларусь заканчивается в следующем году...

Предвыборные кампании всегда отличаются активностью кандидатов: много встреч, выступлений, плакатов, лозунгов. Но вот в установленный день прошли выборы, получили полномочия от своих избирателей депутаты. Как же строят они свою работу с гражданами? Вот об этом я и хочу поговорить. В частности — о работе депутатов г. Поставы в 12 и 13 избирательных округах, что находятся в бывшем военном городке № 6.

Как правило, контакт депутата с избирателями происходит во время приемов по личным вопросам и встреч на собраниях. Как избиратель отмечу, что у нас на Поставщине депутат Палаты представителей Национального собрания Ванда Фердинандовна Янукович ведет прием по личным вопросам систематически, в своем кабинете, а о времени приема заранее сообщается в районной газете «Поставский край». А вот депутаты местных советов нашего микрорайона о месте и времени приема граждан, видимо, никак не объявляют — по крайней мере, избиратели этих объявлений не видят. А ведь их можно поместить и на почте, и на досках объявлений, да и в других массово доступных местах, как это делается в период предвыборной кампании. Законодательством предусмотрено, что депутат Совета регулярно, не реже одного раза в месяц осуществляет личный прием граждан. Но из-за того, что о личных приемах граждан как-то не объявляется, мы, избиратели, стали забывать фамилии своих избранников. Конечно, при желании попасть на прием к депутату Совета не так уж сложно, все они живут и работают на Поставщине и найти их, обратившись в райисполком, не составит большого труда. Но этот путь не добавляет авторитета депутатам.

Второй формой контактов депутатов всех уровней со своими избирателями являются встречи на собраниях, которые должны проходить в актовых залах, аудиториях и т.п. Значение встреч трудно переоценить — на них депутаты отчитываются о своей работе по выполнению обязательств, информируют избирателей о работе Советов, изучают общественное мнение. Так должно быть. Но, опять же, складывается впечатление, что в нашем городке депутаты встреч с избирателями вообще не организовывают. Может быть, собраний не происходит из-за отсутствия результатов для отчета по выполнению предвыборной программы? Или незнания требований законодательства, касающихся обязанностей депутатского корпуса? Приведу некоторые положения Закона о Статусе депутата местного Совета.

Так, в статье 20 «Проведение депутатом Совета встреч с гражданами» записано: «Депутат Совета проводит встречи с гражданами в целях информирования их о своей деятельности в Совете и его органах, изучения общественного мнения по вопросам, рассматриваемым на сессиях Совета и заседаниях его органов, потребностей населения, а также содействия развитию различных форм местного самоуправления». А в статье 21 записано, что «депутат Совета ответственен перед избирателями и подотчетен. Депутат Совета обязан периодически, но не реже двух раз в год отчитываться перед избирателями о своей деятельности и ходе выполнения предвыборной программы, о работе Совета и его органов. Отчеты депутатов проводятся на собраниях избирателей». В этом же законе в ст. 19 сказано, что «депутат Совета регулярно, но не реже одного раза в месяц осуществляет личный прием граждан».

Иногда можно услышать мнение, что депутатами в основном являются представители руководящего состава района и в силу производственной занятости у них нет времени на встречи с нами. Конечно, это неудачное оправдание. Один раз в полгода объехать населенные пункты своих избирательных округов не только полезно, но и интересно. В нашей жизни много вопросов по жилью, трудоустройству, работе ЖКХ, функционированию транспорта, торговли и т.д., которые могут создавать определенную социальную напряженность. Но если люди увидят, что депутаты на деле стараются им помочь, то уровень социальной напряженности останется незначительным, а авторитет властей всех уровней будет повышаться. Но для этого нужно идти к людям, встречаться с коллективами, а не отсиживаться на сессиях с газетой. Нередко подобная депутатская деятельность заслуживает того, чтобы некоторых депутатов избиратели через процедуру отзыва заменили на других (Но в жизни, к сожалению, подобная крайне пассивная работа в депутатском корпусе иногда помогает руководителю... занять более высокий пост.) Не могу утверждать, что такой уровень работы депутатов с избирателями наблюдается и в других округах, но уверен, что проблема, поднятая мною, актуальна и требует анализа. Ну, а мы жители 6-го городка, ждем наших депутатов...

Владимир БОРОВКО,
ветеран Вооруженных Сил.

АДВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

ПАРАЗМАЎЛЯЙ СА МНОЙ, УЛАДА

Вось жыву я, напрыклад, у шматпавярховым доме з вялікай, як гэта бывае ў гарадах, колькасцю пад'ездаў. І на кожным паверсе, у кожным пад'ездзе — свае праблемы. Людзі іх вырашаюць як могуць: з некім сварацца, на кагосьці скардзяцца, з кімсьці спрачаюцца, адным словам, вырашаюць. А я... цярплю. Трымаю сябе ў руках. І калі моцныя дажджы топяць па ўсіх кутах мой балкон, і калі ад суседняга будаўніцтва новага дома бессаромна трашчыць па швах «мой уласны» дом, і калі машыны паркуюцца ледзь ці не на газоне...

І вось аднойчы даведваюся, што пад маімі вокнамі, якія выходзяць на невялікую, свабодную ад усялякіх збудаванняў пляцоўку, плануецца ўзвесці... ажно два шмат'ярусныя паркавачныя комплексы! Безумоўна, я за тое, каб аўтамабілі не псавалі газон і мелі належнае месца для начлегу. Але ў мяне ёсць і контраргументы: непадалёк ад дома пакуль не «намалявалася» ні магазіна, ні аптэкі, ні іншых радасцяў галіны паслуг. Няма і чагосьці падобнага на паркавую зону, у якой можна было б займацца спортам, гуляць з дзецьмі ці выгульваць сяброў нашых меншых. І я думаю: не хачу болей трываць. Але каму я павінна пра ўсё гэта паведаміць? І дзе гарантыя, што мяне хоць бы выслухаюць?

Пытанняў шмат, адказ — адзін.

Мясцовая ўлада ўсё ж стане рэальна бліжэй да народа. З новага года ўступіць у сілу Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 498 «Аб дадатковых мерах па рабоце са зваротамі грамадзян і юрыдычных асобаў», які замацаваў прынцып першачарговасці зваротаў у мясцовыя органы ўлады. І пакуль пад маімі вокнамі не загула спецтэхніка, я маю рэальны шанц на гутарку з прадстаўнікамі раённай улады.

Але якім чынам паступіць: напісаць пісьмо? Ці проста патэлефанаваць?

Мясцовая ўлада стане рэальна бліжэй да народа.

— Праблема канкрэтнага чалавека павінна быць зафіксаванай і такім чынам прынятай на кантроль, — тлумачыць ***начальнік упраўлення па рабоце са зваротамі грамадзян Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Станіслаў БУКО.*** — У процілеглым выпадку той, да каго чалавек аднойчы звяртаўся ў вуснай форме, можа сказаць, што першы раз чуе аб праблеме. Перавага — за пісьмовым зваротам, які яшчэ варта і аформіць належным чынам. Найменне дакумента, прозвішча, сутнасць, асабісты подпіс. Разборлівым почыркам і без зневажальных слоў. Гэта абавязкова. Паколькі ў іншым выпадку зварот можа быць не прыняты да разгляду.

Падчас работы з паперай сам заяўнік мае магчымасць некалькі разоў усё абдумаць, не ўпусціць дэталі. Са зваротам на паперы прасцей працаваць і прадстаўнікам улады. Можна ўдакладніць змест, накіраваць копію ў тую структуру, ад якой уласна і залежыць вырашэнне пытання. Аднак калі вы спачатку палічылі неабходным патэлефанаваць у той жа сельскі Савет ці райвыканкам, значыць, там вас павінны выслухаць і патлумачыць неабходнасць пісьмовага выкладання праблемы або даць іншыя рэкамендацыі. Бо цалкам выключаць магчымасць вуснага звароту немагчыма. Скажам, у вёсцы, дзе ўсе добра адзін аднаго ведаюць, многае можна вырашыць у тэлефоннай ці прыватнай размове. Я лічу, што любы зварот, нават вусны, павінен быць разгледжаны.

— І ўсё ж, калі пісаць, дык адразу на адрас Прэзідэнта — так мяркуюць многія людзі...

— Вось гэта якраз і з'явілася прычынай падпісання дадзенага Указа — узмацненне адказнасці мясцовых выканаўчых распарадчых органаў за разгляд зваротаў грамадзян. Практыка паказвае, што ў нас каля 70 працэнтаў зваротаў знаходзяцца ў кампетэнцыі сельскіх і пасялковых Саветаў, раённых і абласных выканаўчых органаў. Безумоўна, у Адміністрацыі не могуць убачыць, як склалася сітуацыя, напрыклад, у Кобрынскім ці Шчучынскім раёне. Таму зварот усё роўна дасылаецца на месца. Атрымліваецца лішняя перапіска. З другога боку, чаму так атрымліваецца? Таму што існуе такое меркаванне: на месцы справу прамарудзяць і нічога не вырашаць, а калі напісаць Прэзідэнту, то ён абавязкова яе разгледзіць, прыме меры і навядзе парадак. Верагодна, падставы для такога меркавання ёсць. Трэба прызнаць, што мясцовыя органы не заўсёды эфектыўна і ўсебакова разглядаюць звароты грамадзян.

Павінен заўважыць, што.ў нашай краіне існуе паўнацэнная нарматыўна-прававая база, звязаная са зваротамі грамадзян — закон, дэкрэт, дырэктыва, шэраг указаў. Гэта сведчыць аб той вялікай увазе, якую наша дзяржава на чале з яе кіраўніком надаюць вырашэнню праблем грамадзян. Наогул работа са зваротамі грамадзян — адно з галоўных, прыярытэтных накірункаў дзейнасці любога органа дзяржаўнай улады і іх кіраўнікоў. Менавіта гэта работа з'яўляецца крытэрыем ацэнкі дзейнасці кожнага дзяржаўнага органа і яго кіраўніка.

Дарэчы, варта адзначыць, што апошнім часам сітуацыя пакрысе мяняецца да лепшага. Так, у 2006 годзе на адрас Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь паступіла звыш 40 тысяч зваротаў, а за 9 месяцаў гэтага года — каля 22 тысяч. Гэта сведчыць аб тым, што мясцовыя органы ўлады пачалі працаваць лепш. Хоць, безумоўна, гаварыць аб тым, што ўсё ў нас бездакорна, заўчасна. Але на дадзеным этапе ў накірунку наладжвання работы канкрэтных структур, каб людзі не хадзілі па дзесятках інстанцый, робіцца вельмі многае. Я лічу вельмі важным укараненне таго ж прынцыпу «аднаго акна».

— Якім чынам будзе разглядацца мой пісьмовы зварот? І як мне даведацца, што прыйшоў час звяртацца ў вышэйстаячую структуру?

— Разгляд у тым жа сельвыканкаме ці райвыканкаме працягваецца 15 дзён, калі сітуацыя не патрабуе дадатковага разбору, і 30 дзён, калі ёсць патрэба ў дадатковым вывучэнні і праверцы. Калі сітуацыя не можа быць вырашана на дадзеным узроўні, зварот дасылаецца ў вышэйстаячую арганізацыю на працягу 5 дзён, аб чым паведамляецца заяўніку. Заяўнік у выніку павінен абавязкова атрымаць станоўчы, растлумачальны або адмоўны адказ.

— Калі тэрмін выйшаў, а адказу няма?

— Гэта недапушчальная сітуацыя, такога быць не павінна, але калі здарылася, то трэба зноў звярнуцца ў той жа орган. Пазначце ў чарговым звароце, што з моманту адпраўкі вашага першага ліста сітуацыя не змянілася і вы чакаеце растлумачэнняў з гэтай нагоды. Далей, калі вам дашлюць адмоўны адказ, можаце звяртацца з атрыманым дакументам у вышэйстаячыя арганізацыі, спіс якіх павінен размяшчацца на стэндах — бачных месцах у дзяржструктурах.

— Многія пытанні, праблемы, з якімі людзі звяртаюцца да прадстаўнікоў улады, патрабуюць немалых матэрыяльных выдаткаў. У прынцыпе, па гэтай прычыне і замаруджваецца іх вырашэнне...

— Сапраўды. Тут важна разумець: мы павінны жыць па сродках. Прыгадайце, колькі часу прайшло з таго моманту, як наша краіна стала самастойнай. Шаснаццаць гадоў. Для гісторыі гэта — імгненне. Заходнія краіны ішлі да свайго сённяшняга дабрабыту значна больш часу. Але калі мы параўнаем нядаўняе мінулае з тым, што ёсць цяпер, адразу стане відавочным, наколькі імклівымі тэмпамі мяняецца наша жыццё. Усё і адразу, на жаль, мець немагчыма. Безумоўна, хочацца, каб у вёсцы ўсе вуліцы былі заасфальтаваныя, былі газ, водаправод, але гэта нерэальна зрабіць у адно імгненне, дый спатрэбіцца немалая колькасць грашовых сродкаў. Менавіта яны і вызначаюць асноўныя аспекты гарадскіх, раённых, абласных гадавых планаў сацыяльна-эканамічнага развіцця. Падчас падрыхтоўкі такога праекта мясцовыя ўлады супастаўляюць тое, што трэба зрабіць, з тымі фінансавымі магчымасцямі, якімі яны распараджаюцца.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

«МС» ВЫСТУПІЛА.
МЯСЦОВЫЯ ЎЛАДЫ АДРЭАГАВАЛІ

ВАДОЮ ЗАБЯСПЕЧАНЫ...

17 кастрычніка ў «Местном самоуправлении» быў надрукаваны артыкул «Куды знікае вада?» — аб праблемах з забеспячэннем вадой жыхароў вёскі Пуцілава Гайненскага сельсавета Лагойскага раёна.

Днямі рэдакцыя атрымала адказ на публікацыю за подпісам намесніка старшыні Лагойскага раённага выканаўчага камітэта С. Мамацюка: «Лагойскі раённы выканаўчы камітэт, разгледзеўшы артыкул «Куды знікае вада?», паведамляе, што ў населеным пункце Пуцілава Лагойскага раёна ўсе рамонтна-будаўнічыя работы па водазабеспячэнні завершаны: праведзена замена глыбіннай помпы на артэзіянскай шчыліне і ўсталяваны дзве новыя водазаборныя калонкі.

У дадзены час водазабеспячэнне вёскі Пуцілава адбываецца ў поўным аб'ёме».

КРЭДЫТ НА КАПРАМОНТ?

Арганізацыі ЖКГ на Міншчыне абслугоўваюць больш чым 7,5 тысячы жылых дамоў. З іх 450 агульнай плошчай звыш 1,2 млн кв. м маюць патрэбу ў правядзенні работ па цеплавой мадэрнізацыі.

Як адзначыў генеральны дырэктар Мінскага абласнога ўнітарнага прадпрыемства «Упраўленне жыллёва-камунальнай гаспадаркі» Аляксандр ЖУРАЎСКІ, усяго на выкананне гэтых мерапрыемстваў неабходна каля 736,4 млрд рублёў. На капітальны рамонт і цеплавую мадэрнізацыю сёлета прадугледжана ўсяго 37,8 млрд рублёў, з якіх бюджэтныя сродкі складаюць 8,4 млрд, а астатняе — адлічэнні жыхароў на капрамонт (адпаведныя плацяжы штомесяц выстаўляюцца ў «жыроўцы». — **М.Л.**).

Але і тут ёсць відавочны рух наперад: калі летась пасля цеплавой мадэрнізацыі на Міншчыне ўведзена 18,5 тысячы квадратных метраў жылля, то сёлета, як плануецца, — каля 22 тыс. Для забеспячэння жыхарам камфортных умоў і нармалізацыі тэмпературнага рэжыму жылля праводзіцца ўцяпленне асобных кватэр і тарцовых сцен будынкаў. За першае паўгоддзе на гэтыя патрэбы было выдаткавана 633 млн рублёў. За кошт бюджэтных сродкаў можна правесці цеплавую мадэрнізацыю толькі 1 з 5 будынкаў, якія маюць такую патрэбу. Адзін з магчымых варыянтаў — прыцягненне сродкаў насельніцтва. У невялікіх населеных пунктах на адпаведныя мэты жыхары могуць браць крэдыты на 20 гадоў пад 3 працэнты гадавых.

Мікалай ЛІТВІНАЎ.

ЯК ВАША СКАРГА АДГУКНЕЦЦА?..

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Змяншэнне колькасці зваротаў у сельвыканкам, на думку яго старшыні, напрамую залежыць і ад работы старастаў. Менавіта яны могуць зняць «напружанне» па тым ці іншым пытанні, своечасова папярэдзіць кіраўніка Савета аб «выбухованебяспечнай» сітуацыі... Святлана Іванаўна Астрэйка, староста вёскі Слабада-Кучынка, у гэтым плане ўвогуле чалавек унікальны. Сабраць дабравольныя ўзносы на добраўпарадкаванне могілак, дапамагчы правесці перапіс насельніцтва, праконтраляваць навядзенне парадку на прысядзібных тэрыторыях — гэта само сабой. Няма ў вёсцы дома, дзе Святлана Іванаўна не пабывала б асабіста, няма сям'і, праблемы якой яна не выслухала б. Здаецца, што і жыве жанчына не для сябе — для людзей, бо дапамогу ім, зносіны з імі лічыць сваім абавязкам... У свой час менавіта яна ўзняла пытанне па лазні (у калгасе скончылася паліва, і яе перасталі ацяпляць). Калі па вёсцы пайшоў транспарт, нагружаны бочкамі з навознай жыжай, і людзі пачалі абурацца, Святлана Іванаўна першай звярнулася і да старшыні сельскага Савета, і да дырэктара сельскагаспадарчага філіяла «Крыніца» з патрабаваннем накіроўваць машыны ў аб'езд. А калі нехта з вадзіцеляў па звычцы зноў паехаў праз вёску — перагарадзіла дарогу... Пра Святлану Іванаўну расказваюць легенды, а яна ўсміхаецца: такая мая «місія», я без гэтага не магу...

Старшыня Слабада-Кучынскага сельскага Савета дэпутатаў Нэлі ГУСЕВА.

Здаецца, дробязь, а карысць відавочная. Людзі не ў «інстанцыі» пішуць, а ідуць з просьбай да старасты. Потым, пры сустрэчы, абдымаюць, як родную, дзякуюць...

Аднак у кожнага «медаля», як вядома, ёсць два бакі — менавіта пра гэта мы гаварылі са старшынёй Капыльскага раённага Савета дэпутатаў Марыяй Сандрозд. Не сакрэт, што павышаная ўвага ўлады да праблем людзей нараджае ў пэўнай іх часткі ўтрыманскія настроі. Ды і скаргі на ўсе «паверхі» пішуць у асноўным адны і тыя ж — ад некаторых прозвішчаў чыноўнікі і кіраўнікі арганізацый ужо ўпадаюць у ступар...

Некаторыя заяўнікі спадзяюцца, што дастаткова зверху «націснуць» — і на месцах зробяць так, як «паложана».

Сваёй заклапочанасцю з гэтай нагоды падзяліўся і дырэктар ААТ «Старыца-Агра», дэпутат Мінскага абласнога Савета Уладзімір Рудакоўскі:

— Ніхто не супраць дапамагаць людзям, і наша гаспадарка робіць гэта пастаянна, асабліва калі чалавек не лайдак, калі ён можа і хоча працаваць... Але некаторыя, даруйце, пачынаюць паводзіць сябе проста нахабна: «Вы мне павінны! Вы абавязаны!» Вось адзін з апошніх прыкладаў. Дамовіліся з людзьмі, што збіраем ураджай спачатку на грамадскіх палетках, а потым, пасля 20 верасня, выдзяляем камбайн згодна са спісам для індывідуальных патрэб... Справядліва? Так. Але адзін разумнік прыехаў да мяне 15 верасня і пачаў «качаць правы»: нічога не ведаю, дапамажыце ўбраць участак, а то буду звяртацца да Прэзідэнта, да сталічнага мэра... Ну звяртайцеся, кажу, ваша права.

Дырэктар ААТ «Старыца-Агра» Уладзімір РУДАКОЎСКІ.

Уладзімір Анатольевіч Рудакоўскі з катэгорыі тых кіраўнікоў, якія шмат робяць для сваіх падначаленых, але шмат і патрабуюць. Сярэдняя зарплата ў «Старыцы-Агра» сёння раўняецца 477 тысячам рублёў. Але ёсць работнікі, якія атрымліваюць па мільёну і больш. А ёсць такія, для якіх 140 тысяч — мяжа магчымасцяў. Па вялікім рахунку, апошнія — гэта «баласт», ад якога трэба пазбаўляцца. Таму што сельскагаспадарчае прадпрыемства — складаны механізм, у якім кожны «вінцік» павінен прыносіць максімальную аддачу.

— Добрага работніка ніхто ніколі не звольніць і не пакрыўдзіць. Ну а дрэнны... няхай скардзіцца. Думаю, з яго скаргай хутка разбяруцца і прыйдуць да высновы, што яна неабгрунтаваная, — лічыць Уладзімір Рудакоўскі.

Не так даўно, расказвае Уладзімір Анатольевіч, жанчына напісала скаргу ў камітэт дзяржкантролю — ажно на 7 лістах. Прычым падчас збору подпісаў давала аднавяскоўцам чытаць выключна першую і апошнюю старонкі, дзе гаворка ішла ўсяго толькі аб неабходнасці павялічыць ёй пенсію. Людзі чыталі і думалі: ну чаму б не дабавіць чалавеку грошай? — і падпісваліся пад напісаным... У выніку панаехала правяраючых — з раёна, з вобласці, са сталіцы... Паказалі вяскоўцам поўны тэкст пісьма — яны за галаву схапіліся: мы такое не падпісвалі! Пачалася праверка — ні адзін факт не пацвердзіўся.

Калі б гэта пісьмо легла спачатку на стол старшыні сельскага Савета, многіх непаразуменняў удалося б пазбегнуць. І ўжо дакладна зберагчы працоўны час работнікаў шэрагу інстанцый. Не кажучы пра нервовыя клеткі...

Наталля КАРПЕНКА.
Фота Марыі ЖЫЛІНСКАЙ.
Капыльскі раён.

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ

ХТО РАЗЛІЧЫЦЦА З ЭНЕРГАЗБЫТАМ?

Таццяна Пашкоўская, тэхнік Валожынскага ўчастка Энергазбыту, па прычыне сваіх службовых абавязкаў стала назіральнікам і сведкай цікавай сацыяльнай з'явы. За апошнія некалькі гадоў у раёне, асабліва на тэрыторыі бліжэйшых да Мінска Ракаўскага і Івянецкага сельсаветаў, расце колькасць так званых бамжоў — людзей без пэўнага месца жыхарства. Але апошнія якраз маюць уласнае жыллё, толькі плаціць за электрычнасць адмаўляюцца. Таму вярнуць грошы Энергазбыту за пастаўленую несумленнаму абаненту электраэнергію практычна немагчыма. Бо бамжы (так, дарэчы, іх завуць і інспектары энергазбыту) іх не маюць.

Таццяну Мікалаеўну непакоіць той факт, што падчас кожнай планавай праверкі інспектары Энергазбыту знаходзяць двух—трох кандыдатаў з ліку «новых» вяскоўцаў на адключэнне ад лініі. Сёлета іх стала яшчэ больш. Такім чынам, статыстыка работнікаў Энергазбыту — няхай і ўскосна — сведчыць аб тэндэнцыі перасялення ў вёску на пастаяннае жыхарства не лепшых прадстаўнікоў горада.

«Новыя» вяскоўцы часам сваім прыездам ставяць у складанае становішча і мясцовую ўладу. Начальнік Валожынскага ўчастка Энергазбыту Васіль Жаровін расказвае, як яму патэлефанаваў старшыня Сугваздскага сельскага Савета: у адну з вёсак прыехала шматдзетная армянская сям'я. Як бы дом, дзе яна пасялілася, падключыць да электралініі? «Не пытанне. Напішыце нам пісьмо з гарантыяй аплаты за энергію на выпадак раптоўнага ад'езду сям'і», — адказаў Жаровін.

Старшыня, натуральна, адмовіўся даць гарантыі, і на тым размова скончылася. Неўзабаве Жаровін даведаўся, што армяне самастойна, без электралічыльніка, падключыліся да лініі... У іх — чацвёра дзяцей. Бацька афіцыйна нідзе не працуе, кажуць, перабіваецца часовымі заробкамі, маці таксама. Супрацоўнікі Энергазбыту маюць поўнае права адключыць святло, аштрафаваць іх і г.д. Але сям'я шматдзетная. І пайсці на такі крок было б не вельмі гуманна. Пакуль ідуць пошукі спонсара, расце доўг за спажытую, а дакладней, скрадзеную «новымі» армянскімі вяскоўцамі энергію.

Паводле прызнання старшыні аднаго сельскага Савета, «новыя» вяскоўцы ў большасці сваёй не выклікаюць асаблівых клопатаў у мясцовай улады. Звычайна гэта ціхія п'яніцы без праяў агрэсіі. На іх часцей звяртаюць увагу інспектары Энергазбыту — у час праверак. Калі даўгі назапашваюцца значныя, апошнія ідуць у сельсавет. І там нярэдка высвятляюцца непрыемныя падрабязнасці з біяграфіі перасяленцаў. Часцей за ўсё гэта... наяўнасць непад'ёмных даўгоў, якія назапашваліся не адзін год. Урэшце перад чалавекам або сям'ёй рубам паўстае пытанне: дзе ўзяць грошы.

Асабліва, паводле слоў работнікаў участка Энергазбыту, шмат неплацельшчыкаў-бамжоў у ракаўскай зоне раёна. З'яўляцца яны пачалі некалькі гадоў таму. Ці то самі яны прадалі свае гарадскія кватэры і на грошы, якія засталіся пасля разлікаў за даўгі, набылі больш-менш прыстасаваныя для жылля вясковыя хаты. Ці то іх перасялілі з горада за асацыяльныя паводзіны і хранічную шматгадовую запазычанасць па кватрплаце... Самыя нахабныя пасля ад'езду электрыкаў самастойна падключаюцца да электралініі. Як караць такіх? Зноў выкрываць? Але гэта дадатковыя выдаткі на прыезд інспектара і электрыкаў, у якіх і так клопатаў шмат.

За гэты год агульная запазычанасць за электраэнергію фізічных асобаў на ўчастку невялікая — на 1 кастрычніка яна складала 1206 кілават. Але калі ўзняць даўгі за мінулы і пазамінулыя гады, то атрымліваецца круглая сума. Перспектывы на вяртанне грошай даволі цьмяныя. Хутчэй за ўсё, страты лягуць на бюджэт, бо суд не прымае заявы Энергазбыту аб спагнанні грошай з чалавека, у якога няма легальных крыніц даходаў: ні зарплаты, ні рахунку ў банку, ні пенсіі. Нярэдка ў іх няма пашпарта, прапіскі ў вёсцы, пераафармленых дакументаў на дом.

Нярэдка ў іх няма пашпарта, прапіскі, дакументаў на дом.

Зразумела, работнікі энергазбыту звяртаюцца па падтрымку ў сельскія Саветы. Там не супраць дапамагчы, і ў большасці выпадкаў дапамагаюць — індывідуальна працуюць з неплацельшчыкамі. Сярод іх нямала дачнікаў — тых, хто набыў домік у вёсцы з мэтай адпачынку. Значная іх частка элементарна забывае своечасова разлічвацца за электраэнергію. З надыходам халадоў зачынілі хаты і з'ехалі, а даўгі за сезоннае спажыванне энергіі засталіся. Вось тут работнікі сельвыканкамаў і дапамагаюць адшукаць мінскія каардынаты «дачнікаў», тым самым аказваючы вялікую паслугу Энергазбыту. Калі не ўдаецца пераканаць неплацельшчыкаў на словах, выкарыстоўваюцца штрафныя санкцыі, адключэнні ад электралініі і як апошняя мера — матэрыялы праверак перадаюцца ў суд.

Даволі часта і законапаслухмяныя гараджане, якія набылі домік у вёсцы, не звяртаюць увагі на стан электраправодкі. А дарэмна. З пункту гледжання пажарнай бяспекі старое, а тым больш трухлявае жыллё ўяўляе сабой бомбу запаволенага дзеяння. Васіль Жаровін гаворыць, што 90 працэнтаў вясковага жыллёвага фонду мае зношаную праводку, не прыдатную для эксплуатацыі. Пракладзена яна была ў 50-х гадах мінулага стагоддзя і ўжо выпрацавала свой рэсурс. Асабліва небяспечная праводка, якая знаходзіцца звонку. У выніку ў вясковых дамах старой забудовы пастаянна знікае святло, псуюцца электралічыльнікі.

Акрамя таго, вяскоўцы набываюць пральныя машыны, мікрахвалевыя печы, пыласосы, бойлеры для падагрэву вады, і ўся гэта тэхніка нярэдка дае невыносную нагрузку на старую праводку. У выніку то пробкі выгараць, то лічыльнік сапсуецца... Але пра замену праводкі мала хто задумваецца.

Так што хваляванні работнікаў Валожынскага ўчастка Энергазбыту можна зразумець. З аднаго боку, арганізацыя павінна змагацца за эканомію электрычнасці. З іншага, Энергазбыт аказвае платныя паслугі насельніцтву па пастаўках энергіі і яму, згодна з планамі на наступны год, трэба на 14 працэнтаў павялічыць збор грошай.

Адзін з рэзерваў — скарачэнне запазычанасці за энергію, барацьба з яе раскраданнем. Праўда, работа з раскрадальнікамі — занятак даволі рызыкоўны. Схопленыя за руку могуць абразіць кантралёра, а то і накінуцца з кулакамі...

Леанід ЛАХМАНЕНКА.
Валожынскі раён.

ПАРАЗМАЎЛЯЙ СА МНОЙ, УЛАДА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Але на працягу года бывае шмат пазаштатных сітуацый, на вырашэнне якіх трэба адшукваць пазабюджэтныя сродкі. Гэта даволі важны аспект, паколькі якраз па прычыне недахвату апошніх людзі часта скардзяцца. А між тым, калі ўлады не маюць магчымасці адшукаць пазабюджэтныя сродкі і вырашыць праблемы грамадзян, то вельмі важна растлумачыць ім, калі можа быць выпраўлена сітуацыя або чаму такой магчымасці не ўяўляецца. Уладам трэба праяўляць гібкасць. Некаторыя так сябе і паводзяць. Напрыклад, старшыня Глыбоцкага райвыканкама. Згодна з графікам, ён разам з намеснікамі і прадстаўнікамі ўсіх службаў — дарожнай, аховы здароўя, адукацыі, гандлю, унутраных спраў і г.д. прыязджае ў пэўны сельсавет. Усе жыхары вёсак, якія ўваходзяць у склад гэтага сельсавета, запрашаюцца на сустрэчу, напрыклад, у Дом культуры, дзе старшыня расказвае пра асноўныя вынікі развіцця раёна, аб перспектывах. Слова прадастаўляецца ўсім іншым удзельнікам, пасля чаго прадстаўнікі ўлады адказваюць на пытанні тутэйшага насельніцтва. Па выніках сустрэчы складаецца план рэалізацыі мерапрыемстваў для канкрэтнага сельсавета. Як вы думаеце, ці будуць скардзіцца і хадзіць па інстанцыях гэтыя людзі — інфармаваныя па ўсіх накірунках?

— Але нельга выключыць магчымасці «злоўжывання» зваротамі. Мне здаецца, людзі не заўсёды адэкватна расцэньваюць сітуацыю і патрабуюць, што называецца «тое, што ім не належыць»...

— Прадстаўнікам улады не трэба ісці на повадзе ў людзей, якія звяртаюцца да іх не па сутнасці. Калі канкрэтнае пытанне не ўяўляецца магчымым разгледзець у межах закона ці ў пэўных абставінах, то так і варта сказаць аб гэтым. Кожны выпадак павінен быць растлумачаны. Іншая справа, адзін чалавек з разуменнем успрыме сітуацыю, а нехта будзе браць чыноўнікаў штурмам. Некаторыя кіраўнікі ў падобных абставінах паводзяць сябе няправільна: яны, баючыся праверак і разборак, саступаюць.

У любым выпадку мясцовыя ўлады павінны мець на ўвазе дзве рэчы: па-першае, дзяржаўны чалавек абавязаны разважаць па-дзяржаўнаму, у межах заканадаўства, і, па-другое, дзяржаўны чалавек павінен разглядаць любое пытанне з улікам канкрэтных абставінаў, шукаць магчымыя шляхі і спосабы яго вырашэння. Безумоўна, людзям хацелася б, каб чыноўнікі разглядалі іх пытанні, як свае ўласныя.

— З іншага боку, згодна з Указам, «прайшоўшыся» па ўсёй вертыкалі, я маю права звярнуцца ў суд. Сама такая магчымасць азначае, што не заўсёды органы ўлады дзейнічаюць з пазіцыі закона.

— Калі чалавек не згодны з рашэннем канкрэтнага органа, то пасля разгляду пытання на ўзроўні, скажам, абласнога выканаўчага камітэта сапраўды можна звярнуцца ў суд. Вядома ж, як правіла, судовыя разборы пацвярджаюць кампетэнтнасць нашых чыноўнікаў. Але ёсць і іншыя прыклады, калі суд выносіць пастанову аб адмене рашэння выканаўчага органа. Таму сама магчымасць звароту ў суд павінна быць.

— Вы сказалі, што ў нас даволі шмат заканадаўчых актаў для работы з грамадзянамі і іх зваротамі. Аднак ва Указе № 498 гаворыцца аб даручэнні кіраўніка дзяржавы па распрацоўцы адпаведнага Закона.

— Гэта будзе адзіны комплексны Закон, куды трапіць уся нарматыўна-прававая база, якая датычыцца работы са зваротамі грамадзян.

Святлана БАРЫСЕНКА.

НЕЛЕГАЛЬНАЕ МЯСА

У Верхнядзвінскім раёне Віцебскай вобласці пры спробе нелегальнага вывазу 1,8 тоны мяса буйной рагатай жывёлы ў Расійскую Федэрацыю затрыманы два аўтамабілі, паведамілі ў аддзяленні інфармацыі і грамадскіх сувязяў УУС Віцебскага аблвыканкама.

Абедзве машыны былі спынены з перапынкам у некалькі гадзін супрацоўнікамі ДАІ на аўтадарозе Казьяны—Верхнядзвінск—мяжа Расійскай Федэрацыі. У першым аўтамабілі знаходзілася адна тона мяса на агульную суму каля Br4 млн. Суправаджальныя дакументы выклікалі сумненне ў супрацоўнікаў праваахоўных органаў, што стала падставай для затрымання грузу. Другі аўтамабіль перавозіў 800 кг мяса на агульную суму прыкладна Br3 млн, пры гэтым дакументы на груз адсутнічалі. Па гэтых фактах праводзяцца праверкі.

Дзіяна КУРЫЛА, БЕЛТА.

ГЛАБАЛЬНЫЯ ПЫТАННІ МЯСЦОВАГА МАШТАБУ

Калі перад жыхарамі аграгарадка Жгунь Добрушскага раёна паўстала пытанне, каго выбраць старэйшынам, лепшай кандыдатуры, чым Леанід Іванавіч Радкевіч, не знайшлося. Сам Леанід Іванавіч родам з названай вёскі, бацькі яго працавалі ў мясцовай гаспадарцы і сыну параілі прыдбаць прафесію, якая была б звязана з зямлёй. Таму і паступіў некалі Радкевіч на заатэхнічны факультэт Горацкай сельскагаспадарчай акадэміі.

У сваім родным раёне браў адну пасадавую прыступку за другой. Спачатку быў галоўным заатэхнікам калгаса «Беларусь», што ў вёсцы Крупец, потым стаў намеснікам яго старшыні, а затым ужо ўзначаліў племзавод «Жгунскі», якому аддаў 16 гадоў свайго жыцця. Як чалавек няў-рымслівы, творчы, з актыўнай жыццёвай пазіцыяй, Радкевіч вывеў гаспадарку ў лік першых не толькі ў вобласці, але і ў рэспубліцы. Пакінуў жа гэту пасаду 11 гадоў таму — з-за стану здароўя.

— Ведаеце, недарабіў я адну справу. Думка была пабудаваць у Жгуні спартыўны комплекс з плавальным басейнам. І часткова яна пачала ўжо рэалізоўвацца — у тым плане, што была знойдзена пляцоўка пад яго і распрацавана праектна-каштарысная дакументацыя. На гэтым усё і заціхла: распаўся СССР, і ўжо стала не да комплексу, — расказвае Леанід Іванавіч. — Але гэту тэму я проста так не пакідаю. Як старэйшына аграгарадка, «мусірую» яе ў адпаведных інстанцыях. Спадзяюся, што агульнымі намаганнямі яна нарэшце будзе рэалізавана.

Калі б толькі адно такое, як гаворыцца, глабальнае пытанне хвалявала старэйшыну Жгуні... Вось, напрыклад, на вуліцы Рабочай своечасова не быў пакладзены асфальт, а людзі пытаюцца: чаму? А Радкевіч турбуе начальніка рамонтна-будаўнічага ўпраўлення Анатоля Горбеня. Адначасова і запыт яму робіць наконт гравійнай падсыпкі на вуліцы Маладзёжнай, дзе пабудавана дзесяць дамоў па прэзідэнцкай праграме. (Дамоўленасць, дарэчы, ужо дасягнута.)

Яшчэ адзін маршрут — да былых воінаў-афганцаў Сяргея Гуцава і Ігара Зуба: ім неабходна дапамагчы паставіць каля дамоў прыгожыя агароджы... У Жгуні пражывае звыш тысячы чалавек. І няма ніводнага, якога б не ведаў старэйшына Радкевіч. Асаблівы клопат — навядзенне парадку на вуліцах, на прысядзібных участках. На добраўпарадкаванне мабілізуюцца і старыя, і малыя.

Расказ пра старэйшыну Леаніда Радкевіча будзе няпоўным, калі не прыгадаць, што ён наладжвае сустрэчы школьнікаў з ветэранамі працы і вайны, ды і сам выступае перад моладдзю. А якое свята вёскі арганізавалі з работнікамі сельсавета ў верасні!

Адным словам, Леанід Іванавіч — у гушчыні жыцця і не ўяўляе сябе без гэтага.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

КАМАНДЗІРОЎКА ПА ПІСЬМУ

ЖЫВЁМ ДОБРА, АЛЕ...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Слова — за райпа

У спісе работ па падрыхтоўцы да адкрыцця аграгарадка добраўпарадкаванне займае ці не першае месца. У сваім лісце Ніна Сямёнаўна ўзгадвае тэрыторыю рынку ў цэнтры вёскі, якая «псуе ўвесь выгляд». Сапраўды, на плошчы, адведзенай некалі пад рынак, сёння пануе запусценне. Драўляныя хаткі-павільёны і столікі з навесамі прагнілі. Два цагляныя будынкі (у адным меркавалася праводзіць закупку ў насельніцтва грыбоў і ягад, у другім — вэндзіць мяса) захаваліся лепш, але ім патрэбны капітальны рамонт. Уся карціна ў цэлым ніяк не ўпісваецца ў паняцце аграгарадка.

— Мы неаднаразова выходзілі на раён з прапановай знесці рэшткі пабудоў рынку, — тлумачыць Таццяна Босая. — Ён усё роўна незапатрабаваны. Выязны рэчавы кірмаш, які ладзіцца ў нас кожную суботу, размяшчаецца за межамі гэтага рынку, а яго тэрыторыя пустуе.

Рынак з усімі яго пабудовамі знаходзіцца ў ведамстве Стаўбцоўскага райспажыўтаварыства, і адпаведнае рашэнне аб яго зносе ці рэканструкцыі павінна прыняць гэта арганізацыя.

Паводле слоў старшыні сельвыканкама, ліквідацыя рынку ніяк не адаб'ецца на забяспечанасці насельніцтва спажывецкімі таварамі. Па суботах у вёсцы працуе рэчавы кірмаш. Акрамя таго, у Дзераўной добра пастаўлены стацыянарны гандаль: ёсць тут і харчовыя, і прамтаварныя магазіны. Адны належаць сістэме райпа, іншыя — індывідуальным прадпрымальнікам.

— Што датычыцца Дзераўной, праблем з забяспечанасцю прадуктамі ў нас няма, — адзначыла Таццяна Іванаўна. — Прывоз рэгулярны, асартымент разнастайны. А цэны, між іншым, ніжэй, чым у Мінску ці ў раённым цэнтры. Калі гаварыць пра астатнія вёскі, асабліва тыя, што абслугоўваюцца аўталаўкамі (такіх па сельсавеце 9), хацелася б, безумоўна, каб пералік прапануемых імі тавараў быў багацейшым. Ведаю, што ў некаторых іншых раёнах індывідуальныя прадпрымальнікі складаюць канкурэнцыю аўталаўкам райпа, развозячы прадукты па вёсках. У нас такога няма. З іншага боку, у маланаселеных пунктах асноўныя жыхары — пенсіянеры. Напрыклад, у Беламошшы з 11 жыхароў 8 даўно «пераселі» мяжу працаздольнага ўзросту. Пенсія ў іх невялікая. Што ім звычайна трэба? Малако, хлеб, макарона. Усім гэтым аўталаўка забяспечвае. Адзінае, чаго мы хочам дабіцца ад райпа, — змяніць месцы прыпынкаў аўталавак, перанесці іх бліжэй да хат, бліжэй да людзей.

У лісце Ніны Сямёнаўны апісваецца магазін, дзе на другім паверсе пустуе плошча. «Тут можна было б адкрыць аддзел гаспадарчых тавараў, чайную ці кафэ», — прапануе аўтар.

Такі магазін у Дзераўной знайшоўся: вялікі будынак, на першым паверсе якога месціцца харчовыя і гаспадарчыя тавары, а на другім — незанятая плошча. Належыць ён сістэме райпа і зараз там актыўна вядуцца рамонтныя работы. «Некалі другі паверх хацеў узяць у арэнду прадпрымальнік, але памер аплаты аказаўся для яго непад'ёмным, — працягвае экскурс у гісторыю Дзераўной Таццяна Босая. — Больш ніхто з падобнымі прапановамі на нас не выходзіў».

...І свайго цырульніка

Наракае Ніна Сямёнаўна на тое, што ў мясцовым СВК сталовая працуе толькі ў летні сезон. Была б яна адкрытая ўвесь год — туды ўсе хадзілі б харчавацца. Добра было б мець і сваю гасцініцу, мяркуе пенсіянерка. Яшчэ яе турбуе той факт, што не працуе калгасная лазня, дзе, паводле яе інфармацыі, збіраюцца адкрыць камбінат бытавога абслугоўвання.

— Сталовая СВК працуе пасезонна, гэта абумоўлена аб'ектыўнымі прычынамі, — тлумачыць Таццяна Іванаўна. — Зімой у СВК скарочаны працоўны дзень — да 15.00. Работнікам танней і зручней паабедаць дома. Тое ж датычыцца і астатніх вяскоўцаў (усяго ў Дзераўной пражывае 1541 чалавек). На сезоннасць работы сталовай у сельвыканкам ніколі ніякіх скаргаў не паступала. А прыезджых у нас няшмат. Трымаць пункт харчавання адкрытым круглы год нерэнтабельна. Што датычыцца гасцініцы, ПМК-74 якраз зараз праводзіць рэканструкцыю будынка свайго былога інтэрната. Плануецца, што там і будзе гасцініца.

Лазня ў Дзераўной ёсць — на 50 месцаў. Знаходзіцца яна на балансе камунальных службаў. А ў «калгаснай» лазні для сваіх работнікаў працуе душ.

Комплексны прыёмны пункт месціцца асобна. У яго будынку зараз рамонт, хоць сам пункт працягвае працаваць. Абслугоўванне праводзіцца згодна з графікам.

— У нас цырульнік выязны, — расказвае старшыня сельскага Савета, — а нам вельмі патрэбны свой, пастаянны. Асабліва вялікі попыт на яго паслугі ў час выпускных вечароў, па суботах, калі ладзяцца вяселлі і юбілеі.

Не задавальняюць Ніну Сямёнаўну высокія цэны на аказанне сельгаспаслуг насельніцтву. «Многія старыя людзі ўжо адмовіліся ад пасадкі бульбы. Вельмі дорага ўсё гэта абыходзіцца...». Але яна не ўказвае, хто канкрэтна працуе па такіх высокіх тарыфах, якія ёй не па кішэні. А чаму б калгасу не дапамагчы людзям выкапаць бульбу?

— Сёлета адзінокім і адзінока пражываючым СВК аказваў дапамогу: прадаваў бульбу па льготных цэнах — 110 рублёў за кілаграм. Усім жыхарам, хто звяртаецца ў СВК, гаспадарка дапамагае ва ўборцы бульбы і збожжа і расцэнкі на гэтыя работы выстаўляе невысокія. Прыватная асоба можа ўстанавіць за сваю працу любую цану, але СВК тарыфаў з галавы не бярэ, — зазначыла Таццяна Іванаўна. — СВК «Дзераўное» выдзяляе жыхарам сена, збожжа на корм скаціне. Не магу сказаць, што гаспадарка не дапамагае. Чым можа — абавязкова падтрымае.

КУПа на тэрыторыі сельсавета няма: паводле слоў старшыні, ён быў бы нерэнтабельным. Затое другі год дзейнічае ўчастак ЖКГ. Праўда, спецтэхнікі там не хапае, таму ў аказанні сельгаспаслуг насельніцтву галоўную ролю па-ранейшаму адыгрывае СВК. Акрамя таго, у многіх вяскоўцаў сёння ёсць уласны трактар.

* * *

Безумоўна, у Хатаўскога сельсавета, як і ў любога іншага, ёсць свае праблемы. Таццяна Іванаўна іх і не хавае. Шмат чаго яшчэ хацелася б зрабіць па добраўпарадкаванні, але львіную долю ўсіх выдаткаваных на гэта сродкаў «паглынула» вулічнае асвятленне. З 20 млн рублёў, закладзеных пад добраўпарадкаванне ў мясцовы бюджэт, пасля разлікаў за электрычнасць засталося каля 400 тысяч. Іх накіравалі на ўстаноўку новага штыкетніка ўздоўж цэнтральных вуліц. Недахоп сродкаў перашкаджае весці работы і па рэалізацыі Дырэктывы № 3 — не змаглі ўстанавіць рэле часу, якія значна больш эканомныя за фотарэле. Праўда, пакуль рыхтаваўся матэрыял, на аграгарадок выдзелілі неабходныя рэле. Засталося забяспечыць імі астатнія вёскі сельсавета. Апоры (слупы) не прызначаны для малаватных лямпачак — і яны перагараюць літаральна праз суткі. Замена апор — справа РЭСа, аднак рукі ў іх да Хатаўскога сельсавета, відаць, яшчэ не дайшлі.

Інга МІНДАЛЁВА.
Стаўбцоўскі раён.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
САВЕТ РЭСПУБЛІКІ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ,
ПАЛАТА ПРАДСТАЎНІКОЎ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ,
УСТАНОВА «РЭДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА»

ГРАМАДСКІ САВЕТ:
МАЛАФЕЕЎ А. А., старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па рэгіянальнай палітыцы і мясцоваму самакіраванню;
САСОНКА М. П., старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па дзяржаўнаму будаўніцтву, мясцоваму самакіраванню і рэгламенту;
СЯЛІЦКІ В. С., старшыня Гомельскага абласнога Савета дэпутатаў;
СІВАКОЎ В. А., старшыня Аршанскага гарадскога Савета дэпутатаў;
ЯРКОВІЧ В. І., старшыня Круглянскага сельскага Савета Магілёўскай вобласці.

АДКАЗНАЯ ЗА ВЫПУСК: Наталля КАРПЕНКА.
Кантактны тэлефон 292 21 03.

Краіна здароўя

Выпуск № 34 (47)

Бацькі 370-тысячнага жыхара Магілёва атрымаюць у падарунак Br31 млн

У Магілёве з'явіўся на свет 370-тысячны жыхар горада. Ім стала дачка сямейнай пары Наталлі і Уладзіміра Гаўрылавых, якую яны назвалі Веранікай, паведамілі ў Магілёўскім гарвыканкаме.

Згодна з рашэннем гарвыканкама бацькі атрымаюць падарунак у памеры 1000 базавых велічынь, або Br31 млн. Акрамя таго, ад удзельнікаў міжнароднага фестывалю «Свет мёду і здароўя», які праходзіць у гэтыя дні ў Магілёве, ім будзе ўручана 100-кілаграмовая бочка мёду.

Плануецца, што ў гарадскім ЗАГСе 15 лістапада з нагоды з'яўлення на свет юбілейнага жыхара Магілёва пройдзе ўрачыстае мерапрыемства з удзелам кіраўніцтва і грамадскасці абласнога цэнтра.

Сяргей КУЛЯГІН, БЕЛТА.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

ДЗЕЦЯМ — ДЗІЦЯЧЫЯ ЛЕКІ!

Нягледзячы на вялікую патрэбу, на сённяў фармацэўтычнай практыцы выкарыстоўваецца зусім невялікая колькасць лекавых сродкаў, якія маюць дзіцячыя лекавыя формы і дозы і могуць з лёгкасцю выкарыстоўвацца для лячэння дзяцей. Таму дзеці вымушаны прымаць часткі разламаных таблетак, прызначаных для дарослых, з нізкай даказанай эфектыўнасцю і бяспечнасцю для іх. Такая выснова прагучала на міжнародным семінары па фармацэўтычных распрацоўках, арганізаваным Міжнароднай фармацэўтычнай федэрацыяй Сусветнай арганізацыі аховы здароўя. Беларускую дэлегацыю на семінары прадстаўлялі супрацоўнікі Міністэрства аховы здароўя, Цэнтра экспертыз і выпрабаванняў у ахове здароўя, прадпрыемства «Фармтэхналогія» і Барысаўскага завода медыцынскіх прэпаратаў.

У Беларусі на 1 верасня 2007 года было зарэгістравана 5393 гандлёвыя назвы лекавых сродкаў (без уліку фармацэўтычных субстанцый). Пры гэтым толькі ў 20 прэпаратаў у назве прысутнічала слова «дзіцячы», гэта значыць, што яны прызначаны выключна для дзіцячай лячэбнай практыкі. Яшчэ 500 назваў лекаў выкарыстоўваецца ў тым ліку і ў педыятрыі.

Некаторыя лекавыя сродкі даводзіцца гатаваць у аптэках з таблеціраваных формаў і фармацэўтычных субстанцый па заяўках арганізацый аховы здароўя, паколькі ў краіне не зарэгістраваны гатовыя лекавыя сродкі ў патрэбных дазіроўках.

Сусветная арганізацыя аховы здароўя агучыла свой пункт погляду на патрабаванні да лекавых сродкаў, што прымяняюцца пры лячэнні дзяцей, і ўзняла пытанне аб стварэнні спісу лекавых сродкаў, прызначаных для вылечвання дзяцей. Дзеці хварэюць на тыя ж хваробы, што і дарослыя, падкрэслівалася на семінары, але захворванні працякаюць у іх больш цяжка, асабліва такія, як інфекцыі дыхальных шляхоў і дыярэйныя захворванні.

— Падыходы Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь у цэлым адпавядаюць падыходам, якія выкарыстоўваюцца ў міжнароднай практыцы, — падкрэсліла начальнік аддзела арганізацыі лекавага забеспячэння Упраўлення фармацэўтычнай інспекцыі і арганізацыі лекавага забеспячэння міністэрства Наталля Малашка. — Пры будучым пераглядзе пераліку асноўных лекавых сродкаў мы плануем прадугледзець асобны раздзел «Лекавыя сродкі, што выкарыстоўваюцца ў педыятрыі».

Надзея НІКАЛАЕВА.

15 лістапада — Сусветны дзень некурэння

1 ЦЫГАРЭТА Ў ДЗЕНЬ — ДАЛОЎ АМАЛЬ 5 ГАДОЎ ЖЫЦЦЯ

Здаровы сэнс павінен дапамагчы вам кінуць курыць або ніколі і не пачынаць.

У нашай краіне рэгіструюцца два новыя прэпараты — пластыр і таблеткі — для аказання дапамогі залежным ад тытуню. Аднак і дагэтуль нарколагі выкарыстоўвалі дастатковую колькасць пілюль у спалучэнні з такімі метадамі, як іголкарэфлексатэрапія, акупунктура, псіхатэрапія. А замежныя спецыялісты раяць курцам яшчэ і як мага часцей уключаць у свой рацыён малочныя прадукты, садавіну і гародніну. Яны, як сцвярджаецца, зніжаюць «патрэбу» ў тытунёвым атручэнні. Тым не менш гаварыць аб адназначных поспехах гэтых мерапрыемстваў складана. Паводле слоў **галоўнага нарколага Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь Уладзіміра МАКСІМЧУКА**, адзінага рэцэпта перамогі над шкоднай звычкай не існуе. Лепшы сябар у цяжкай справе — самасвядомасць, гарачае жаданне жыць як мага даўжэй.

Кожныя 8 секунд на планеце хтосьці гіне па прычыне курэння тытуню. Паводле даных Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, зараз курыць трэцяя частка ўсёй папуляцыі ва ўзросце ад 15 гадоў. У Беларусі — амаль палова дарослага насельніцтва. І гэтыя лічбы маюць тэндэнцыю да росту. Між тым, даказана, што тытунь забівае палову сваіх пастаянных спажыўцоў. Усе тытунёвыя вырабы з'яўляюцца канцэрагеннымі. Тытунёвы дым утрымлівае звыш 4 тысяч хімічных злучэнняў, з якіх 43 з'яўляюцца вядомымі канцэрагенамі, акрамя таго, у тытунёвым дыме ёсць злучэнні, якія спрыяюць фарміраванню канцэрагенаў у арганізме.

Відавочна, што курэнне прыводзіць да сур'ёзных парушэнняў здароўя, абумоўлівае павышаную рызыку наступлення інваліднасці і заўчаснай смерці. Курэнне абумоўлівае прыкладна 75 працэнтаў усіх выпадкаў хранічных бранхітаў і эмфізем лёгкіх, 35 працэнтаў выпадкаў ішэмічнай хваробы сэрца, з ім непасрэдна звязана 18 тыпаў новаўтварэнняў, сярод якіх рак ротавай поласці, глоткі, гартані, страваводу, страўніка, падстраўнікавай залозы, печані, нырак, мачаточніку, мачавога пузыра, шыйкі маткі, прастаты. Вядома, што з узнікненнем раку звязаны тры асноўныя фактары: узрост чалавека, фактары навакольнага асяроддзя і шкодныя звычкі, а таксама спадчыннасць. Пад неспрыяльнымі фактарамі навакольнага асяроддзя варта разумець курэнне, няправільнае харчаванне, неактыўны лад жыцця, атлусценне, пэўныя інфекцыйныя агенты (вірусы папіломы, гепатыту, ВІЧ і інш.), пэўныя віды лячэння (прамянёвая і хіміятэрапія), ультрафіялетавае абпраменьванне, канцэрагены, якія ўтрымліваюцца ў паветры, вадзе, глебе. Гэтыя фактары з'яўляюцца прычынай узнікнення раку ў 80 працэнтах выпадкаў, прычым абсалютная большасць выпадае на курэнне, няправільнае харчаванне, адынамію і атлусценне.

З курэннем звязана амаль 90 працэнтаў выпадкаў раку лёгкага. На сёння дакладна вызначаны генетычныя фактары спадчыннай схільнасці ў фарміраванні раку лёгкіх ў курыльшчыкаў. Як адзначае **галоўны навуковы супрацоўнік аддзела хіміятэрапіі Навукова-даследчага інстытута анкалогіі і медыцынскай радыялогіі імя М.М. Аляксандрава Святлана ПЯТРОВІЧ**, у апошнія гады вырасла смяротнасць ад раку лёгкіх сярод жаночага насельніцтва шэрагу краін свету. Так, у ЗША жанчыны цяпер часцей паміраюць ад раку лёгкіх, чым ад раку малочнай залозы. У Германіі колькасць жанчын, якія захварэлі на рак лёгкіх, за апошнія 10 гадоў вырасла ўдвая. Несуцяшальныя прагнозы чакаюць і беларускіх жанчын-курцоў літаральна праз 10—15 гадоў.

Нічога добрага не нясе тытунёвы дым і для пасіўных курцоў. Паводле даных Нацыянальнага інстытута раку (ЗША), пасіўнае курэнне павышае рызыку злаякасных пухлін, у прыватнасці, лёгкіх і страваводу. У дзяцей, чые бацькі кураць, тытунь становіцца прычынай сіндрому раптоўнай смерці, пнеўманіі, бранхіту і бранхіяльнай астмы. 42-гадовыя назіранні за дзяўчынкамі ад моманту іх нараджэння ў сем'ях курцоў выявілі выпадкі наступлення ў іх інфаркту міякарда ва ўзросце 38 гадоў. 20-гадовыя назіранні за жанчынамі, якія пражываюць з курыльшчыкамі, паказалі рост частаты ўзнікнення сардэчна-сасудзістых хваробаў сярод іх амаль на 60 працэнтаў у параўнанні з тымі жанчынамі, чые партнёры па шлюбу не маюць дурной звычкі.

Як вядома, наша краіна сярод іншых падпісала Рамачную канвенцыю Сусветнай арганізацыі аховы здароўя па барацьбе супраць тытуню. Дакумент, у прыватнасці, прадугледжвае поўную забарону рэкламы тытунёвых вырабаў да 2010 года, забарону выкарыстання такіх тэрмінаў, як «лёгкія цыгарэты», вылучэнне большага месца на друк папярэджванняў аб шкодзе курэння на цыгарэтных пачках, забарону курэння ў грамадскіх месцах. Дакладныя тэрміны па ажыццяўленні падобнай работы яшчэ не вядомы, аднак пакрысе работа вядзецца.

Святлана БАРЫСЕНКА.

Дарэчы

Пры прыёме на работу даведка аб тым, ці з'яўляецца чалавек курцом, не спатрэбіцца

Міністэрства аховы здароўя Беларусі абвяргае чуткі аб распрацоўцы нарматыўна-прававога акта, які абавязвае пры прыёме на работу падаваць даведку аб тым, ці з'яўляецца чалавек курцом.

«Цяпер пытанне аб распрацоўцы такога акта не ставіцца», — заявіў на сустрэчы з журналістамі галоўны нарколаг Міністэрства аховы здароўя Уладзімір Максімчук.

Ён нагадаў, што два гады таму міністэрствам быў выдадзены пералік прафесій, пры прыёме на работу на якія неабходна абавязкова прайсці агляд у нарколага. У яго, акрамя так званых «асабліва небяспечных» прафесій, былі ўключаны шафёры і бухгалтары. Рэакцыя грамадскасці на гэты дакумент спачатку была даволі неадназначнай, аднак з цягам часу змянілася на станоўчую.

Уладзімір Максімчук таксама паведаміў, што цяпер прапрацоўваюцца пытанні аб неабходнасці заканадаўчага замацавання некаторых абмежаванняў на продаж тытунёвых і алкагольных вырабаў. У прыватнасці, разглядаецца мэтазгоднасць забароны на продаж алкаголю асобам, якія не дасягнулі 21 года. Плануецца таксама зрабіць «больш агрэсіўнымі» надпісы, што расказваюць аб шкодзе курэння і ўжывання спіртных напіткаў, якія размяшчаюцца на пачках з цыгарэтамі і бутэльках са спіртным.

У мэтах прафілактыкі тытунекурэння міністэрствам і ведамствам рэкамендуецца ўводзіць заахвочвальныя меры для супрацоўнікаў за адмову ад гэтай шкоднай прывычкі. Міністэрствам аховы здароўя і Міністэрствам унутраных спраў выдадзены загады, якія прадугледжваюць адміністрацыйную і дысцыплінарную адказнасць для супрацоўнікаў за курэнне ў неналежных месцах. У адміністрацыйных будынках адводзяцца спецыяльныя месцы для курэння, у многіх кафэ ствараюцца асобныя залы для наведвальнікаў-курцоў і наведвальнікаў, якія не кураць.

БЕЛТА.

«ЯГАДА ЗДАРОЎЯ Ў ШКОЛЬНЫМ САДЗЕ»

— такі адзін з дзесяці праектаў, якія прапанаваў пацярпелы ад чарнобыльскай трагедыі Чачэрскі раён Камітэту па падрыхтоўцы і ацэнцы праектаў Міжнароднай праграмы CORE. Савет па прыняцці рашэнняў камітэта паведаміў, што ён атрымаў права на жыццё ў Матнявіцкай школе раёна. Там на фінансавыя сродкі офіса АБСЕ і швейцарскага ўпраўлення па развіцці і супрацоўніцтве будзе закладзены сад, дзе пачнуць вырошчваць чарнаплодную рабіну (аралію) і парэчкі. Усе работы будуць выконвацца школьнікамі, што будзе садзейнічаць працоўнаму выхаванню і стварэнню вітамінных запасаў.

А мэрыя швейцарскага горада Іцінген выдзеліла гораду Добрушу, з якім сябруе 15 гадоў, грошы для абсталявання студыі гуказапісу раённага Дома культуры. Яно (а гэта — камп'ютар з прафесійнай гукавой карткай, міні-пульт, студыйныя мікрафоны і г.д.) ужо набыта і апрабавана на канцэрце.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

Звяртаемся ў паліклініку толькі калі захварэем...

Толькі 17 працэнтаў зваротаў да ўрачоў першаснага звяна маюць прафілактычныя мэты, а 83 працэнты — абумоўленыя неабходнасцю аказання пацыентам лячэбнай дапамогі пры вострых захворваннях ці абвастрэннях, выпісваннем ім даведак і рашэннем пытанняў непрацаздольнасці.

З 2007 года ў нашай краіне распачалася дыферэнцаваная дыспансэрызацыя насельніцтва, гэта значыць з улікам фактараў рызыкі ў розных узроставых групах і сярод розных кантынгентаў. У першую чаргу дыспансэрызацыя скіраваная на ранняе выяўленне і эфектыўнае лячэнне сардэчна-сасудзістых, анкалагічных захворванняў, захворванняў апорна-рухальнага апарату, цукровага дыябету і туберкулёзу, якія з'яўляюцца асноўнымі прычынамі смяротнасці і інваліднасці працаздольнага насельніцтва.

Для таго, каб зрабіць спецыялізаваную дапамогу больш даступнай для пацыентаў, а выкарыстанне дарагой апаратуры і высокакваліфікаваных кадраў больш эфектыўнымі, сёння ў амбулаторна-паліклінічных установах ствараюцца цэнтры калектыўнага карыстання медыцынскай тэхнікі. Акрамя таго, распрацавана Канцэпцыя развіцця высокатэхналагічных метадаў абследаванняў і лячэння хворых на 2007—2010 гады.

На думку намесніка начальніка ўпраўлення арганізацыі медыцынскай дапамогі Міністэрства аховы здароўя Людмілы Жылевіч, укараненне ў кожнай паліклініцы вымярэння агульнага халестэрыну ўсім асобам пасля 40 гадоў, укараненне Еўрапейскай сістэмы Score для вызначэння рызыкі ішэмічнай хваробы сэрца і сардэчна-сасудзістых ускладненняў і правядзенне скрынінгавых абследаванняў асобаў з фактарамі рызыкі развіцця ішэмічнай хваробы сэрца маглі б істотна палепшыць прафілактыку і дыягностыку захворванняў сістэмы кровазвароту.

Не менш важнае значэнне мае і «выхаванне» анкалагічнай насцярожанасці ва ўчастковых урачоў. На першае месца тут выходзіць ранняя дыягностыка раку малочнай залозы — гэта на сёння адна з самых распаўсюджаных формаў раку. Урачы павінны забяспечваць максімальную даступнасць дыягностыкі пры звароце да іх пацыентаў, у тым ліку мамаграфічны і ўльтрагукавы скрынінг, актывізаваць работу анкалагічных школ і навучаць жанчын метадам самаабследавання малочных залозаў.

Надзея НІКАЛАЕВА.

ЛЯЧЫЦЬ БУДУЦЬ КІТАЙСКІЯ ЮАНІ

У колькасці трыццаці іх мільёнаў. А гэта ў эквіваленце чатыры мільёны амерыканскіх долараў. Такая сума ўрада Кітая перададзена Гомельскаму абласному кардыялагічнаму дыспансэру. На іх будзе закуплена найноўшае медыцынскае абсталяванне і ўзведзены новы корпус, дзе з'явяцца дзве сучасныя аперацыйныя. Тым самым будзе дасягнута пастаўленая мэта — рабіць за год да тысячы аперацый на адкрытым сэрцы.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

Новая «зброя» супраць прастуды

З чарговай навінкай напярэдадні сезона прастудных захворванняў выходзіць на айчынны фармацэўтычны рынак вытворчае рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Мінскінтэркапс».

Яго новы прэпарат «АнГрыМакс» прызначаны для лячэння грыпу, вострых рэспіраторных захворванняў і ліхаманкавага стану, выкліканага вірусным паражэннем дыхальных шляхоў. Дзякуючы кампанентам, што ўваходзяць у яго склад, ён валодае процівіруснымі, жарапаніжальнымі, процізапаленчымі, абязбольвальнымі, антыгістаміннымі і ангіяпратэктарнымі ўласцівасцямі. Так, напрыклад, рэмантадзін, які ўваходзіць у«АнГрыМакс», гэта добра вядомы процівірусны сродак, эфектыўны ў адносінах да розных штамаў віруса грыпу А. Парацэтамол — процізапаленчы сродак, які змяншае боль у горле, галаўны, мышачны і сустаўны боль і зніжае высокую тэмпературу цела. Аскарбінавая кіслата ўдзельнічае ў рэгуляванні акісляльна-аднаўленчых працэсаў і валодае выражанымі антыаксідантнымі ўласцівасцямі. Лоратадзін валодае проціалергічным уздзеяннем, папярэджвае развіццё ацёкаў тканак і ўхіляе спазмы гладкай мускулатуры. А руцін з'яўляецца ангіяпратэктарам, папярэджвае развіццё павышанай пранікальнасці і ломкасці сасудаў, якія абумоўліваюць гемарагічныя працэсы пры грыпе, а таксама аднаўляе капілярны кровазварот і ўмацоўвае сасудзістыя сценкі.

Застаецца дадаць, што прэпарат «АнГрыМакс» выпускаецца ў жэлацінавых капсулах (па 20 капсул ва ўпакоўцы) і прызначаны для лячэння дзяцей ва ўзросце пасля 6 гадоў і дарослых.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Да ўвагі

ЦІ ХАПАЕ Ў ВАС ЁДУ?

Вучоныя Гродзенскага філіяла НВЦ «Інстытут фармакалогіі і біяхіміі» Нацыянальнай акадэміі навук распрацавалі экспрэс-тэст для кантролю ёднай забяспечанасці, паведаміла супрацоўнік аддзела біярэгулятараў інстытута Лілія Надольнік.

Паводле слоў спецыяліста, экспрэс-тэст прызначаны для індывідуальнага кантролю ёднай забяспечанасці ў людзей як у медыцынскіх установах, так і ў хатніх умовах. Распрацоўка можа таксама выкарыстоўвацца для ацэнкі эфектыўнасці дзеяння прэпаратаў, якія змяшчаюць ёд. «Тэст забяспечвае высокую адчувальнасць і дакладнасць вымярэнняў, — адзначыла яна. — Гэта дапамагае вызначаць лёгкую, сярэднюю і цяжкую ступені ёдадэфіцыту ў пацыентаў». Выкарыстанне распрацоўкі дапаможа значна спрасціць і паскорыць працэс абследавання вялікай колькасці людзей пры правядзенні эпідэміялагічных даследаванняў.

Экспрэс-тэст просты ў выкарыстанні. У выпадку дэфіцыту або лішку ёду ў арганізме чалавека палоска тэста мяняе колер пры кантакце з мачой. Працэдура займае да 7 хвілін. Распрацоўка асабліва важная для дзяцей і цяжарных жанчын — парушэнне ёднай забяспечанасці ў іх можа выклікаць сур'ёзныя захворванні. Выкарыстанне тэста дапаможа знізіць рост паталогій шчытападобнай залозы ў гэтых груп насельніцтва.

Часта людзі з ёднай недастатковасцю бескантрольна прымаюць ёдазмяшчальныя прэпараты. «Залішняе спажыванне ёду аказвае негатыўны ўплыў на арганізм чалавека і можа прывесці да парушэння функцый шчытападобнай залозы, — патлумачыла спецыяліст. — Наша распрацоўка дапаможа пацыентам пастаянна кантраляваць утрыманне ў арганізме ёду і пры неабходнасці нармалізаваць яго колькасць».

Лілія Надольнік таксама паведаміла, што зараз НВЦ «Інстытут фармакалогіі і біяхіміі» НАН распрацоўвае новыя лекавыя прэпараты для лячэння ёднай недастатковасці. «Напрыклад, для дзяцей мы ствараем прэпарат не толькі з утрыманнем ёду, але і селену, калію, жалеза», — дадала яна. Комплекснае ўздзеянне гэтых кампанентаў дазволіць не толькі процістаяць захворванням шчытападобнай залозы, але і ўмацаваць дзіцячы арганізм.

Вольга БЯЛЯЎСКАЯ, БЕЛТА.

Лячыцца з розумам

ЗНОЎ ГЭТЫ ГЕРПЕС. НАДАКУЧЫЛА

Паводле звестак сусветнай арганізацыі аховы здароўя, ад 95 да 99 працэнтаў насельніцтва ўсёй планеты інфіцыраваны вірусамі герпесу.

Гэта звязана з пагаршэннем экалагічнай сітуацыі, зніжэннем ахоўных магчымасцяў арганізма і развіццём другаснага імунадэфіцыту. Герпес вельмі разнастайны ў сваім праяўленні. Аб яго асаблівасцях, наступствах, правілах прафілактыкі і лячэнні нам расказаў загадчык амбулаторнага дэрматавенералагічнага аддзялення № 4 Мінскага гарадскога клінічнага скурна-венералагічнага дыспансэра Уладзімір Яроміч.

Хоць носьбітам віруса герпесу з'яўляецца большасць насельніцтва планеты, аднак клінічныя праявы хваробы ёсць зусім не ва ўсіх. Толькі ад 5 да 15 працэнтаў людзей маюць нейкую клініку герпесу.

Неўскладненыя герпевірусныя захворванні працякаюць у выглядзе скрытай хранічнай і вострай формаў. Клінічныя праявы ўзнікаюць на слізістай абалонцы або скуры, могуць лакалізавацца на вуснах (так званая ліхаманка на вуснах), геніталіях.

На месцы паражэння вірусам узнікае чырвоная плямка, на якой з'яўляецца высыпка ў выглядзе пухіркоў з празрыстым змесцівам. Пасля ўскрыцця пухіркоў застаюцца балючыя язвачкі, якія загойваюцца на 7—8-ы дзень і на месцы паражэння можа не застацца ніякага следу.

Аднак герпевірусы могуць стаць і прычынай сур'ёзных захворванняў. Герпес можа паражаць нерв вока і прыводзіць да слепаты, стаць прычынай невыношвання цяжарнасці. Ёсць яшчэ такое захворванне, як герпес зосцера (у народзе — апярэзваючы лішай). Пры гэтым пашкоджваецца скура і нервовая сістэма. Захворванне суправаджаецца высыпкамі ў выглядзе згрупіраваных пухіркоў з празрыстым, а потым і гнойна-крывавым змесцівам па ходу нерва. Прычым нават пасля загойвання ўсіх высыпак балявы сіндром можа захоўвацца да некалькіх месяцаў. І тут ужо спатрэбіцца кансультацыя неўрапатолага.

Герпес можа быць пярвічна ўзнікаючым і рэцыдывуючым. Гэты вірус паражае клетку чалавека, убудоўваючыся ў яго ДНК, потым пры дзяленні гэтай клеткі ДНК вірус передаецца разам з ДНК клеткі далей. Таму выдаліць герпевірусы з арганізма практычна немагчыма. Яны могуць паражаць любыя органы і сістэмы, бо жывуць у нервовых канчатках. Аднак выклікае вірус захворванне ці не — гэта ўжо як каму пашанцуе.

Хвароба можа передавацца паветрана-кропельным шляхам (пры размове, кашлі, пацалунку); палавым шляхам; у перыяд цяжарнасці ад маці да плода. Часцей за ўсё заражэнне адбываецца ад хворага да хворага. Але нават носьбіт віруса, які не мае выражаных праяў хваробы, можа інфіцыраваць іншага чалавека.

Правакуючымі фактарамі для ўзнікнення герпетычнай інфекцыі могуць быць нервовыя стрэсы, нейкія агульныя захворванні. Тая ж ліхаманка на вуснах часта з'яўляецца на фоне прастуды. Развіццю хваробы садзейнічае любы стан, які суправаджаецца імунадэфіцытам. Пераахаладжэнні і перагрэвы, алкаголь — усё гэта можа справакаваць праявы герпесу.

У людзей сталага ўзросту хвароба працякае цяжэй, бо з цягам часу арганізм зношваецца, яго адольваюць хваробы, імунітэт зніжаецца.

А вось у падлеткаў больш правакуючых фактараў. Сучасныя павевы ў адзенні — кароткія камізэлькі, спадніцы і г.д. — даволі хутка прыводзяць да пераахаладжэння. А гэта правакуючы момант. Даволі актыўнае захапленне моладзі алкаголем, нават лёгкім півам можа прывесці да аслаблення імуннай сістэмы. Акрамя таго, многія маладыя людзі не вельмі пераборлівыя ў палавых сувязях.

Зараз рэкламуецца шмат прэпаратаў, якія быццам бы хутка пазбаўляюць ад герпевіруснай інфекцыі. Ці азначае гэта, што ад надакучлівай балячкі можна пазбавіцца самастойна, пры дапамозе сучасных цуд-мазяў?

— Я не раіў бы гэтага рабіць. Усё ж лепей звярнуцца да ўрача-дэрматавенеролага, каб атрымаць паўнацэннае комплекснае лячэнне, — зазначае У. Яроміч, — асабліва калі рэцыдывы бываюць даволі часта. Мала таго, што чалавек адчувае боль, дык у яго з'яўляецца псіхалагічны дыскамфорт, пагаршаецца якасць жыцця. Акрамя таго, вірус паражае не толькі тую частку, дзе ён з'яўляецца, а можа мігрыраваць, пераходзіць ад аднаго органа на другі, выклікаць новыя захворванні. Таму не заўсёды дастаткова выкарыстоўваць вонкава нейкую мазь. Тут можа быць сістэмнае выкарыстанне супрацьвірусных прэпаратаў або комплексная імунатэрапія. Лячэнне падбіраецца з улікам таго, якія ў пацыента высыпкі: пярвічныя або рэцыдывуючыя, як часта рэцыдывы ўзнікаюць. У аднаго гэта можа быць раз у паўгода, у другога — раз у год, у трэцяга — раз у месяц. Задача — дабіцца таго, каб пасля лячэння, нават першага эпізоду, хвароба па магчымасці ўвогуле далей не турбавала або хоць бы зрабіць так, каб рэцыдывы былі як мага радзей. Сучасныя схемы метадаў лячэння ёсць, але падбіраюцца яны індывідуальна.

Неабходна прытрымлівацца агульных правілаў прафілактыкі для папярэджання захворванняў на герпес:

- Не цалуйце сваё дзіця ў вусны — большасць малых заражаюцца герпесам ад бацькоў.
- Захоўвайце правілы асабістай гігіены. Індывідуальнымі павінны быць не толькі мыла і мачалка, але і памада для вуснаў. Адзін раз правялі чужой памадай па вуснах — і расплачвацца будзеце гадамі.
- Арганізм неабходна насыціць вітамінамі і мікраэлементамі, таму ўжывайце больш садавіны і гародніны.
- Важную ролю адыгрывае загартоўванне.

Правільнае харчаванне — залог выдатнай работы імуннай сістэмы. Сучасныя навуковыя даныя сведчаць аб тым, што шэраг харчовых прадуктаў можа правакаваць рэцыдывы герпесу. Тлустая ежа, багатая на халестэрын, цукар, алкаголь, — прычына частых герпетычных высыпак. Цукар замаруджвае ўсмоктванне ў кішэчніку вітаміну В і С, што вядзе да зніжэння імунітэту. Алкаголь аказвае прамы таксічны ўплыў на імунныя клеткі, халестэрын зніжае ўтварэнне лейкацытаў.

Людзям, якія пакутуюць ад герпесу, рэкамендуецца прытрымлівацца дыеты з павышанай колькасцю ў харчовых прадуктах незаменнай амінакіслаты — лізіну, якая зніжае частату рэцыдываў.

Для хворых на герпес шкодныя арахіс і шакалад, разынкі, некаторыя збожжавыя культуры, асабліва на аснове пшаніцы. Яны павінны звесці да мінімуму ўжыванне свініны і ялавічыны, а мазгі — увогуле выключыць з рацыёну. І наадварот, карыснымі з'яўляюцца белае мяса курыцы, рыба, бабовыя, яйкі.

Стымулюючы эфект на імунную сістэму аказваюць і раслінныя экстракты: настойка элеўтэракону, карані жэньшэню, залатога кораня, мумiё, экстракт туі, пантакрын. Яны павялічваюць выпрацоўку белых крывяных цельцаў, паскараюць працэс абнаўлення пашкоджаных клетак. Ужыванне гэтых сродкаў павялічвае працягласць безрэцыдыўнага перыяду.

Вольга ШАЎКО.

ВІРУС СМЕРЦІ

Кожны год добраахвотна ідуць з жыцця каля 300 мінчан. Асноўныя прычыны, якія штурхаюць гараджан на суіцыд, дзве: нешчаслівае каханне і цяга да выпіўкі. На трэцім месцы — псіхічная хвароба. Зрэшты, у апошнія гады колькасць суіцыдаў у сталіцы змяншаецца. Так, у 2004 годзе іх было 393, у 2005-м — 332, а ў мінулым годзе — 286. Самымі распаўсюджанымі спосабамі звесці рахункі з жыццём застаюцца павешанне і падзенне з вышыні.

Іна ПАЛЮХОВІЧ,
«Мінск-Навіны».

УПАЎ У КАЛОДЗЕЖ

У вёсцы Шыповічы, што ў Кобрынскім раёне, прапаў 86-гадовы дзед. Калі сын пачаў шукаць яго, то звярнуў увагу на адкрытую накрыўку на калодзежы.

Затым жэрдкай на дне студні людзі намацалі і цела старога.

Узровень вады быў высокі, і дзед загінуў. Было гэта самагубства ці няшчасны выпадак, высвятляе пракуратура.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

Інфарм-укол

ВЫРАТАВАННЕ — У ВАКЦЫНАЦЫІ

Галоўная асаблівасць віруса грыпу — высокая заразнасць. Да грыпу схільныя практычна 100 працэнтаў насельніцтва.

Загартоўванне і вітаміны ўберагуць ад вострых рэспіраторных вірусных інфекцый, але не ад грыпу. Працістаяць вірусу грыпу можа толькі арганізм, які выпрацаваў антыцелы да яго. А гэта адбываецца, калі чалавек ужо перахварэў або зрабіў прышчэпку. Увесь цывілізаваны свет зрабіў выбар на карысць апошняга. Гэта перш-наперш танней, акрамя таго, у апошні час вакцыны становяцца ўсё больш бяспечнымі. Вакцыны апошняга пакалення наогул не ўтрымліваюць ні аслабленага віруса, ні яго часціц. У сучасным варыянце ёсць толькі кавалачак абалонкі, які ўтрымлівае антыгены, на іх і выпрацоўваюцца антыцелы. Кампанія па вакцынацыі супраць грыпу праводзіцца восенню. Пасля чаго на працягу года чалавек абаронены. Лепш рабіць прышчэпку 2—3 гады запар. А пасля варта пацікавіцца, які вірус чакаецца ў гэтым годзе. Калі той жа, што і летась, вакцынацыю можна прапусціць.

АД ЧАГО ЗАЛЕЖЫЦЬ «СЭКСУАЛЬНАЕ ШЧАСЦЕ»?

Усе нашы псіхалагічныя праблемы, у тым ліку ў сэксуальным жыцці, бяруць пачатак у раннім дзяцінстве і звязаны з нашымі бацькамі.

У псіхалогіі ёсць тэрмін «імага» — гэта вобраз ідэальнага партнёра, які мы ствараем, калі арыентуемся на значных для нас дарослых, з кім бессвядома імкнёмся высветліць незавершаныя ў дзяцінстве адносіны. Так, дзяўчынка, якая вырасла ў сям'і алкаголіка, часта выбірае ў дарослым жыцці партнёраў-алкаголікаў. Непітушчыя мужчыны падаюцца ёй нецікавымі. Жанчын, якія атрымалі першы сэксуальны вопыт у сітуацыі згвалтавання, выраслі ў сем'ях, дзе яны былі непатрэбнымі, нежаданымі дзецьмі, аказваліся ахвярамі бацькоўскай агрэсіі. Жанчыны, якім могуць навязваць сэксуальныя адносіны нежаданыя партнёры, часта вырастаюць у сем'ях аўтарытарных бацькоў, якія ўсё вырашаюць за дзіця, не лічацца з яго меркаваннем. Чалавек з заніжанай, няўстойлівай, канфліктнай самаацэнкай часта з дапамогай сэксу спрабуе рашаць праблемы, якія не маюць да яго адносінаў. Для чалавека з высокай адэкватнай самаацэнкай і добра развітай сэксуальнасцю сэкс валодае самастойнай каштоўнасцю, яго мэта ў сэксуальным жыцці — дарыць і атрымліваць задавальненне. Калі гэта ваш выпадак, застаецца толькі падзякаваць бацькам за правільнае выхаванне і самім расціць свабодных дзяцей. У здаровай сям'і бацькі папярэджваюць дзяўчынку-падлетка аб наступствах непажаданай цяжарнасці і захворванняў, а таксама аб кантрацэптыўных сродках. Яны не пакутуюць ад пытання: а раптам маю дзяўчынку выкарыстаюць і кінуць? Калі дзяўчынка вырасла ў сям'і любячых бацькоў, у якіх у сваю чаргу з сэксуальным жыццём усё ў парадку, ніякіх цяжкіх псіхатраўмаў у яе ўзнікнуць не павінна. Яна не аддасць перавагу нелюбімаму партнёру або таму, хто яе зневажае, адмову партнёра або спыненне адносінаў не ўспрыме як трагедыю.

ЗРАБІ ПАЎЗУ — ПАГЛЯДЗІ СЕРЫЯЛ

За што мы так любім серыялы? Для псіхолагаў гэта не загадка.

Серыялы дораць нам пачуццё занятасці: на прагляд патрабуецца шмат часу, і гэта падстава для таго, каб не рабіць у гэты момант штосьці іншае. Серыялы служаць нам тэмай для размоў, і для тых, каму не стае стасункаў у рэальным жыцці, тэлегероі становяцца амаль членамі сям'і: за іх перажываюць, ім спачуваюць. Пры гэтым глядач не можа браць удзел у падзеях, а значыць, і несці за іх адказнасць. Гэта дае ўнікальнае спалучэнне адчування судачынення да таго, што адбываецца, і ўласнай бяспекі.

На думку спецыялістаў, ёсць і яшчэ адзін аспект. Дзеянне любога серыяла расцягнута ў часе. Падзеі, словы шматразова паўтараюцца. Ад такога часу немагчыма адстаць, бо прапушчанае лёгка наганяецца. І такая эстэтыка бясконцай адтэрміноўкі заспакойвае, дае перадышку. Мы занадта стамляемся ад сучаснага аб'ёму інфармацыі і маем патрэбу ў тым, каб зрабіць паўзу, запаволіць тэмп жыцця. Музычны ці рэкламны тэлекліп выклікае шок, а серыял — звычку і пачуццё размеранасці існавання. Паміж двума гэтымі рэжымамі мы сёння і існуем.

Вядучая рубрыкі
Святлана БАРЫСЕНКА.

Пытальнік

ЯК не памыліцца з выбарам кетчупа?

Апошнім часам часта даводзіцца чуць, што беларускі рынак запоўнены нізкаякаснымі кетчупамі, якія, уласна кажучы, і кетчупамі не маюць права называцца. І для таго, каб змагацца з нізкаякаснай падробкамі і абараніць ад недобрасумленнай канкурэнцыі айчынных вытворцаў, нават плануецца ўвесці ў будучым годзе новы дзяржаўны стандарт. Але на сёння ніхто з пакупнікоў не застрахаваны ад няякаснай пакупкі. Магчыма, можна усё ж такі неяк адрозніць сапраўдны кетчуп ад падробкі?

С. КАЗЮЧЫЦ, *п. Прывольны.*

Сапраўды, харчавікі маюць намер навесці парадак на «таматным рынку». Пасля ўвядзення новага стандарта ўсе кетчупы будуць падзелены на пяць катэгорый: «экстра», «вышэйшы гатунак без дабаўлення пюрэ з садавіны і гародніны», «вышэйшы гатунак з дабаўленнем пюрэ», «першы гатунак» і «другі гатунак».

Паспрабаваць вызначыць якасць кетчупа па знешнім выглядзе можна толькі ў тым выпадку, калі ён прадаецца ў шкляной тары. Вазьміце бутэльку ў рукі і ўважліва пагледзіце на яе змесціва. Калі кетчуп мае цёмна-буры колер, набліжаны да карычневага, гэта азначае, што ў лепшым выпадку вытворца замяніў частку таматнай пасты на слівовае пюрэ, а ў горшым — выкарыстаў фарбавальнікі-сурагаты. Якасны кетчуп павінен мець колер спелых таматаў. Ненатуральна яркія адценні — аранжавы, пунсовы ці ружовы — сведчаць аб наяўнасці ў соусе штучных фарбавальнікаў. Калі ў соусе прысутнічаюць кавалачкі гародніны, звярніце ўвагу на іх колер. Калі кавалачкі часнаку маюць ружовы колер, а зялёная цыбуля стала карычневай, значыць, вытворца празмерна захапіўся штучнымі фарбавальнікамі. У якасным кетчупе цыбуля застаецца зялёнай, а часнок — белым.

Калі вы заўважылі ў бутэльцы пузыркі, лепш ад такой пакупкі адмовіцца, паколькі пузыркі сведчаць аб допушчаных парушэннях у тэхналагічным працэсе. Націсніце пальцам на металічную накрыўку. Калі пры гэтым раздаецца ледзьве чутны воплеск, значыць, упакоўка не герметычная і цалкам магчыма, што гэту бутэльку ўжо адкрывалі. У якаснага прадукту накрыўка крышачку ўвагнутая ўнутр, а воплеск раздаецца толькі пры першым адкрыцці тары.

Можна таксама ўстрасянуць бутэльку. Калі кетчуп вярнуўся ў пачатковы стан, не пакінуўшы на сценках шкляной бутэлькі ніякіх слядоў, значыць, у яго складзе выкарыстаны загушчальнікі. Таматная паста звычайна павольна сцякае па сценках бутэлькі. Дарэчы, у кетчупе «экстра» доля таматнай пасты павінна быць не менш як 40 працэнтаў. Пасля ўвядзення новага стандарту інфармацыя аб масавай долі пасты ў кетчупах і соусах абавязкова з'явіцца на этыкетках. А дабаўляць у кетчупы і соусы фарбавальнікі і араматызатары будзе забаронена.

У тым выпадку, калі вы набываеце кетчуп у пластыкавай тары, адзінае, што можна зрабіць, гэта ўзяць бутэльку і яе страсянуць. Кетчуп не павінен булькаць і пералівацца.

Можна таксама выціснуць невялікую колькасць кетчупа на роўную паверхню талеркі. На гарызантальнай паверхні кропля кетчупа не павінна расцякацца — яна, наадварот, павінна трымаць сваю форму. А калі кропля дрыжыць як жэле, гэта стопрацэнтная прыкмета залішку ў прадукце крухмалу. Вельмі многія вытворцы грашаць менавіта тым, што «перагружаюць» свае кетчупы крухмалам.

Факт

ДОМ ДЛЯ ЖАЛЕЗНАГА КАНЯ

У аўтаўладальнікаў, якія жывуць ва ўсходняй частцы Савецкага раёна Мінска, з'явіцца больш магчымасцей прыпаркаваць машыну на ноч.

Так, на вуліцы Меляжа зараз будуюць паркінг на 200 месцаў і адміністрацыйны будынак з памяшканнямі грамадскага прызначэння і гаражом-стаянкай на 266 месцаў. Таксама праграмай па будаўніцтве паркінгаў на 2007—2010 гады прадугледжана ўзвесці шмат'ярусны гараж-стаянку на вуліцы Лук'яновіча і шматузроўневы гараж у квартале вуліц Алешава, Шырокай і завулка Усходняга.

Аляксандр ФІЛІПОВІЧ, *«Мінск—Навіны».*

А ВОЗ І ЗАРАЗ ТУТ

Беларускія мытнікі сумесна з памежнікамі затрымалі на мяжы з Украінай буйную партыю кантрабанднага адзення і абутку.

Паводле звестак прэс-службы Дзяржаўнага мытнага камітэта, амаль два дзесяткі мяхоў з турэцкім адзеннем і абуткам агульным коштам амаль 115 мільёнаў рублёў грамадзянін Беларусі і жыхар Украіны спрабавалі «імпартаваць» у нашу краіну ў аб'езд пункта пропуску на звычайным возе.

Дарэчы, мытнікі высветлілі, што ў вёсцы Аляксандраўка Нараўлянскага раёна кантрабандысты мелі свой склад, з якога незаконна ўвезеныя тавары траплялі на беларускія рынкі.

Мікола ДЗЯБЁЛА.

КУПІ ЛЕПШАЕ!

ТАВАРЫ ПАСЛУГІ ЦЭНЫ

Выпуск № 17 (29)

Хто вызначае вагу пакупкі?

Наша чытачка, мінчанка Ганна Васільеўна Рокач, звярнулася ў газету з наступным пытаннем. Ёй часта даводзіцца набываць агародніну ў бліжэйшым да яе дома магазіне — хадзіць далёка на той жа рынак няма ні сілаў, ні здароўя. Але яе не заўсёды задавальняе фасоўка гародніны ў магазіне. Так, напрыклад, аднойчы ёй спатрэбілася прыкупіць некалькі кілаграмаў бульбы, але бульба была расфасаваная ў сеткі па 8—10 кілаграмаў у кожнай. Для 88-гадовай жанчыны гэта абсалютна непад'ёмная ноша. Просьбу пакупніцы ўзважыць ёй некалькі кілаграмаў, прадавец проста праігнаравала. У другі раз пакупніца пацікавілася ў прадаўцоў, чаму, напрыклад, буракі заўсёды фасуюцца розных памераў: буйны, крыху меншы і зусім маленькі — не бурак, а проста нейкае непаразуменне. Пакласці іх у каструлю адначасова немагчыма: маленькі бурачок зварыцца хутка, а для вялікага спатрэбіцца больш часу. Тое ж адбываецца і з фасоўкай морквы. Наша заяўніца пыталася: няўжо пакупнік у магазінах увогуле пазбаўлены права выбару, і для таго, каб рэалізаваць свае правы, абавязкова трэба ісці на рынак, дзе, як правіла, спажывец, а не прадавец дыктуе свае ўмовы?

Як патлумачылі нашай газеце ва ўпраўленні абароны правоў спажыўцоў і кантролю за рэкламай Міністэрства гандлю, згодна з артыкулам 11 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб абароне правоў спажыўцоў», спажывец мае права на свабодны выбар тавару, работы і паслугі. А прадавец (вытворца, выканаўца) абавязаны аказваць садзейнічанне спажыўцу ў свабодным выбары тавару, работы і паслугі. Праўда, у вышэйвыкладзенай сітуацыі нельга вызначыць, дзе ажыццяўлялася фасоўка гародніны. Калі фасоўку ў сваю тару ажыццяўляў вытворца (напрыклад, гэта маглі быць запоўненыя, узважаныя і запакаваныя на вытворчасці сеткі) і па тэхналогіі ўпакоўку нельга парушаць, то прадавец сваімі дзеяннямі правы пакупніка не парушыла. Але калі тавар фасаваўся непасрэдна ў магазіне ў негерметычную тару, напрыклад, у тыя ж поліэтыленавыя пакеты, то ў пакупніка ёсць права выбраць агародніну (буракі, моркву, цыбулю і г.д.) аднолькавага памеру. Ён можа таксама самастойна вырашаць — адзін, два ці дзесяць кілаграмаў бульбы яму купляць. А прадаўцы павінны сабраць і ўзважыць пакупніку гародніну ў адпаведнасці з яго пажаданнямі.

«Гарачы» тэлефон «Звязды» 287-17-41

За запыт бярэцца дзяржаўная пошліна. Прычым па кожным суб'екце — асобна

На «гарачую лінію» паступіла пытанне ад нашага даўняга чытача і падпісчыка са Шчучына Уладзіміра Мікалаевіча СІДАРА.

У доме, дзе пражывае заяўнік, павінны былі ў пад'ездзе ўстанаўліваць металічныя дзверы з дамафонам. На разліковы рахунак фірмы, што аказвае такога кшталту паслугі (рэкамендаванай жыльцам, паводле слоў чытача, райвыканкамам), трэба было пералічыць даволі значную суму за гэтыя работы. Як чалавек абачлівы, Уладзімір Мікалаевіч вырашыў падстрахавацца, пераканаўшыся, што сапраўды гэта фірма існуе і знаходзіцца па ўказаным адрасе. (Усё ж, нагадаем, гаворка ішла пра грошы, ды і працэдура напачатку падавалася фактычна фармальнай.) Аднак адзінае, што чытачу ўдалося высветліць, дык гэта тое, што дадзеная фірма зарэгістравана ў Лідзе. Для больш поўнага адказу ад Уладзіміра Мікалаевіча запатрабавалі асабісты пісьмовы запыт, за які, між іншым, трэба было яшчэ і заплаціць пэўную суму ў якасці дзяржпошліны. Чытач пытаўся: ці сапраўды ў падобнай сітуацыі, каб даведацца аб рэгістрацыі або ліцэнзіі фірмы, яе каардынатах, трэба пісаць асабісты запыт, і што гэта працэдура каштуе грамадзяніну грошай? Чым рэгламентуецца такі парадак?

У пошуках адказу на пытанні чытача са Шчучына рэдакцыя мусіла звярнуцца ў Міністэрства юстыцыі. Спецыялісты ўпраўлення Адзінага дзяржаўнага рэгістра юрыдычных асобаў і індывідуальных прадпрымальнікаў патлумачылі нам, што прадастаўленне інфармацыі з Адзінага дзяржаўнага рэгістра юрыдычных асобаў і індывідуальных прадпрымальнікаў з'яўляецца адміністрацыйнай працэдурай і рэгламентуецца Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 16 сакавіка 2006 года № 152 (з улікам змяненняў і дапаўненняў, унесеных Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 6 верасня 2007 года № 402).

«У адпаведнасці з названым актам і, у прыватнасці, пунктам 330 пераліку адміністрацыйных працэдур, што ажыццяўляюцца дзяржаўнымі органамі і іншымі дзяржаўнымі арганізацыямі па заявах грамадзян, інфармацыя з Адзінага дзяржаўнага рэгістра юрыдычных асобаў і індывідуальных прадпрымальнікаў даецца пры падачы грамадзянінам заявы і дакумента, які пацвярджае ўнясенне платы. Такая плата з'яўляецца дзяржаўнай пошлінай. Пытанні, калі яе браць, урэгуляваны Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 574 ад 14 верасня 2006 года. Памер дзяржаўнай пошліны за ажыццяўленне ўказанага дзеяння для грамадзян складае 0,1 базавай велічыні. Прычым дзяржаўная пошліна, у адпаведнасці з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 14 верасня 2006 года № 574, бярэцца за прадастаўленне ва ўстаноўленым заканадаўствам парадку інфармацыі па кожным суб'екце прадпрымальніцкай дзейнасці, што ўтрымліваецца ў Адзіным дзяржаўным рэгістры юрыдычных асобаў і індывідуальных прадпрымальнікаў».

Бралі крэдыт на капрамонт. Хацелі б разлічыцца чэкамі. Можна?

З гарадскога пасёлка Карэлічы патэлефанавала Вольга Леанідаўна КОНЮХ. Прачытаўшы інфармацыю, што, згодна з нядаўнім прэзідэнцкім дэкрэтам беларускія грамадзяне змогуць выкарыстоўваць чэкі «Жыллё» для пагашэння банкаўскіх крэдытаў, узятых для паляпшэння сваіх жыллёвых умоў, яна пераказала нам сітуацыю сваёй сям'і і папрасіла парады.

Года паўтара таму ў мясцовым філіяле ААБ «Беларусбанк» на главу сям'і — мужа Аляксандра Аляксандравіча — быў аформлены рублёвы крэдыт пад 3 працэнты гадавых для правядзення ў жыллі капітальнага рамонту. Заяўнікі пражываюць у шматкватэрным доме. Вольгу Леанідаўну зацікавіла: ці змогуць цяпер яны, у адпаведнасці з новым дэкрэтам, разлічыцца з банкам па крэдыту чэкамі «Жыллё»?

Гэтае пытанне мы адрасавалі галоўнаму спецыялісту аддзела эканомікі Карэліцкага райвыканкама Ліліі Малевіч. Напачатку яна вусна, а затым ужо і намеснік старшыні Аляксандр Турчын пісьмова паведамілі рэдакцыі наступнае.

У адпаведнасці з Палажэннем аб парадку індэксацыі імянных прыватызацыйных чэкаў «Жыллё», зацверджаным Пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь № 1529 ад 15.11.2006 года, падлягаюць індэксацыі імянныя прыватызацыйныя чэкі «Жыллё» пры іх выкарыстанні грамадзянамі і членамі іх сем'яў, якія стаяць на ўліку як маючыя патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў, для выплаты паявога ўзносу ў жыллёвым ці жыллёва-будаўнічым кааператыве або пагашэння крэдыту (пазыкі), узятага на гэта будаўніцтва, фінансаванне індывідуальнага ці калектыўнага жыллёвага будаўніцтва, рэканструкцыі аднакватэрных, блакіраваных жылых дамоў, долевага ўдзелу ў жыллёвым будаўніцтве, набыцця жылля шляхам куплі, а таксама для пагашэння запазычанасці па крэдытах банкаў і пазыках юрыдычных асобаў, узятых і выкарыстаных на ўказаныя мэты.

«Паколькі сям'я Вольгі Леанідаўны Конюх не стаіць на ўліку маючых патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў, пражывае ў кватэры (якая належыць ім на правах асабістай уласнасці), размешчанай на другім паверсе шматпавярховага жылога дома, дык вышэйназваным Палажэннем выкарыстанне чэкаў «Жыллё» на пагашэнне крэдыту, узятага на рамонт кватэры, не прадугледжана».

Сяргей РАСОЛЬКА.

На рынку ў г. Горкі.

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

ЛЮБІМ МОЦНА СПАЦЬ! І ДОЎГА

Абсалютна праігнаравалі надыход зімы нашы жыллёва-камунальныя службы. Ва ўсякім разе гэта датычылася стану пешаходных дарожак уздоўж вуліц Шырокай і Якуба Коласа ў Мінску раніцай учарашняга дня. Мокры снег, які выпаў напярэдадні,ператварыў гэтыя дарожкі за ноч у ледзяныя. Пры гэтым хоць бы дзе жменька пяску. І гэта ўжо на пачатку дзевятай гадзіны раніцы. Людзі ішлі па слізкіх дарожках па сутнасці навобмацак. Любім моцна спаць, гаспадары пешаходных дарожак!

Пра што, дарэчы, і было сказана па тэлефоне ў аб'яднанне «Мінская гарадская жыллёвая гаспадарка». На тым канцы провада адказалі: наша справа — дваравыя тэрыторыі.

Паважаныя камунальнікі, ды і ў вашых дварах таксама было не лепш. Ва ўсякім разе ў дварах па той жа вуліцы Шырокай.

Сумна, але складваецца ўражанне, што зусім не паважаюць нашага пешахода камунальнікі. А яго, між іншым, трэба не проста паважаць, а моцна любіць і ўсяляк берагчы. Паглядзіце, якія сумы штомесяц прыносіць ён у вашу касу. З гэтых жа сум і корміцеся.

А напрыканцы павучальны прыклад з даваенных часоў. Дык вось, тады дворнікі выходзілі на вуліцу са сваімі мётламі і лапатамі ўжо ў 3 гадзіны раніцы. Вось яны сапраўды любілі пешахода... А можа, справа тут зусім не ў любові. Можа, нашы асобныя камунальныя начальнікі не могуць як належыць спытаць з тых жа дворнікаў?

Кар. «Звязды».

P.S. *Як аказалася, не толькі ваш аўтар «слізгаў» па дарозе на работу. У «бліскучым» стане былі ў горадзе пешаходныя дарожкі і ўздоўж многіх іншых вуліц, пра што паведамілі калегі.*

Карысная парада

Выбіраем хатнюю «прачку»

Цалкам скончаны рамонт ці добраўпарадкаванне ў кватэры або не, аднак рана ці позна настае момант, калі гаспадары, адклаўшы ўсе іншыя справы, вырашаюць: трэба купляць і ўстанаўліваць пральную машыну. Сапраўды, калі без нечага іншага яшчэ можна і пажыць нейкі час, дык адмаўляцца ад гэтага сапраўднага памочніка па гаспадарцы — аўтаматычнай пральнай машыны — не варта. Асабліва калі ў сям'і ёсць дзеці, і мыць бялізну даводзіцца часта. Чаму менавіта аўтамат? Бо толькі з ім удзел чалавека ў мыцці зводзіцца да мінімуму: пакуль хатняя «прачка» выконвае свае прамыя функцыі, вы будзеце або адпачываць, або займацца іншымі справамі. Усё што трэба (пажадана) з падрыхтоўчых работ у кватэры перад устаноўкай пральнай машыны — каб рамонт быў завершаны на кухні ці ў ванным пакоі. Менавіта ў гэтых месцах жылля большасць людзей жадае бачыць азначаную хатнюю складанабытавую тэхніку.

Загрузка зверху ці «па фронту»?

Ад выбару месца ўстаноўкі будуць залежаць тып і памеры пральнай машыны-аўтамата. Калі гэта будзе кухня (а перавага гэтаму варыянту аддаецца або калі яна мае значную плошчу, або калі ў санвузел машыну не «ўцісну́ць» зусім па процілеглай прычыне — невялікім памеры) лепш выбіраць мадэль з франтальнай загрузкай. Такія машыны дзякуючы сваім памерам (напрыклад, 60х60 сантыметраў па шырыні і глыбіні) добра ўпісваюцца ў кухонную мэблю. Нават калі вы не можаце дазволіць сабе адначасова ўстанавіць і кухню, і машыну, дастаткова прадугледзець у мэблі месца пад апошнюю (і падвесці патрэбныя камунікацыі) — і яна зойме сваё месца пад стальніцай крыху пазней.

У ванным пакоі невялікага памеру лепш устанаўліваць машыну з вертыкальнай загрузкай. Яна не патрабуе месца для адкрыцця дзверцы, несумненным плюсам з'яўляецца і тое, што ў працэсе мыцця ўнутр заўсёды без праблем можна кінуць (ці наадварот — дастаць) яшчэ нейкую рэч, пра якую напачатку забыліся (тэарэтычна гэта можна зрабіць і ў дачыненні да машыны з франтальнай загрузкай, але давядзецца «лавіць момант»). Гэта дазваляе эканоміць ваду, пральны парашок. Ды і нагінацца пры такой загрузцы не трэба (важна для састарэлых людзей).

Як варыянт, у невялікім ванным пакоі можна ўстанавіць і «прачку» з франтальнай загрузкай, але вузкую — з глыбінёй менш за 40 сантыметраў. Мінус тут толькі адзін: аб'ём загрузкі такіх мадэляў абмежаваны 3,5—4 кілаграмамі сухой бялізны. Калі ж месца дазваляе (некаторыя, каб атрымаць гэтае месца, адмаўляюцца ад устаноўкі ванны, замяняючы яе душавой кабінкай) можна ставіць «паўнацэнную» (шырокую па глыбіні) машыну-аўтамат. Раней аб'ём іх барабана быў разлічаны на 5 кілаграмаў сухой бялізны, цяпер жа з'явіліся мадэлі, разлічаныя на 6, 7 і нават 8 кілаграмаў. Да прыкладу, сям'і з двух чалавек дастаткова машыны, разлічанай на мыццё 3,5—4 кілаграмаў бялізны за адзін раз, сям'і з трох-чатырох чалавек — 5 кілаграмаў. Аматарам вялікіх аб'ёмаў хачу задаць адно пытанне: у вас ёсць потым магчымасць развесіць для сушкі такую колькасць бялізны? Калі не, давядзецца думаць пра мадэль камбінаванай пральна-сушыльнай машыны (пра гэта крыху ніжэй).

Невялікі плюс усіх машын з франтальнай загрузкай (а ў невялікіх памяшканнях ён робіцца несумненным) — іх верхнюю частку можна выкарыстоўваць у якасці дадатковай тумбачкі.

Эканамічнасць і хуткасць адціскання

Пасля таго, як вы вызначыліся з тыпам пральнай машыны, трэба ўважліва азнаёміцца з асноўнымі характарыстыкамі «прачкі»: велічыня загрузкі, расход вады і электраэнергіі, эфектыўнасць мыцця, ступень адціскання, бяспека, узровень шуму.

Велічыня загрузкі разлічваецца, зыходзячы з вагі баваўняных вырабаў, якія змяшчаюцца ў барабане без ушчыльнення. Пры мыцці грубых тканін яго запаўняюць цалкам, сінтэтычных — напалову, шарсцяных вырабаў — на трэць.

Расход вады і электраэнергіі вызначае эканамічнасць пральнай машыны. Чым менш трэба вады для мыцця, тым менш расходуецца мыйных сродкаў і электраэнергіі. Еўрапейскія стандарты прадугледжваюць 7 класаў эканамічнасці, што абазначаюцца літарамі лацінскага алфавіта ад A да G. Чым вышэйшы клас, тым ніжэй спажыванне электраэнергіі. Адпаведна, класы A, B і C указваюць на высокую эканамічнасць машыны, D і E — сярэднюю, F і G — нізкую эканамічнасць.

Ступень адціскання вызначае стан бялізны пасля адціскання, залежыць яна, у прыватнасці, ад хуткасці кручэння барабана. Наяўнасць у машыне плаўнай рэгуліроўкі абаротаў барабана дазваляе падабраць аптымальныя ўмовы адціскання для любога тыпу бялізны. Напрыклад, для сінтэтычных, якія не патрабуюць прасавання, дастаткова 350 абаротаў за хвіліну, для далікатнай і тонкай бялізны — 400—600 абаротаў, для бавоўны і сінтэтыкі — 800—900, для грубых тканін, джынсаў — 1000 абаротаў, махровых ручнікоў і халатаў — 1200 абаротаў за хвіліну. Трэба сказаць, што чым большая хуткасць барабана, тым вышэй расходы на мыццё, акрамя таго, пры высокіх абаротах бялізна можа камячыцца і яе давядзецца потым даўжэй прасаваць. Таму пры выбары машыны дастаткова спыніць свой выбар на мадэлі з хуткасцю адціскання ад 600 да 800 абаротаў за хвіліну — гэтага хопіць для большасці тканін, што выкарыстоўваюцца для мыцця ў бытавых умовах.

Рэжым сушкі павялічвае кошт пральнай машыны (на 20—30 працэнтаў), але гэта функцыя можа быць карыснай для сем'яў, дзе ёсць маленькія дзеці. У такіх мадэлях пасля адціскання адбываецца аўтаматычны пераход на рэжым сушкі, калі машына самастойна выбірае тэмпературу і ступень сушкі ў залежнасці ад загрузкі барабана. Загрузка павінна быць удвая меншай, чым пры мыцці. Пры сушцы бялізна павольна гушкаецца ў барабане і праз яе праходзіць гарачае паветра.

Навінка добра, «працоўны конік» — лепш

Машыну з якім кіраваннем выбраць: ручным ці аўтаматычным электронным? Справа густу і кішэні. З аднаго боку, пры першым варыянце за кошт скарачэння колькасці частак, што рухаюцца, павялічваецца тэрмін эксплуатацыі пральнай машыны. Суперсучасныя электронныя дысплеі павялічваюць кошт «прачкі», але машына сама вызначае вагу бялізны, адмярае колькасць вады, разлічвае час мыцця і г.д. Асабіста мне карыснай падаецца толькі адна функцыя, пры якой электронны кантроль дысбалансу аўтаматычна «разбіраецца» з заблытанай бялізнай, забяспечваючы раўнамернае размеркаванне яе па барабану. Пры адсутнасці такой функцыі ў машынах з кнопачным кіраваннем часам барабан можа «грукаць» (значыць, бялізна скруцілася ў адзін камяк і баланс быў парушаны), што патрабуе ўмяшання ў працэс.

У залежнасці ад цаны і тыпу «прачкі» маюць розныя рэжымы і функцыі, але асноўнымі з'яўляюцца чатыры праграмы, якія прысутнічаюць у пральных машынах усіх цэнавых узроўняў: мыццё вырабаў з бавоўны і лёну пры тэмпературы каля 90—95 градусаў; мыццё сінтэтычных вырабаў пры тэмпературы каля 60 градусаў; мыццё далікатных вырабаў з тонкіх тканін пры тэмпературы каля 40 градусаў; мыццё шарсцяных вырабаў пры тэмпературы каля 40 градусаў. Ёсць яшчэ мноства дадатковых функцый, некаторыя з якіх пажаданыя і вельмі карысныя (напрыклад, «палавіна загрузкі», «ашчаднае адцісканне» і інш.), многімі іншымі, не выключана, вы амаль ніколі не будзеце карыстацца. Але кожная дадатковая функцыя ўплывае на цану.

Пра нейкія канкрэтныя маркі пральных машын-аўтаматаў гаварыць не хацелася б (каб не даваць бясплатнай рэкламы), але падаецца, што перавагу трэба аддаваць брэндам, што на слыху. Прычым стаўку рабіць на «працоўных конікаў» з улікам найперш іх эканамічнасці і наяўнасці па-сапраўднаму патрэбных функцый, а не на навінкі прэстыжных фірмаў, якія першапачаткова будуць каштаваць больш.

Устанавіць машыну можна як самастойна, так і з дапамогай сэрвісных цэнтраў. У апошнім выпадку гэта можа каштаваць 60—80 долараў, але ў асобных выпадках такія выдаткі могуць быць апраўданымі. Разетка павінна абавязкова быць з зазямленнем, часам, у залежнасці ад месца размяшчэння машыны, патрэбна нарошчваць шлангі. Пры папярэднім комплексным рамонце амаль усе патрэбныя работы выконваюцца «па замоўчванні» аўтаматычна і гаспадарам новай «прачкі» застаецца толькі злучыць шлангі машыны з адпаведнымі «гнёздамі». Зразумела, што дзе б вы ні набывалі пральную машыну — у магазіне, на рынку — трэба абавязкова паклапаціцца, каб усе дакументы, што сведчаць факт пакупкі і гарантыйнага абслугоўвання, былі належным чынам аформленыя.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Гаспадарчы суд Віцебскай вобласці прыняў рашэнне аб ліквідацыі Аршанскага піўзавода

Гаспадарчы суд Віцебскай вобласці прыняў рашэнне аб банкруцтве з ліквідацыяй ААТ «Аршанскі піваварны завод», паведаміў суддзя Аляксандр Лешчаў.

Пасля ўступлення рашэння суда ў сілу антыкрызісны кіраўнік павінен распачаць вяртанне даўгоў прадпрыемства ў памеры Br17 млрд за кошт маёмасці прадпрыемства. У агульнай суме запазычанасці піўзавода больш як 75 працэнтаў складаюць даўгі па падатках і іншых абавязковых плацяжах у бюджэт. Сярод крэдытораў — падатковая інспекцыя, шэраг банкаў і суб'ектаў гаспадарання.

Справа аб эканамічнай неплацежаздольнасці (банкруцтве) ААТ «Аршанскі піваварны завод» была ўзбуджана гаспадарчым судом у жніўні 2006 года па ініцыятыве сходу акцыянераў таварыства. Пасля заканчэння абароннага перыяду на падставе аналізу фінансава-гаспадарчай дзейнасці прадпрыемства суд у жніўні 2007 года прыняў рашэнне аб адкрыцці конкурснай вытворчасці ў адносінах да ААТ.

«Аршанскі піваварны завод» быў створаны ў 1883 годзе. У 2003 годзе ўнітарнае прадпрыемства пераўтворана ў ААТ.

Сяргей КОЧАТАЎ, БЕЛТА.

Курс долара да еўра будзе падаць да канца 2008 года

Курс долара ў адносінах да еўра будзе працягваць падаць да канца наступнага года. Такі прагноз выказаў прафесар, дэкан эканамічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Міхаіл Кавалёў.

Ён адзначыў, што «на непрацяглых часовых адрэзках долар усё ж можа крыху ўмацавацца, але ў цэлым ён будзе падаць і складзе мінімум 1,5 долара за 1 еўра, а ў далейшым можа быць і больш». Гэта тлумачыцца тым, што вельмі многа долараў цяпер знаходзіцца за межамі ЗША. Злучаныя Штаты Амерыкі не могуць утрымаць сваю валюту з-за вайны ў Іраку. А з іншага боку, гэта немагчыма зрабіць з-за экспансіі кітайскіх тавараў на амерыканскі рынак. ЗША купляюць нашмат больш тавараў, чым прадаюць. Адмоўнае гандлёвае сальда складае амаль $1 трлн за год, што робіць непазбежным далейшае падзенне курса долара, лічыць прафесар.

Што датычыцца таго, у якой валюце сёння выгадна захоўваць грошы ў Беларусі ў сувязі з падзеннем долара, то тут эксперт прапануе «падзяліць зберажэнні на роўныя порцыі». Безумоўна, выгадна трымаць зберажэнні ў расійскіх рублях. «Яшчэ па крайняй меры адзін год расійскі рубель будзе стабільным і ў адносінах да долара будзе ўмацоўвацца». Некалькі гадоў таму трэба было даваць 30 расійскіх рублёў за долар, а сёння ўсяго 24 рублі. Так што ўмацаванне расійскага рубля відавочнае.

Такой тэндэнцыі садзейнічае і рост цэнаў на нафту. «Думаю, што праз год-два цана на нафту дойдзе да $150 за барэль. А ў гэтым годзе, напэўна, перавысіць бар'ер $100 за барэль». У гэтых умовах зразумела, што расійскі рубель будзе толькі ўмацоўвацца. Таму захоўваць грошы ў расійскіх рублях вельмі выгадна, падкрэсліў суразмоўца.

«Прыкладна трэць зберажэнняў, а то і больш можна трымаць у беларускіх рублях», — выклаў свой прагноз Міхаіл Кавалёў. Сёння насельніцтва рэспублікі захоўвае больш зберажэнняў у беларускіх рублях, чым у замежнай валюце. І гэта тэндэнцыя будзе працягвацца і ўмацоўвацца, падкрэсліў ён.

На думку эканамічнага эксперта, «без усякага сумнення, выгадна трымаць грошы на ўкладах і ў еўра». Беларусь усё больш тавараў прадае ў Еўропе, шмат імпартуе адтуль прадукцыі, таму перспектыва ў гэтай валюты вельмі добрая.

Што ж датычыцца долара, то на гэту «порцыю» лепш пакінуць не больш за трэць зберажэнняў. Справа ў тым, што долар падае не толькі ў адносінах да еўра, але і да іншых сусветных валют — швейцарскіх франкаў, фунтаў стэрлінгаў. У цяперашні час назіраецца даволі высокая доларавая інфляцыя. «Бо рост цэнаў на нафту і іншыя сыравінныя рэсурсы сведчыць толькі аб адным — наперадзе рост цэнаў у доларах на нерухомасць, у тым ліку і ў Беларусі», адзначыў суразмоўца. Гэта гаворыць аб тым, што долар не толькі імкліва падае ў цане ў адносінах да асноўных сусветных валют, але і адбываецца яго дэвальвацыя.

Лілія КРАПІВІНА, БЕЛТА.

ЯКОЕ ТАКСІ ЛЕПШАЕ Ў ГРОДНЕ?

На верхняй пляцоўцы гродзенскага рэчавага рынку «Паўднёвы» прайшоў конкурс таксістаў горада. Мерапрыемства арганізаваў міжраённы аддзел ДАІ УУС аблвыканкама. У спаборніцтвах узялі ўдзел прадстаўнікі сямі з васемнаццаці таксаматорных фірмаў, што дзейнічаюць у абласным цэнтры. Кожную прадстаўлялі па два вадзіцелі. Ад трох фірмаў таксама выступалі жанчыны.

Адказваючы на пытанні экзаменацыйных білетаў, усе атрымалі штрафныя балы. Пераможца на гэтым этапе вызначаўся сярод трох таксістаў, якія дапусцілі па дзве памылкі. Потым неабходна было праехаць па спецыяльна абсталяванай трасе і выканаць на ёй сем заданняў, у тым ліку — кіруючы машынай правай рукой, у левай правезці шклянку з вадой і не праліць ні кроплі вадкасці.

Пасля канкурсантам прапаноўвалася як мага хутчэй замяніць заднія левыя колы на запасныя. А жанчынам—удзельніцам конкурсу замест дамкратаў і ключоў давялося ўзяць у рукі пэндзлікі. Дамам прапанавалі з дапамогай фарбаў зрабіць сваім аўтамабілям «макіяж». Так на аўтамабілях з'явіліся кветачкі, сэрцайкі, рознакаляровыя кропкі, розныя надпісы (у тым ліку словы прызнання ў любові да ДАІ) і многае іншае.

Першае месца прысуджана камандзе фірмы «Веста». У асабістым заліку перамогу атрымаў Дзмітрый Мацеевіч з «Альянса», а сярод жанчын — Таццяна Седач («БелПерфект»).

Алег ДУК, старшы інспектар па прафілактыцы і прапагандзе ДАІ УУС Гродзенскага аблвыканкама.

... і пазасезоннае

ВОСЬ ДЫК СЯМЕЙКА!

Яшчэ і цяпер, там, дзе снежнае покрыва неглыбокае, спяшаюцца зацятыя грыбнікі да сваіх улюбёных месцаў — па восеньскія зялёнкі. А я хачу ў гэтыя заснежаныя дні падарыць чытачам любімай газеты маленькую радасць — згадку пра свае нядаўнія знаходкі. Бадай, з усіх грыбоў самыя сімпатычныя і незвычайныя — апенькі. Што ні знаходка, то асаблівая сям'я са сваёй «раднёй, дзеткамі», у кожнай і сваё «жытло»: пень, дрэва, пад пнём, пад дрэвам, сустрэнеш і на вышыні 2—3 м на дубе, сасне, бярозе. Ёсць сямейства, якому цесна нават у вядры або кошыку!

Нават халады не надаюцца страшнымі з добрым ураджаем хлеба, дароў поля, лесу.

Ілля ВАКУЛІЧ, *г. Столін.*

КАРАНІ, ПУШЧАНЫЯ Ў СТАГОДДЗІ

Ткацкі станок для гарадскіх дзяцей — дзіва дзіўнае!

Хто часта бываў на вёсцы, думаю, неаднаразова трапляў у такую сітуацыю, калі замест імя і прозвішча ў цябе пытаюцца: «А чый ты, сынок, будзеш? Чыёга роду?». У якасці адказу даводзілася перабіраць усіх родных, як па матчынай, так і па бацькавай лініях, пакуль суразмоўца задаволена не ўскрыкваў: «А! Ведаю, ведаю. Я ж са стрыечным пляменнікам твайго дзеда калісь разам кароў пасвіў». Ведаць свае карані для вяскоўца — не абавязак. Гэта як пачуццё неабходнасці штораніцы мыцца: і першае і другое цвёрда закладзена з дзяцінства.

У старажытнасці ведаць продкаў лічылася ледзьве не свяшчэнным абавязкам кожнага чалавека. Крыху пазней наяўнасць радаводу стала важным атрыбутам эліты грамадства. Сёння ж, у лепшым выпадку, наша веданне гісторыі сям'і абрываецца на прабабулях і прадзядулях.

У 2006 годзе ў «Брэсцкай друкарні» абмежаваным тыражом (200 экзэмпляраў) выйшла кніга «Памяць». Яна прыцягвае ўвагу чытача, хутчэй, не напаўненнем, а самой задумкай: старонкі «Памяці» расказваюць пра чатыры няпоўныя стагоддзі жыцця рода Манцаў. Аўтар — Аляксей Фёдаравіч Манец — з дапамогай архіваў, царкоўных кніг і аповедаў старажылаў здолеў даследаваць свой радавод аж да 11-га калена. Практычна з моманту яго з'яўлення на тэрыторыі сучаснай Беларусі.

— Звычайна пра гісторыю сваёй сям'і мы даведваемся з вуснаў бацькоў, бабуль ці дзядуляў. Я такой магчымасці быў пазбаўлены. З чацвёртага класа мяне (бацькам складана было выхоўваць 4 дзяцей) аддалі ў школу-інтэрнат. Пасля яе заканчэння адразу паступіў у Брэсцкі будаўнічы тэхнікум. Размеркаванне ў Гродзенскую вобласць, служба ў арміі. Пасля службы нарэшце атрымалася пабыць дома, праўда, толькі адзін дзень: абкам камсамола накіраваў на моладзевае будаўніцтва ў горад Сургут. Тады мне сказалі: «Ну, адпрацуеш год і можаш вяртацца. Нам галоўнае «птушачку» паставіць, што накіравалі». У Сібіры ж я адпрацаваў 28 гадоў. Жывымі я ўжо не застаў ні бабуль, ні бацькоў. А душэўная патрэба спазнаць і не страціць ад гэтага не толькі не згасла: хутчэй, наадварот — узрасла, — растлумачыў інтарэс да гісторыі сям'і аўтар.

Вывучаючы расліну, біёлаг абавязкова звяртае ўвагу на глебу, у якую яна пускае карані. Даследуючы свой радавод, Аляксей Фёдаравіч не змог адкінуць у бок гісторыю, часткай якой стаў род Манцаў. Адразу пасля вяртання на радзіму ён разам з жонкай заснаваў Брэсцкае гарадское грамадскае аб'яднанне «Славянскае таварыства «Адзінства»». Асноўная задача — збор фальклору, гісторыка-этнаграфічных матэрыялаў, прадметаў вясковай культуры і побыту. Вынік апошняй экспедыцыі «Апрацоўка лёну, ткацтва» — стварэнне музея, які сёння размяшчаецца ў асобным пакоі ў доме Аляксея Фёдаравіча. Заходзіш у міні-музей і складваецца ўражанне, быццам трапіў у старую вясковую хату. Вось толькі што тут сядзелі жанчыны і за размовай ці за песняй займаліся ткацтвам і выцінанкай. У цэнтры стаіць самы галоўны і самы старажытны экспанат — ткацкі станок. Ён выраблены за некалькі гадоў да Першай сусветнай вайны майстрам Іванам Кузьміцкім. Побач са станком хістаецца падвешаная да столі люлька. Стаяць адпаліраваныя часам і рукамі прасніцы. Ляжаць саматканыя ручнікі.

— Чаму менавіта лён? Бо ён — неад'емная частка гісторыі і культуры беларускага народа. А з дапамогай прадстаўленых у музеі экспанатаў можна прасачыць увесь працэс апрацоўкі лёну, пачынаючы ад абмалочвання і да складвання гатовай тканіны ў куфар. Працэс вельмі працаёмкі. Спачатку лён садзілі, потым палолі, рвалі, вязалі ў снапы, абмалочвалі. Абмалочаны лён вылежвалі, каб падчас трэпкі кастрыца лепш аддзялялася ад валакна. Для жанчыны таго часу «трэпала» — нешта кшталту сякеры для мужчыны: авалодваць тонкасцямі работы пачыналі з дзяцінства. Пасля трэпкі лён часалі, церабілі, распушвалі і толькі потым пралі. Мы нават аматарскі фільм на тэму ручной апрацоўкі лёну знялі, — дзеліцца дасягненнямі старшыня таварыства.

Музей узорнага ткацтва адкрыты для ўсіх ахвотных. Напрыклад, нядаўна яго наведала больш за 30 брэсцкіх пяцікласнікаў. Для гарадскіх дзяцей ткацкі станок — дзіва дзіўнае. Ім складана ўявіць час, калі ўсё трэба было рабіць сваімі рукамі, а не набываць у краме. Экскурсавод — вучаніца чацвёртага класа Маша (малодшая дачка Аляксея Фёдаравіча) адчувае сябе ў музеі як рыба ў вадзе: яна не проста вывучыла працэс апрацоўкі лёну, але і сама ў вольны час з задавальненнем асвойвае ручное ткацтва. На сапраўдным ткацкім станку!

Была ў Аляксея Фёдаравіча мара пабудаваць у Брэсце «Славянскі дом», па планіроўцы падобны да звычайнай сялянскай хаты. Дом, куды б змаглі пераехаць усе экспанаты, у сценах якога ажылі б сабраныя падчас экспедыцый старажытнаславянскія абрады. З-за адсутнасці грошай мара пакуль застаецца марай.

І яшчэ цікавая дэталь. Летась з дапамогай старажылаў за 27 кіламетраў ад Брэста былі знойдзены 3 курганы. Магчыма, гэта захаванні часоў Паўночнай вайны 1700 года?.. Мясцовыя жыхары пацвердзілі, што да 1914 года іх дзядулі напярэдадні Вялікадня па загаду вясковага старасты падвозілі жоўты пясок і пасыпалі ім курганы. Паводле іх слоў, у двух курганах пахаваныя рускія салдаты, а ў трэцім — шведскія. Старшыня Брэсцкага гарадскога грамадскага аб'яднання «Славянскае таварыства «Адзінства» знайшоў людзей, здольных матэрыяльна падтрымаць добраўпарадкаванне і ўвекавечванне пахаванняў. (Сярод іх мэр Хабараўска Аляксандр Сакалоў і прадстаўнікі будаўнічых арганізацый Сургута.) Але ідэю Аляксея Фёдаравіча пакуль не падтрымалі, паколькі адсутнічаюць дакладныя звесткі, якія пацвердзілі б словы старажылаў.

...Аляксей Манец цвёрда перакананы: «Жудасна быць жывым і не асэнсоўваць, хто ты. Памяць дапамагае аб'яднаць падзеі, гэта наш розум, нашы ўчынкі, нашы пачуцці. Без яе мы нішто...».

Аляксандр АЛЕСІК.
Фота аўтара.

Бабулі паказваюць працэс апрацоўкі лёну.

АМБІЦЫІ, АМБІЦЫІ...

Дзённік бландзінкі

Чытаю ў Інтэрнэт-дзённіках маладых літаратараў.

«Я, напэўна, магла б стаць заслужаным майстрам спорту па акрабатыцы... ці народнай пісьменніцай Беларусі».

«Калісьці я мог стаць вялікім беларускім пісьменнікам...»

Так выглядае, што яны, сапраўды, упэўненыя, што ўяўляюць цікавасць для цэлага народа, і ўсё залежыць толькі ад іх жадання. Столькі юнацкай шчырасці ў гэтых прызнаннях, што нават не хочацца іранізаваць...

Нашы

Неяк мая сяброўка сказала:

— Да таго, як я пераехала ў Ізраіль, мне здавалася, што ўсе яўрэі — альбо музыкі, альбо мастакі, альбо матэматыкі. А, аказваецца, большасць з іх шафёры, сантэхнікі, будаўнікі...

Мне ж да нядаўняга часу здавалася, што ўсе беларускамоўныя ў гэтым горадзе — прыстойныя людзі. А сярод іх ёсць і зайздроснікі, і кар'ерысты, і проста нявыхаваныя...

Асацыяцыі

Слова «кулуары» заўсёды асацыюецца ў мяне са словам «курылка» (месца для палення).

Так і хочацца сказаць — «куруары».

Ці варта мацюкацца ў паэзіі?

Днямі гаварыла ў Інтэрнэце з маладым паэтам — ці варта мацюкацца ў паэзіі.

Пазіцыю сваю выклала досыць катэгарычна: «...паважайце чужую чысціню, паважайце права прыходзіць на паэтычныя чытанні па гармонію».

Але ж для мяне самой — і як крытыка, і як чытача — застаецца ў гэтым пытанні шмат нюансаў. Бо, па-першае, сама я не з'яўляюся пурысткай, па-другое, ведаю дастаткова выпадкаў, калі мат быў абсалютна дарэчным, і не баюся гэта сказаць — адзіна правільным стылістычным рашэннем...

Калі у вачох цямнее,
мне хочацца проста ўкленчыць:
«О Божа, хачу да мамы!
да таты хачу на плечы...»
Каб апынуцца ў дзяцінстве,
як калісь — хавацца ў шафе
сярод кажухоў і шапак,
цукеркі цягаць з буфета
ды красьці ў суседа сьлівы...
І быць маленькім і лёгкім,
і, ...шчаслівым.

Калі ў беларускай літаратуры і ёсць верш, аўтарства якога мне хацелася б прыпісаць сабе, то гэта прыгаданы верш Насты Манцэвіч. Па-першае, ён цалкам адлюстроўвае м а ё адчуванне свету — немагчымасць, нежаданне і непадрыхтаванасць вырашаць праблемы, ланцуг якіх быў звязаны не мной, і не на мне скончыцца... Ён адлюстроўвае маю прагу цяпла і ўтульнасці, м а ё незрэалізаванае права быць абароненай. Ён увасабляе маё ўяўленне пра правіны і магчымую ступень іх цяжкасці...

Але, трэба прызнаць, абсалютна н е м а і м «вашу маць» Наста змагла стварыць сапраўдны контрапункт верша і актуалізаваць зацяганае слова «шчаслівы».

Рэдкі выпадак, калі слова са спеву не выкінеш.

Селяшчук і натуршчыцы

Схадзіла на выставу М. Селешчука ў Мастацкім музеі. Некалі я была вялікай аматаркай гэтага Вялікага Казачніка. З першай, пабачанай у часопісе «Маладосць», рэпрадукцыі. Я плакала перад яго карцінамі на сумеснай выставе ў 1986-м... Падумвала, а ці не набыць мне яго ілюстрацыі — неяк прадаваліся на выставе-продажы ў Палацы мастацтва.

А цяпер... Складаныя ўражанні. Напрыклад, толькі зараз заўважыла, што ўсе яго натуршчыцы выглядаюць як нябожчыцы — з сіне-зялёнымі тварамі. «Карціны памерлі разам з мастаком», — сказаў адзін беларускі пісьменнік. Містыка... Затое згадалася показка.

Прыходзіць мастак у любімы бар і раптам бачыць там новую дзяўчыну.

— О-о-о! — кажа ён. — Як гэта міла! Такая новая дзеўчына ў такім старым мейсцы!

Ён падсаджваецца да дзяўчыны і кладзе ёй руку на каленку.

— Я — натуршчыца Пікаса, — заўважае дзяўчына.

— Цудоўна! Сустрэць тут натуршчыцу, так бы мовіць, калегі... — кажа мастак і падсоўвае руку далей.

— Я — натуршчыца Пікаса! — з націскам кажа дзяўчына.

— О, я зразумеў, зразумеў... Але да чаго гэта?

— А да таго, што тое, што вы там шукаеце, знаходзіцца ў мяне за левым вухам!

Натуршчыцы — натхняльніцы... Хто і калі праліччыць іх унёсак у сусветную культуру?

Плеяда беларускіх зорак

Некалі мне стала цікава — чаму і як мяняюцца культурныя парадыгмы, ці ёсць у гэтым заканамернасць?

Больш-менш спатоліў маю цікаўнасць знакаміты рускі даследчык Ю. Лотман, які ў кнізе «Семіасфера» сцвярджаў, што рэвалюцыя ў культуры можа адбыцца толькі тады, калі адбудзецца рэвалюцыя ў камунікатыўных сродках перадачы інфармацыі... Аднак яшчэ больш цікавілі мяне зрухі ў нацыянальных літаратурах, чым выкліканы яны — развіццём эканомікі, уздымам нацыянальнай свядомасці, прарывам у адукацыі, дэмаграфічным зрухам, у выніку якога з'яўляюцца плеяды — суквецце талентаў? Цікавым мне падаўся момант у гісторыі ангельскай літаратуры, калі пасля разгрому Непераможнай Армады з'явілася Елізавецінская Плеяда. Яе ўзнікненню, як лічыць Ул. Арол, спрыяла тое, што Англія стала марской супердзяржавай, у выніку чаго «межы айкумены неверагодна пашырыліся на памяці аднаго пакалення». Менавіта паэтам-мараходам мы абавязаны сур'ёзнасцю санэта, прынамсі, той сур'ёзнасцю, якую мы ўкладаем у яго сёння. Аднак адначасовае з'яўленне вялікай колькасці зорак на літаратурным небасхіле можа адбывацца і ў суседніх краінах. У выпадку з Англіяй — у Францыі.

І вось, гаворачы з літаратуразнаўцам Ул. Мархелем пра Пушкінскую Плеяду, я даведалася, што ёсць і ў беларусаў свая Плеяда. Мархель, адзін з лепшых спецыялістаў па літаратуры XIX ст., адаслаў мяне да верша Адама Плуга «Да Ігната Дамейкі», дзе ёсць словы:

За тваю Тамаша, друг адданы і Яна,
Эдуарда, Адама і цэлай Плеяды
Прамяністай, што ад Бога прыслана,
Каб айчыннаю славай ясніць далягляды,
Запаліўшы святы Зніч на родным алтары,
Зніч любові й ахвяр, і з яго палымнення
Іскры ўжо з пакалення пайшлі ў пакаленне.

Тамаш Зан, Ян Чачот, Адам Міцкевіч, Ігнат Дамейка, Адам Сузін, Ануфры Петрашкевіч, Антоні Эдвард Адынец, Аляксандр Ходзька... Іх імёны сапраўды складаюцца ў плеяду — Прамяністую Плеяду беларускай культуры. Аднак жа, калі пра паплечнікаў Пушкіна мы чуем са школьнай парты, імёны айчынных зорак застаюцца часцяком невядомымі нават настаўнікам.

У што я веру

Веру, што чалавечае жыццё ў большай ступені абумоўлена гармонамі, чым IQ. А хацелася б — наадварот...

Ганна КІСЛІЦЫНА.

ШАШКІ

Пад рэдакцыяй майстра спорту Мікалая ГРУШЭЎСКАГА

«ПАГОДА Ў ДОМЕ»-4

Аб'яўляем чацвёрты класіфікацыйны конкурс на прызы калектыву Свіслацкага прадпрыемства жыллёва-камунальнай гаспадаркі (кіраўнік Канстанцін Міхайлавіч БАРЭЛЬ) — з нормай першага спартыўнага разраду па шашках.

Будуць адзначаны пераможцы конкурсу, суддзя конкурсу і каардынатар, а таксама лепшая рашальніца. А каб стаць першакласным рашальнікам, трэба быць вельмі пільным і не прапусціць выпадкі, калі будуць у пазіцыях пабочныя развязкі альбо задумкі аўтара, якія пры моцнай гульні чорных не развязваюцца. Таму за ўказанне такіх істотных недахопаў налічваюцца прэміяльныя балы. Некампазіцыйныя варыянты ў аўтарскім рашэнні і [illegible] не прыводзяцца. Норма ж другога разраду — рашыць усе 12 заданняў, кожнае з якіх ацэньваецца ў адно ачко.

А цяпер падаем першае заданне:

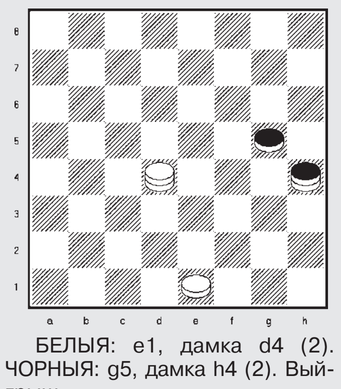

БЕЛЫЯ: е1, дамка d4 (2). ЧОРНЫЯ: g5, дамка h4 (2). Выйгрыш.

Тэрмін для адказаў традыцыйны — два тыдні. Накіроўвайце іх на адрас рэдакцыі газеты «Звязда»: 220013, г. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а. Рубрыка «Шашкі».

СКЛАДАЮЦЬ ЗВЯЗДОЎЦЫ

Пазнаёмцеся з новымі кампазіцыямі, якія даслалі ў рэдакцыю нашы чытачы:

№ 1 (Віталь ВАРУШЫЛА, Мінск). БЕЛЫЯ: d2, d4, e1, h4, h6 (5). ЧОРНЫЯ: b4, b6, b8, c5, e7, f4 (6).

1. de3 2. e:c7 c:e3 3. hg5 4. gf6 5. h:d2x.

№ 2 (Аляксандр ПЕРАВОЗНІКАЎ, Рагачоў). БЕЛЫЯ: c1, c5, c7, d6, g1, g7, h2 (7). ЧОРНЫЯ: d8, e3, e5, f2, f4, g3, h4 (7).

1. gf8 2. fh6 3. cd2 4. g:g5! 5. h:f4 6. h:d8x.

№ 3 (Міхаіл СТЭФАНОВІЧ, Гродна). БЕЛЫЯ: a1, a3, c1, c5, e5, f4, g1, g3, h6 (9). ЧОРНЫЯ: a5, c3, d2, d8, e3, f8, g5, g7, h2, h8 (10).

1. ab2 2. cd6 3. ab4 4. de7 5. h:f2 6. f:a1! 7. c:e7 8. a:g7 9. gf2x.

№ 4 (Іван НАЎРОЦКІ, Мінск). БЕЛЫЯ: a3, b2, c1, e5, e7, f6, h4 (7). ЧОРНЫЯ: a5, b4, b6, c3, c5, d4, e3, h8 (8).

1. ed6 2. cd2 3. ef8 4. a:e3! 5. h:f6 6. f:a7x.

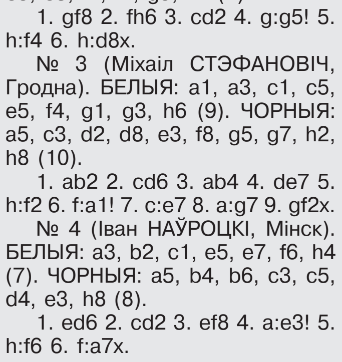

№ 5 (Леанід ВІТОШКІН, Гомель). БЕЛЫЯ: e3, e7, f2, h2, дамкі g3, h8 (6). ЧОРНЫЯ: c5, d4, d6, e5, g5, дамкі f8, g1 (7).

Перамога белых з прыгожым запіраннем дамкі і простай чорных. Знайдзіце перамогу самастойна. Дакладнае рашэнне будзе ўлічана пры падвядзенні вынікаў конкурсу «Пагода ў доме»-4, калі пераможцы набяруць у ім аднолькавую колькасць ачкоў.

Па-за гульнёй

Алег КУБАРАЎ:

«ЗА НАС «ХВАРЭЭ» СЯРГЕЙ МІНСКІ»

Самую крыўдную, чацвёртую пазіцыю, у вышэйшай лізе заняла каманда, якую ніхто перад стартам 17-га чэмпіянату Беларусі нават не разглядаў як прэтэндэнта на медалі, акрамя хіба што самых адданых уласных балельшчыкаў. Нехта нават адпраўляў яе адразу ў першую лігу. Памыліліся! Футбалістам жодзінскага «Тарпеда» не хапіла аднаго ачка, каб заняць месца ў прызавой тройцы. Свайм дасягненнем жодзінцы могуць назваць і самую невялікую колькасць паражэнняў, бо ўступілі толькі пяць разоў (двойчы БАТЭ, брэсцкаму «Дынама», «Нафтану», МТЗ-РІПА). Ці гатова «Тарпеда» пайсці па шляху БАТЭ з суседняга горада (Жодзіна і Барысаў знаходзяцца на адлегласці 15 км адзін ад другога) і прабіцца на п'едэстал, за якую каманду выступае сын галоўнага трэнера жодзінцаў, а таксама на іншыя пытанні карэспандэнта «Звязды» адказаў галоўны настаўнік каманды Алег КУБАРАЎ.

Фота Вольгі ЛАСКІ.

— Алег Міхайлавіч, вашу каманду называюць адкрыццём чэмпіянату. Вы самі чакалі, што зоймеце настолькі высокае месца?

— Само чацвёртае месца для мяне сапраўды было нечаканасцю. А вось той гульнёй, якую дэманстравалі нашы ігракі, я не быў здзіўлены. Яна з'явілася не адразу. Такая добрая гульня — вынік доўгай працы.

— Віншаванне каго з калег было для вас прыемным сюрпрызам?

— Юрыя Вяргейчыка (галоўны трэнер «Шахцёра». — **Аўт.**).

— На вашу думку, чаго не хапіла вашай камандзе, каб трапіць у тройку, акрамя аднаго ачка, якое аддзяліла «Тарпеда» ад трэцяга месца?

— І ад другога таксама. Нам не хапіла мэтанакіраванасці, бо з пачатку чэмпіянату ні мы, ні кіраўніцтва клуба не ўзнялі перад нашымі ігракамі высокую планку. У іх проста не было матывацыі, каб заняць высокае месца. У некаторых іншых камандах, ведаю, прадугледжана ўзнагароджанне нават за 6-е, 8-е месцы. Перад намі ж паставілі задачу — выступіць лепей, чым у мінулым сезоне (тады каманда заняла 11-е месца), стварыць сапраўдную каманду, якая не гублялася б унізе табліцы, а гуляла ўпэўнена.

— Вам гэта ўдалося. Магчыма, кіраўніцтва клуба пасля такога поспеху паставіць перад камандай больш высокую задачу ў наступным чэмпіянаце і зацікавіць ігракоў нейкім заахвочваннем?

— Я не хацеў бы бегчы наперадзе цягніка. Аб будучым казаць рана. Каб змагацца за больш высокае месца, патрэбна рыхтаваць добрую матэрыяльную базу.

— Гульня якой з камандаў-сапернiц стала для вас прыемным сюрпрызам?

— Я магу адзначыць БАТЭ, бо барысаўчане змагаліся на трох франтах, не зніжаючы абаротаў, і ўдала прайшлі ўвесь сезон, перамаглі ў чэмпіянаце датэрмінова. У ходзе першынства я думаў, што і МТЗ-РІПА датэрмінова зойме прызавое месца. У клуб вярнуўся тытулаваны трэнер, здавалася, што камандзе стане лягчэй, але нешта перашкодзіла мінчанам быць у тройцы. Ім трэба прааналізаваць, у чым прычына гэтага. Для кагосьці цудам стаў поспех «Гомеля». Юрэвіч (галоўны трэнер «Гомеля») любіць казаць, што цуды адбываюцца толькі ў казках. Сапраўды для спецыялістаў дасягненне гамяльчан было відавочным.

— Жодзіна знаходзіцца непадалёк ад Барысава, каманда якога ўжо другі сезон запар становіцца наймацнейшай. Збіраецеся браць прыклад з суседзяў?

— Да чэмпіёнства БАТЭ прыйшоў не адразу. У Барысаве пачалі працаваць над стварэннем каманды даўно. Работа была праведзена сур'ёзная. У Жодзіне ж яна толькі пачынаецца.

— Вы самі родам з Жодзіна. Гэта дапамагае ў працы ў «Тарпеда»?

— У прафесійным футболе гэтыя абставіны не павінны паўплываць на працу, там галоўнае — веды, а ў нас сапраўды гэта — станоўчы момант.

— Ці значыць гэта, што вы не разглядаеце наш чэмпіянат і футбол у цэлым як прафесійны?

— Не. Федэрацыя робіць дастаткова для развіцця футбола ў Беларусі, але патрэбна развіваць футбол яшчэ больш ва ўсіх накірунках. У нас жа свае футбольныя школы маюць толькі клубы-адзінкі. Патрэбна больш уздымаць прэстыж футбола. Наш чэмпіянат не надта рэйтынгавы. Магу параўнаць яго з першынствамі Літвы і Латвіі.

— За гульнёй якіх замежных камандаў вам цікава назіраць?

— Гэта «Барселона», «Мілан», «Рэал». Аднак адна справа сачыць за падзеямі на полі з трыбуны і зусім іншая — па тэлевізары. Калі да нас прыехаў «Вільярэал», я нарэшце пабачыў грандаў на свае вочы, і мне стала цікава назіраць і за гэтай камандай. Ну а я мог многаму павучыцца. Гляджу на поле і адразу бачу, у чым адстае мая каманда.

— Чаму самі маглі б навучыць іншыя беларускія каманды? Магчыма, расказаць, у чым сіла «Тарпеда»?

— Пакуль мне рана кагосьці вучыць. Я сам зараз вучуся на трэнерскіх курсах. У нас няма яркіх «зорак», мы не можам сабе дазволіць гучныя трансферы, таму мы проста спрабавалі стварыць каманду, якая сама магла б быць «зоркай» на полі. Наш поспех — у калектыўным духу.

— Як вы асабіста адпачываеце ад працы? Ці хапае вольнага часу на сям'ю?

— Я па натуры жаваранак. Спрабую так размяркоўваць час, каб яго хапіла і на футбол, і на сям'ю. Наконт адпачынку... Я люблю быць на прыродзе, езджу на дачу. А наогул мне не падабаецца сядзець без справы.

— У вашай сям'і яшчэ хтосьці звязаны з футболам?

— Старэйшы сын, яму 15 гадоў, трэніруецца ў МТЗ-РІПА. Ён паўабаронца. Аднак для мяне, як для бацькі, галоўнае, каб ён быў здаровым і добра вучыўся.

— Хто з беларускіх знакамітасцяў «хварэе» за «Тарпеда»?

— Дакладна ведаю, што спявак Сяргей Мінскі. Ён сам гуляе ў футбол за каманду «Арт Старз». Мы пазнаёміліся, калі я таксама выступаў за яе.

Ірына ПРЫМАК.

Свята для меламанаў

«Мінск Блюз 2007»

18 лістапада ў малой зале Палаца Рэспублікі пройдзе фестываль «Мінск Блюз 2007».

Асноўная ідэя фестывалю заключаецца ў папулярызацыі жывой блюзавай музыкі ў Беларусі, а таксама адкрыццё маладых таленавітых музыкантаў. Менавіта таму арганізатары форуму плануюць сабраць на адной сцэне грандаў айчыннага блюза і прадстаўнікоў маладога пакалення блюзмэнаў.

Чакаецца выступленне такіх маладых перспектыўных камандаў, як «Cross B Band», «Danny & Willie Blues Mob», Сяргей Курык і «3D Blues» (Гомель). Несумненна, на сцэну малой залы Палаца Рэспублікі ўзойдуць і мэтры «Flat», «Al Narrator Orchestra» (Гомель), «Madera Hard Blues», і, безумоўна, «Svet Boogie Band» — лепшы блюзавы гурт краіны, каманда-пераможца вялікай колькасці конкурсаў, якая і стане хэдлайнерам фестывалю. Выбар гэтых камандаў не выпадковы: усе разам яны адлюстроўваюць асобныя перыяды ў гісторыі станаўлення і развіцця гэтага цудоўнага музычнага жанру з моманту яго з'яўлення да нашых дзён — гэта архаічны акустычны блюз з берагоў Місісіпі («Danny & Willie Blues Mob»), і «маланкавы» блюз-рок а ля Jimmy Hendrix (Сяргей Курык і «3D Blues», «Madera Hard Blues», «Flat»), і вытанчаны спакой клубнай атмасферы («Svet Boogie Band»).

Падобнае мерапрыемства праводзіцца ў другі раз і служыць працягам фестывалю «Мінск Блюз-2006», які адбыўся летась у адным са сталічных клубаў пры поўным аншлагу.

Марына ПЫРКОВА.

Спорт-тайм

Рэкорд «Арсенала»

Лонданскі «Арсенал», за які выступае Аляксандр Глеб, вярнуў сабе лідарства ў англійскай прэм'ер-лізе. Пасля перамогі ў матчы 13-га тура ў гасцях у «Рэдынга» (3:1) «кананіры» набралі 30 ачкоў («Арсенал» апярэджвае «Манчэстар Юнайтэд» па дадатковых паказчыках). Беларускі паўабаронца вызначыўся ў гульні голам і выніковай перадачай і быў заменены на 79-й хвіліне. Лонданцы ўжо не прайграюць на працягу 27 матчаў запар, што з'яўляецца рэкордам клуба.

Уладзімір Валчкоў нагадаў пра сябе

На турніры серыі «ф'ючэрс» з прызавым фондам 15 тысяч долараў у брытанскім Рэдбрыджы беларускі тэнісіст Уладзімір Валчкоў аказаўся мацнейшым за датчаніна Фрэдэрыка Нільсена ў фінале адзіночнага разраду — 6:1, 4:6, 6:4. У пары мінчанін выступаў з земляком Андрэем Каратчэнем. Наш дуэт дайшоў да паўфіналу.

Футбол і смерць

Некалькі матчаў 12-га тура італьянскага чэмпіянату па футболе перанесены на невядомы тэрмін з-за сутыкнення фанатаў з паліцыяй. Гульня паміж «Лацыо» і «Інтэрам» адкладзена з-за смерці балельшчыка рымскага клуба: адзін з супрацоўнікаў праваахопаду застрэліў фаната.

Пекінская «капуста»

АДЛІК АЛІМПІЙСКАГА ЧАСУ

За 230 дзён да старту пекінскай Алімпіяды па праспекце Пераможцаў ля сталічнага Палаца спорта адбудзецца адкрыццё стэлы «Алімпійскі час». Яе вышыня — больш як 4 метры. На трохбаковым табло можна будзе пабачыць адлік часу да пачатку летняй Алімпіяды-2008. У той жа дзень у гарадской ратушы будуць падведзены спартыўныя вынікі года, у тым ліку — конкурсу малюнкаў «Спорт і мастацтва» (работы-пераможцы будуць выстаўлены ў Пекіне, галоўны прыз — 30 тысяч долараў), і аб'яўлена дзесятка лепшых атлетаў-2007.

Ірына АНАТАВА.

Беларусы рыхтуюцца да «матча-прывіда»

Дваццаць адзін футбаліст нацыянальнай зборнай Беларусі рыхтуецца да адборачнага матча ЧЕ-2008 супраць Албаніі на радзіме галоўнага трэнера — у нямецкім Руйце. Гэтае месца Бернд Штанге назваў «ідэальным варыянтам для трэніровак, бо там зараз добрае надвор'е — каля 10 градусаў цяпла».

Суботні паядынак з албанцамі ў Цiране настаўнік беларусаў ахарактарызаваў як «матч-прывід», таму што гульня ў гасцях адбудзецца пры пустых трыбунах (УЕФА дыскваліфікаваў стадыён з-за неэтычных паводзінаў балельшчыкаў 12 верасня ў гульні з галандцамі, калі адна з кінутых з трыбун петард трапіла ў галаву іграку гасцей). Дарэчы, гэта — першы такі выпадак за 35-гадовую кар'еру нямецкага спецыяліста. «Такія сустрэчы перашкаджаюць футболу, які створаны для гледачоў, — заявіў паўабаронца расійскага «Тарпеда» Максім Рамашчанка. — Матывацыя выйграць у нас вялікая, бо ўсе жадаюць добра завяршыць сезон». Сапернікі нашай зборнай часова засталіся без свайго галоўнага трэнера Ота Барыча, які быў дыскваліфікаваны на тры матчы за абразу арбітраў у час паядынку 17 кастрычніка.

Напярэдадні матча ў Албаніі Бернд Штанге паведаміў, што эксперыменты ў зборнай завяршыліся, а за чатыры месяцы яго працы ў Беларусі ў камандзе сабраны ўсе лепшыя футбалісты. «У нашай зборнай няма ніякіх канфліктаў паміж ігракамі і трэнерам, — кажа Штанге. — Зараз у калектыве баланс вопыту і маладосці, таму я чакаю паляпшэння нашай гульні. Мы прымаем крытыку ў наш адрас за паражэнне ў Гомелі. У мяне ёсць адчуванне, што каманда створана. У гэтым аптымальным складзе мы правядзём некалькі таварыскіх сустрэч у наступным годзе». Паводле правілаў Штанге, нацыянальная каманда павінна быць для іграка на першым месцы, а клуб — на другім. Маладыя футбалісты, на думку трэнера, могуць браць прыклад з Аляксандра Глеба, Максіма Рамашчанкі, Васіля Хамутоўскага. Штанге разлічвае і на дапамогу вопытных ігракоў — Віталя Кутузава, Аляксандра Кульчыя і Віталя Булыгі.

Ірына ПРЫМАК.

ПЛУГ І МАЛАКО,

або Разважанні дылетанта

Вялікая група (28 чалавек) кіраўнікоў сельгаскааператываў Брэстчыны выехала за мяжу, каб у чарговы раз пазнаёміцца з работай калег, якія займаюцца вытворчасцю сельгаспрадукцыі, і наведаць прадпрыемствы, дзе выпускаецца тэхніка для сельскай гаспадаркі. Яны пабывалі ў Бельгіі, Германіі і Францыі і на свае вочы ўбачылі многае з таго, што можна было б пераняць і выкарыстаць на радзіме. Пра дасягненні аграпрамысловага комплексу ў заходніх краінах даводзілася чуць на працягу многіх гадоў. І тут нічога новага няма. А нам, найперш, хацелася б ведаць, калі наша прадукцыя стане канкурэнтаздольнай?

Дэлегацыя з Брэстчыны пабывала на фірме «Gregoire Besson», што ў Францыі. Тут на невялікім заводзе вырабляюць плугі, якія пастаўляюцца і ў Беларусь. Здавалася б, з сельскагаспадарчай тэхнікі плуг не такі ўжо і складаны агрэгат, каб мы не маглі выпускаць гэтую прадукцыю на сусветным узроўні. А высветлілася, што і тут вядзецца жорсткая канкурэнтная барацьба. І, на жаль, нашы плугі па ўсіх параметрах прайграюць французскім.

А ў чым тут справа, я спытаў у старшыні СВК «Асавецкі» Драгічынскага раёна Станіслава Цынкуса, які разам з дэлегацыяй пабываў на французскім заводзе.

— У нас два плугі фірмы «Gregoire Besson» і яны ні ў якое параўнанне не ідуць з нашымі. Мы ўжо аром імі пяты сезон і не можам нарадавацца. Гэты плуг вельмі просты, надзвычай эфектыўны і надзейны. Адзін французскі плуг замяніць тры айчыннай вытворчасці.

— Дык у чым сакрэт тых плугоў? Няўжо ў нас нельга наладзіць выпуск калі не лепшых, то хоць бы такіх жа?

— Пры распрацоўцы сваёй прадукцыі французы ўлічылі ўсе нюансы работы плуга. Вось скажам, калі гной саломісты, то нашым плугам поўнасцю заваліць яго не ўдаецца, а французскім — без праблем. На Драгічынскім рамонтна-трактарным заводзе выпускаюць плугі коштам 32 млн рублёў, а плуг фірмы «Gregoire Besson» абыходзіцца на дзесяць мільёнаў даражэй, але ж з апошнім працаваць адно задавальненне, і тыя мільёны акупяцца. І гэта датычыцца не толькі плугоў, але і другой сельгастэхнікі, напрыклад, раскідвальнікаў мінеральных угнаенняў фірмы «Sulky». Скажу, што заходнюю тэхніку вытворцы імкнуцца давесці да дасканаласці ды і метал выкарыстоўваецца адпаведнай якасці.

І тут я хачу прывесці адзін вядомы факт. Нямецкая фірма ў адным нашым сельгаскамбінаце ўстанаўлівала транспарцёр для выдалення гною з фермы. І падчас мантажу выявілася, што прывезлі металічныя пласціны не таго памеру. Што можа быць прасцей за пласціны, якія выграбаюць гной? А калі пачалі шукаць метал патрэбнай маркі, то аказалася, што яго можна купіць толькі на абаронным прадпрыемстве дзесьці на Урале. Немцы прыкінулі, што больш танна і надзейна будзе прывезці тыя пласціны з Германіі.

Адным словам, жорсткая канкурэнцыя ідзе ў эканоміцы па ўсіх параметрах і каб выжыць, неабходна выпускаць прадукцыю толькі высокай якасці, знаходзіць сваю нішу, інтэгравацца ў сусветную эканоміку.

Відавочна, ніхто сёння не будзе адмаўляць, што Беларусь — эканамічна развітая краіна, але ці здольны мы самастойна выпускаць усю прадукцыю на сусветным узроўні? Грузавікі, трактары, камбайны, тралейбусы, аўтобусы... Толькі гэты пералік уражвае — асартымент вельмі сур'ёзны. Але наколькі нам патрэбны два заводы па выпуску тэлевізараў? Як выстаяць гадзіннікаваму заводу? Што рабіць з Баранавіцкім тэкстыльным камбінатам? Прадпрыемства ўжо «з'ела» дзесяткі мільярдаў дзяржаўных грошай, то мо за лепшае было б перадаць камбінат у прыватныя рукі. Сёння самае важнае — вярнуць прадпрыемствы да поўнакроўнага жыцця.

Некалі на прадпрыемствах было папулярным цячэнне па падрыхтоўцы спецыялістаў-шматстаночнікаў. Рабочы павінен быў умець працаваць на розных станках: такарным, фрэзерным, свідравальным і г. д. А потым ад гэтага адмовіліся, бо аказалася, што рабочы-шматстаночнік ні на адным станку не здольны добра працаваць. Не хацелася б, каб Беларусь аказалася ў ролі краіны-шматстаночніцы.

Тыя ж Нідэрланды аэробусаў не вырабляюць, а ўчапіліся за зямлю і нават на кветках маюць мільярдныя прыбыткі. Але колькі пра гэта гаварыць?!

Відавочна, усё ж давядзецца нам выбраць свае прыярытэтныя напрамкі эканамічнага развіцця і менавіта найперш на іх засяродзіць увагу.

Вось возьмем сітуацыю з малаком. Попыт на яго вырас ва ўсім свеце. Кітайцы, якія спрадвеку пілі чай, раптам рассмакавалі малако, а кітайцаў паўтара мільярда.

Сёння ў Расіі 1л малака каштуе 2500 рублёў, а цвёрды сыр — за 20 тыс. нашых. А ці здольныя беларускія сельгаспрадпрыемствы «заліць» Расію малаком? Не! Хоць, безумоўна, зрухі ў сельскай гаспадарцы Беларусі відавочныя. Узводзяцца ў вёсцы дамы па дзяржаўнай праграме, дзейнічаюць сацыяльныя стандарты, а надоі растуць не такімі тэмпамі, як хацелася б.

А кіраўнікі сельгаскааператываў сёння ўжо на старонках абласной прэсы («Народная трыбуна», «Вечерний Брест») падчас «круглых сталоў» адкрыта гавораць, у чым справа.

Маўляў, у нас сеюць на землях з нізкай бальнасцю і не звяртаюць увагу на затраты, а на Захадзе лічаць кожную капейку і на няўдобіцах пасуць кароў.

На нашы фермы пастаянна прыязджаюць з праверкай (а кантраляваць можа 21 арганізацыя), могуць прыдрацца да любой дробязі ды і накласці штраф, а да замежных вытворцаў прыходзяць двойчы ў месяц праверыць малако — іх цікавіць якасць канчатковай прадукцыі, а не працэс яе вытворчасці.

Зямлі патрэбен гаспадар, але чамусьці ў вёсцы ён і не з'явіўся, як і паўстае кадравае пытанне — не хочуць маладыя спецыялісты затрымлівацца ў сельскай гаспадарцы.

Праблема яшчэ і ў тым, што вярнуць гаспадара на зямлю, нават уласную, адным росчыркам пяра не ўдаецца. Яго ў патрэбнай колькасці няма.

— Працаваць мы ўмеем, — заявіў Станіслаў Цынкус, — і не горш, чым тыя немцы, але жывём у іншай краіне і сістэме, а таму павінны рэальна глядзець на рэчы. Там кожны фермер сам думае, як вытрымаць канкурэнцыю і вольны ў выбары. Мы яшчэ жывём па сістэме плюс-мінус. Які прырост у параўнанні з мінулым месяцам, годам... і за гэта павінны даць справаздачу.

Яно, быццам бы і так, але, здаецца, перадачай зямлі ў прыватныя рукі праблемы не вырашыць. Патрэбны захады, каб перагледзець вытворчыя адносіны ва ўсіх сферах эканомікі, бо надоі залежаць не толькі ад каровы, але і плуга...

Банальная ісціна?

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

ФАРМАТнём

РАССЯЧЫ СЯМЕЙНЫ ВУЗЕЛ

З 15 па 18 лістапада УП «Кінавідэапракат» Мінгарвыканкама прадстаўляе чарговы праект «КІНАфармат 4х4». Толькі на працягу чатырох дзён і толькі ў чатырох кінатэатрах («Аўрора», «Мір», «Перамога», «Цэнтральны») на суд гледачоў выносяцца чатыры яркія новыя фільмы, якія, як кажуць, на слыху ва ўсяго кінабамонда.

Асаблівай увагі заслугоўвае новая расійская кінадрама **«Выгнанне»** рэжысёра Андрэя Звягінцава.

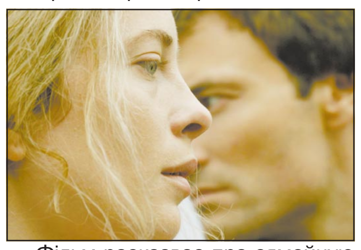

Фільм расказвае пра сямейную драму. Пратаганістамі ў карціне з'яўляюцца муж і жонка, мужчына і жанчына. Драматызм чалавечай сітуацыі. Прырода кахання. Здрада. Неабходнасць выбару. Неразуменне. Смерць. Прасвятленне... Усе гэтыя агульныя словы, набываючы ў фільме форму канкрэтнага дзеяння, матэрыялізуючыся ў героях і абставінах, становяцца пранізлівымі фактамі існавання — як на ўзроўні быту, так і на ўзроўні быцця. Запамінальныя вобразы ствараюць у фільме Канстанцін Лаўроненка, Марыя Боневі, Аляксандр Балуеў, Дзмітрый Ульянаў, Максім Шыбаеў, Каця Кулькіна, Аляксей Вертакоў. На МКФ-2007 у Канах Канстанціну Лаўроненку прысуджаны прыз за лепшую мужчынскую ролю.

Кінамайстрамі Францыі і Партугаліі створана сумесная трагікамедыя **«Парыжская гісторыя»**. Яе паставіў па сваім сцэнарыі рэжысёр Крыстаф Анарэ.

Гісторыя парыжскай сям'і, якая стала асновай галоўнай сюжэтнай лініі, пачынаецца вельмі сімвалічна: вось малады француз па імені Жонатан на балконе кватэры з выглядам на Эйфелеву вежу прагаворвае прадмову да наступных дзеянняў. На гэтым узвышанае заканчваецца і пачынаецца зямное. Вось яго брат Поль, няголены, нямыты, бяздзейна ляжыць у ложку ўжо пару сутак. У яго глыбокая дэпрэсія: кінула дзяўчына. Каб узбадзёрыць брата, Жонатан кліча яго на прагулку па Парыжу. Тут усё і пачынаецца... На МКФ у Сан-Себасцьяне карціна адзначана прызам за «лепшы сцэнарый», а таксама ўдастоена нямецкай прэміі «Багі» за «самы касавы фільм» і Баварскай кінапрэміі «лепшаму рэжысёру».

Абавязкова выкліча інтарэс у гледачоў і шведская меладрама **«Па вышэйшай волі»** ў пастаноўцы рэжысёраў Аміра Камдзіна і Эрыка Эгера.

Яны ж у садружнасці з Марцінай Штэр напісалі і сцэнарый фільма. 1975 год, у Стакгольме вельмі спякотнае лета. Імігрант Хуан чакае прыезду жонкі. Тым часам ён працуе днём і ноччу на фруктовым рынку і прыбіральшчыкам у рэстаране хуткага харчавання. Аднойчы раніцай ён сустракае сімпатычную англамоўную Юлі, і яны адчуваюць узаемную сімпатыю адно да аднаго, доўга гуляюць...

Фільм з поспехам быў паказаны на Першым фестывалі шведскага кіно ў Расіі, а на МКФ у Гётэборгу Крыле Фосбергу быў уручаны прыз за лепшую аператарскую работу.

Кінамайстры Чэхіі і Славакіі выносяць на суд гледачоў сумесную камедыйную меладраму **«Я абслугоўваў англійскага караля»,** пастаўленую рэжысёрам Іржы Мензелам. Гэта экранізацыя аднаго з самых вядомых раманаў чэшскага пісьменніка Богуміла Грабала.

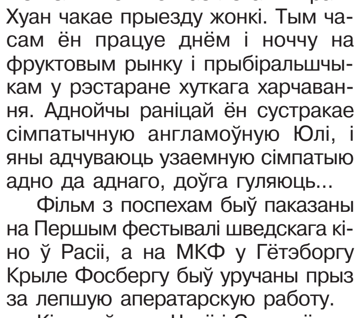

...Белабрысы, нізкарослы афіцыянцік Ян Дзітэ пачынае сваю кар'еру ў перадваенны час у сціплай піўной, працягвае ў шыкоўным бардэлі і, нарэшце, апынаецца ў рэстаране «Парыж». І неўзабаве Дзітэ трапляе ў абдымкі фанатычна настроенай немкі, а Чэхаславакію акупавалі нямецкія войскі...

У галоўных ролях заняты Іван Барнёў, Олдрых Кайсер, Джулія Джэнтш, Марцін Губа. Стваральнікі стужкі ўзнагароджаны Чэшскай кінаакадэміяй чатырма статуэткамі «Чэшскага льва», а на МКФ у Берліне ўдастоены прэміі міжнароднай федэрацыі кінакрытыкаў.

Раман КОСЦІН.

СКАНВОРД + СУДОКУ

Склаў Яўген ЛЯХАЎ.

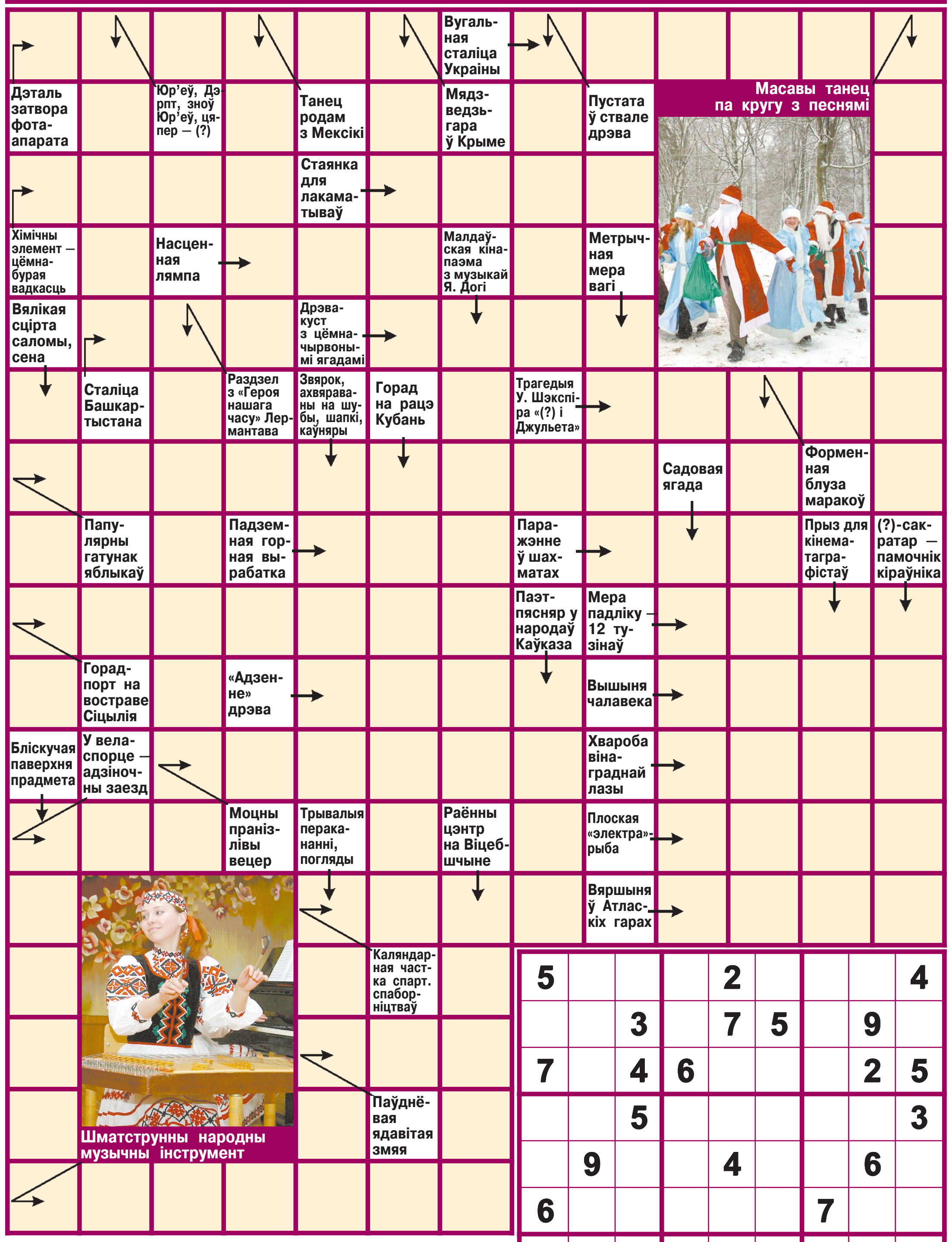

5				2				4
		3		7	5		9	
7		4	6				2	5
		5						3
	9			4			6	
6						7		
8	5				9	4		7
	4		8	1		9		
9				5				8

СУДОКУ. У квадраце з 9 на 9 клетак трэба размясціць лічбы ад 1 да 9 уключна такім чынам, каб у кожным гарызантальным радку, кожным вертыкальным слупку, а таксама ў кожным малым квадраціку 3 на 3 клеткі, абмежаваным тлустай лініяй, кожная лічба сустракалася толькі адзін раз, без паўтораў.

Час ад часу рашальнікі задаюць пытанне: "А з чаго пачынаць рашэнне?". Па-рознаму трэба гэта рабіць. Хто пачынае з лічбы ў вуглавой клетцы, хто з групы лічбаў у нейкім месцы табліцы, хто бярэ за аснову нейкі радок ці слупок. Кожны рашальнік гэта робіць па-свойму.

ПРАВЕРЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, АДКАЗЫ

Сканворд (10 лістапада). Па гарызанталі: «Невядомая». Бручка. Альянс. Цукерка. Апала. Дэкан. Пірс. Лапта. Шагал. Лата. Раманс. Палуба. Платан. Род. Сапа. Страха. Цімур. Віза. Накат. Каліна. Слата. Радар. Ава. Сенат. Кунак. Ятрышнік. **Па вертыкалі:** Савіцкі. Рапс. Калым. Асіна. Аўтамат. Рэпін. Апука. Брак. Скнара. «Лада». Трасун. Омуль. Авен. «Янка». «Даная». Аркан. Акт. Сан. Суп. Сакрат. Аўт. Напал. Рол. Лігатура. Карат. Бохан. Слабада. Асілак.

Усміхнёмся!

Дама купляе футравае манто і кажа прадаўцу:
— Ці магу я вас папрасіць, каб яго даставілі мне дадому, але перад тым, як пазваніць у мае дзверы, памылкова зазірнулі б спачатку да маёй суседкі?

☺

Размаўляюць дзве сяброўкі:
— Хлопцы любяць прыгожых і недаступных.
— Зараз нафарбуюся і схаваюся ў сейф.

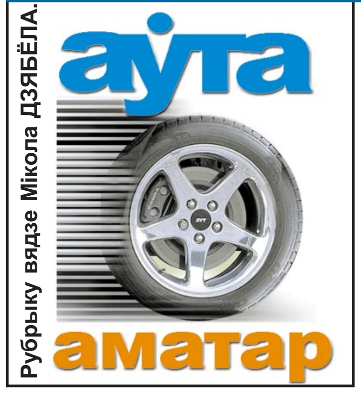

Аўтаадказчык

«УСЕСЕЗОНКУ» МОЖНА НЕ ЗДЫМАЦЬ

Прадстаўнікі ДАІ пагражаюць, што ў выпадку здзяйснення аварыі на заснежанай дарозе, адсутнасць зімовых шын будзе лічыцца для вінаватага ў ДТЗ абцяжваючымі віну абставінамі. А ці распаўсюджваецца гэта на машыны з усесезоннымі шынамі?

Дзмітрый МІХАЙЛАЎ, *г. Мінск*

Не. Хоць «усесезонкі» па сваіх уласцівасцях і адрозніваюцца ад зімовых шын, супрацоўнікі ДАІ запэўнілі, што ў выпадку аварыі не будуць лічыць такі «абутак» абцяжваючымі віну абставінамі. Інакш кажучы, усесезонныя шыны фактычна прыраўнаваны да зімовых.

Аўтапарады

КАБ ЗІМА НЕ ЗАСТАЛА ЗНЯНАЦКУ

Лістападаўскі снег і маразы нагадалі кіроўцам, што неабходна тэрмінова рыхтаваць аўтамабіль да эксплуатацыі ў зімовых умовах. Тым, хто яшчэ не парупіўся гэта зрабіць, варта прыслухацца да наступных парад.

Найперш неабходна «пераабуць» свайго «жалезнага каня». Выбар зімовага абутку для аўтамабіляў зараз вялікі. Якому вытворцу аддаць перавагу, кожны вырашае сам. Нявопытным аўтааматарам трэба мець на ўвазе, што зімовыя шыны звычайна маюць маркіроўку «W». Зімовыя шыны павінны быць крыху вузейшыя, чым летнія.

Яшчэ адна неадкладная працэдура — праверка акумулятара. Памятайце, што шчыльнасць электраліту для зімовага перыяду павінна быць не менш 1,29. Калі батарэя адносна новая (праслужыла 3—4 гады), то дастаткова будзе пачысціць клемы і падзарадзіць. Стары акумулятар лепш загадзя замяніць. Напярэдадні зімы пажадана таксама замяніць свечы напальвання і маторную аліву. Наконт свечаў памыліцца немагчыма. А вось пры выбары алівы для зімовага перыяду запомніце «правіла 35». Менавіта ад 35 трэба адымаць зімовы індэкс вязкасці, які абазначаецца першай лічбай маркіроўкі і літарай W. Напрыклад, аліва з маркіроўкай 15W прыдатна для эксплуатацыі аўтамабіля пры тэмпературы да мінус 20 градусаў (35-15=20), 10W — да мінус 25, 5W — да мінус 30.

І апошняе. Зіма — бадай, самае суровае выпрабаванне для кузава аўтамабіля. Менавіта ў гэты перыяд дарогі шчодра пасыпаюцца салевымі сумесямі, якія «раз'ядаюць» кузаў. Таму яго варта апрацаваць антыкаразійнымі прэпаратамі. Іх выбар таксама даволі вялікі. Спецыялісты раяць прымяняць прадукцыю фінскіх, шведскіх ці канадскіх вытворцаў, бо іх клімат падобны да нашага.

Аўтапаркоўка

ЗАПЛАЦІ І ЕДЗЬ

Зусім верагодна, што прыватным аўтааматарам, каб трапіць у цэнтр Мінска, неўзабаве давядзецца плаціць грошы.

Як паведаміў падчас сустрэчы з журналістамі галоўны інжынер унітарнага прадпрыемства «Гаражы, аўтастаянкі, паркоўкі» Пётр Пруднікаў, ужо распрацаваны адмысловы праект арганізацыі руху ў сталіцы. Паводле гэтых планаў, для таго, каб максімальна зменшыць колькасць аўтамабіляў у цэнтры Мінска, за ўезд у гэтую частку горада кіроўцы павінны будуць плаціць. Каб пашырыць плошчы для паркоўкі, якая таксама будзе платнай, у цэнтры горада плануецца арганізаваць толькі аднабаковы рух. Рэалізацыя гэтых намераў пачнецца ўжо ў наступным годзе. А ў больш аддаленай перспектыве ўвогуле плануецца ператварыць цэнтр сталіцы ў суцэльную пешаходную зону.

Аўтаэкалогія

УТЫЛЬ НА КОЛАХ

Сёлета са сталічных двароў былі прыбраны 1,3 тысячы «нічыйных» аўтамабіляў.

Гэтыя транспартныя сродкі, якіх гаспадары кінулі некалькі гадоў таму, будуць утылізаваны.

Аўтаспорт

АПОШНІ ЭТАП

Заключны, пяты па ліку, этап «Бабароў — джып-трыял» адбудзецца 17—18 лістапада ў Бабруйску.

Паводле звестак прэс-аташэ спаборніцтваў Данілы Далматава, у гонках возьмуць удзел не менш за 30 экіпажаў.

ЗА РУЛЁМ... КАМП'ЮТАР

У Каліфорніі прайшлі аўтагонкі машын з пустым сядзеннем для кіроўцы. За рулём 11 аўто былі камп'ютары. Машыны з такім кіраваннем праехалі 100 км ва ўмовах, якія былі вельмі падобныя да руху ў горадзе. Таму камп'ютарным кіроўцам трэба было не толькі хутчэй даехаць да фінішу, але і выконваць правілы дарожнага руху. Найлепш гэтае няпростае заданне выканаў усюдыход па мянушцы «Boss». Стваральнікі гэтага аўто атрымалі за перамогу 2 мільёны долараў ад Міністэрства абароны ЗША. Дарэчы, Пентагон плануе ў бліжэйшыя 10 гадоў перавесці на аўтаматызаванае кіраванне трэць вайсковага аўтапарка.

Аўтарэйтынг

«ПТУШКА-ТРОЙКА»

Брытанскае выданне «Sky News» апублікавала рэйтынг серыйных аўтамабіляў, якія развіваюць найбольшую хуткасць.

Першае месца ў аўтамабіля «SCC Ultimate Aero TT». Гэты «суперкар» коштам 654 тысячы долараў разганяецца да 410 км/г. На другім месцы «Bugatti Veyron», які значна даражэйшы (каштуе 1 мільён еўра), але едзе марудней: 407 км/г. «Бронзу» ў гонцы лідараў атрымаў «Koenigsegg CCX», які развівае хуткасць 389 км/г. Кошт такога аўто 545 тысяч долараў.

А вось больш вядомыя «спрынтары»: «Ferrari Enzo» і «Lamborghini» істотна адсталі ад лідараў.

Аўтакур'ёз

СПЯШАЛАСЯ НА МОГІЛКІ

Нямецкая паліцыя затрымала 80-гадовую бабулю, якая ехала па аўтабане ў інваліднай калясцы.

Бабуля патлумачыла вартавым правапарадку, што вельмі спяшалася праведаць магілы сваіх родных, таму, каб скараціць шлях, і выехала на дарогу, дзе ўсе імчаць з шалёнай хуткасцю.

Аўтажарт

З-за вялікіх затораў на вуліцах у маскоўскія выцвярэзнікі ўсё часцей сталі прывозіць зусім цвярозых кліентаў.

Кінакрокі

АЎЧАРКА АМАНДА І ЗОРКІ КІНО

Прэм'ера беларускага фільма «Чаклун і Румба» адбудзецца на Мінскім міжнародным кінафестывалі «Лістапад». Гэта дэбютная праца ў паўнаметражным кіно рэжысёра Андрэя Голубева. Вучань Міхаіла Пташука ўзяўся распавесці гісторыю вернага сяброўства сапёра па прозвішчы Чаклун і сабакі па мянушцы Румба, якія ратуюць адзін аднаго ў віхуры ваеннага часу. Невядома, на які прыз за выкананую ролю можа прэтэндаваць на фестывалі аўчарка Аманда. Але гледачы будуць рады ўбачыць у фільме папулярнага расійскага акцёра Андрэя Федарцова, які быў запрошаны на ролю яе сябра. Але падчас прагляду гэтага фільма мы можам ганарыцца і тым, што беларускія рэжысёры сталі больш актыўна запрашаць на ролі сваіх артыстаў.

ТЭЛЕГУРМАНЫ І БЕЛАРУСКАЯ ГІСТОРЫЯ

Адзін з трыумфатараў мінулага «Лістапада» расійскі фільм «Франц і Паліна», які паводле сцэнарыя Алеся Адамовіча распавядае пра падзеі апошняй вайны на Беларусі, тым часам атрымаў чарговую порцыю ўвагі ў Еўропе. На кінафестывалі ў Жэневе фільм быў высока адзначаны і атрымаў прыз ФІПРЭСІ. Кінафестываль у Швейцарыі ўваходзіць у паўсотню лепшых фестываляў свету, але адметны ён тым, што збірае працы, скіраваныя перш за ўсё на тэлеаўдыторыю. Беларускія тэлегледачы таксама змогуць ацаніць вартасці фільма — Першы нацыянальны тэлеканал плануе яго паказ якраз у дзень адкрыцця чарговага «Лістапада».

ПАВАГА І ШТОДЗЁННАЕ ЖЫЦЦЁ

Мінскі міжнародны кінафестываль звярнуў увагу і на дакументальнае кіно. Пра яго ўзровень у Беларусі ўжо даўно не разважаюць, ім захапляюцца. Дарэчы, нашы кінадакументалісты — чаканыя госці на многіх значных кінафестывалях свету. Напрыклад, у конкурсную праграму 50-га фестывалю ў Лейпцыгу сёлета ўключаны фільм Віктара Аслюка «Марыя». Ён аказаўся ў ліку 22 прац, якія былі адабраныя з амаль 2500 заявак.

А ў Італіі на фестывалі «Магма» адзначылі кароткаметражны фільм Галіны Адамовіч «Завядзёнка» з вельмі арыгінальнай фармулёўкай: «За ўменне з павагай паказаць штодзённае жыццё насельніцтва».

Ларыса ЦІМОШЫК.

Віншуем з днём нараджэння дарагую дачушку Наталлю ЗУБРОВУ.
Жадаем шчасця, радасці, доўгіх гадоў жыцця.
Мама, тата, в. Падлессе.

ШАХМАТЫ

Пад рэдакцыяй майстра спорту **Уладзіміра СЫЧОВА**

Юбілейны конкурс «Яўгену Дзвізаву — 70»

(Заканчэнне. Пачатак гл. у №№ за 29 верасня, 10, 27 кастрычніка і 3 лістапада).

№ 18. A. STREBKOVS (Латвія). 3-і пахвальны водгук. Белыя: Крh6, Сf1, пп. d7, e3, e4 (5). Чорныя: Крe5, Kh8 (2). Нічыя. 1. Сc4! Лf8 2. Крg7 Лd8 3. Сg8 Kg6 4. Кр:g6 Л:g8+ 5. Крf7 Лh8 6. Крe7 Лh7+ 7. Крe8 Крe6 8. d8К!+ і нічыя.

№ 19. P. ROSSI (Італія). 4-ы пахвальны водгук. Белыя: Крf8, Kc5, Kg4, п. d6 (4). Чорныя: Крh7, пп. c3, c4, d7, e7, h4, h5, h6 (8). Ход чорных. Белыя робяць нічыю. 1. ... ed! 2. Ke5!! de 3. Крf7! c2 4. K:d7 c1Ф 5. Kf8+ Крh8 6. Kg6+ Крh7 7. Kf8+ і нічыя.

№ 20. В. КІЧЫГІН (Расія). 5-ы пахвальны водгук. Белыя: Крb2, Сa4, Kc8 (3). Чорныя: Крg8, Сg1, пп. a5, b4, d5, h2 (6). Нічыя. 1. Сb3! (тэматычны падманлівы след: 1. Сc6? Сd4+! 2. Крc2 b3+ 3. Крd2 h1Ф 4. С:d5+ Ф:d5 5. Ke7+ Крf7 6. K:d5 a4 і чорныя выйграюць) Сd4+ 2. Крc2! h1Ф 3. С:d5+! Ф:d5 4. Ke7+ Крf7 5. K:d5 Крe6 6. Kf4+! Крd6 7. Крb3 Крc6 8. Крa4 і нічыя.

№ 21. В. ЖАЛТУХОЎ (Расія). 6-ы пахвальны водгук. Белыя: Крd7, Сa4, Kf4, пп. c5, d3 (5). Чорныя: Крh8, пп. a7, b5, b6, d4, e5, f6, g7, h6 (9). Ход чорных. Белыя выйграюць. 1. ... bc Kg6+ Крh7 3. Сc2 d4 4. Kf8+ Крg8 5. Крe7 h5 6. Сb3+ Крh8 7. Крd6 g5 8. Крe7 e4 9. Крf7 g4 10. Сd5 g3 11. С:e4 h4 12. Kg6+ Крh713. K:h4+ Крh6 14. Kf5+ Крg5 15. K:g3 Крf4 16. Kf5 b4 17. Кр:f6 b3 18. Сd5 b2 19. Сa2 c4 20. Kd6 cd 21. Kc4+ і выйгрыш.

№ 22. В. КІЧЫГІН (Расія). 7-ы пахвальны водгук. Белыя: Крf4, Сa6, Kf5, пп. a5, g2 (5). Чорныя: Крh5, пп. a3, c2, d7, e3, e4, h6 (7). Выйгрыш. 1. Ke7! (1. Kg3+? Крg6! 2. Ke2 a2@) c1K! 2. Сc4 Kd3+ 3. Кр:e4 Kc1 4. Крf4! e2 5. Сf7+ Крh4 6. Kf5х.

* * *

Юбіляр шчыра дзякуе ўсім удзельнікам конкурсу за дасланыя творы, за віншаванні з юбілеем і добрыя пажаданні!

Рыхтуйцеся да масавага конкурсу!

Для рашэння будзе прапанавана 18 заданняў. Удзельнікам, якія не маюць спартыўнага разраду па шахматах і набяруць 75 % ачкоў, прысвойваецца трэці разрад, а пры 60 % — чацвёрты спартыўны разрад.

Больш складаныя кампазіцыі для шахматыстаў, якія ўжо маюць трэці разрад і толькі 100 %-ны вынік дасць ім магчымасць падняцца на прыступку вышэй і атрымаць другі разрад. Пераможцаў чакаюць прызы. А перад стартам прапануем эцюд для размінкі.

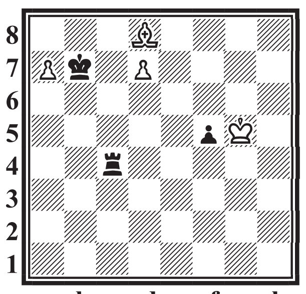

Выйгрыш (4+3).

Учреждение образования
«Сморгонская государственная школа-интернат для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей»
благодарит людей, оказавших помощь детям-сиротам.
Все, кому небезразлична судьба детей-сирот, имеют возможность оказать материальную помощь.
Наш расчетный счет:
3632000130027 в АСБ «Беларусбанк» г. Сморгонь, ул. Советская, 3б, МФО 152101504, УНН 500096341.

СЁННЯ

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	7.34	16.13	8.39
Віцебск —	7.29	15.58	8.29
Магілёў —	7.25	16.03	8.38
Гомель —	7.15	16.06	8.51
Гродна —	7.48	16.29	8.41
Брэст —	7.43	16.36	8.53

Месяц

Маладзік 10 лістапада. Месяц у сузор'і Казярога.

Імяніны

***Пр.** Ульяны, Аляксандра, Дзмітрыя, Дзям'яна, Івана, Кузьмы, Сяргея, Фёдара, Якава;*

***К.** Андрэя, Лаўрэнція, Уладзіміра, Юзафа.*

НАДВОР'Е на заўтра

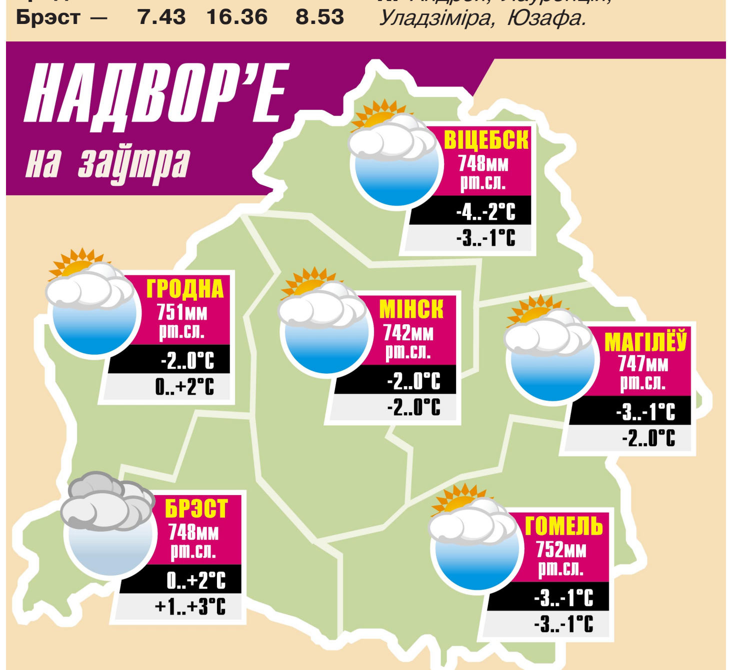

— слабая геамагнітная бура
— няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў

Геамагнітныя ўзрушэнні: 2 гадз. 5 гадз. 8 гадз. 11 гадз. 14 гадз. 17 гадз. 20 гадз. 23 гадз.

...у суседзяў

ВАРШАВА +1..+3°С	КІЕЎ -1..+1°С	РЫГА 0..+2°С
ВІЛЬНЮС -2..0°С	МАСКВА -4..-2°С	С.-ПЕЦЯРБУРГ -4..-2°С

Дзве даты — 14 лістапада

Сёння — Сусветны дзень барацьбы супраць дыябету. Адзначаецца штогод з 1991 года ў дзень нараджэння канадскага фізіёлага, Нобелеўскага лаўрэата Фрэдэрыка Бантынга, які адкрыў гармон інсуліну.

1812 год — 195 гадоў таму нарадзіўся беларускі паэт Паўлюк Багрым. Да нашых дзён дайшоў толькі адзін верш П. Багрыма — «Зайграй, зайграй, хлопча малы», які лічыцца шэдэўрам беларускай лірыкі XIX стагоддзя. За актыўны ўдзел у антыпрыгонніцкім бунце і вершы, скіраваныя супраць прыгоннага ладу, быў аддадзены ў рэкруты. Затым працаваў у роднай вёсцы Крошын (сённяшні Баранавіцкі раён) кавалём. У Крошынскім касцёле захоўваецца металічная жырандоля работы Багрыма — узор беларускага мастацкага кавальства.

1832 год — У Нью-Йорку выйшаў на лінію першы ў свеце трамвай (конка). Толькі праз 64 гады такі від транспарту з'явіцца ў Мінску.

Цытата дня:

«Іронія павінна быць кароткай. Шчырасць можа дазволіць сабе шматслоўе».
***Жуль Рэнар (1864—1910),* французскі пісьменнік.**

УВД на транспорте МВД Республики Беларусь проводит тендер на приобретение наглядной агитации (изготовление информационных стендов). Форма оплаты — безналичный расчет. Предложения принимаются в течение 20 дней со дня опубликования.
Справки по телефону (017) 225 32 34.

Муз-news

The Project: застацца ў жывых

Напрыканцы ліпеня, спаслаўшыся на творчыя «цёркі», нашумелы праект пакінуў адзін з удзельнікаў — Яўген Чалышаў. Але другі саліст Фрэдэрык і прадзюсар Баграт Вартанян вырашылі, што на гэтым гісторыя The Project павінна не скончыцца, а змяніцца ў іншы бок. У які менавіта — стане зразумела пасля з'яўлення новага вакаліста.

Для таго, каб стаць удзельнікам кастынгу, ахвотнікам — на ўвазе маюцца выключна хлопцы — трэба было 6 лістапада прыйсці ў сталічны клуб «Рэактар» а 15-й гадзіне і спець без фанаграмы, а капэла, песню на ўласны выбар. Цяпер у рамках спецыяльнай радыёпраграмы можна будзе прадэманстраваць свае здольнасці ў прамым эфіры, а тэлеканал MTV Мінск узяў на сябе забеспячэнне відэазамалёвак аб ходзе адбору. Тэле- і радыёпрадзюсары ў адзін голас сцвярджаюць, што на сёння The Project — адзін з лепшых праектаў краіны, з патэнцыялам, які можа «выбухнуць» і ў замежжы — так што трэба дапамагчы гурту «застацца ў жывых».

Вольга Плотнікава: альбом у жоўтых танах

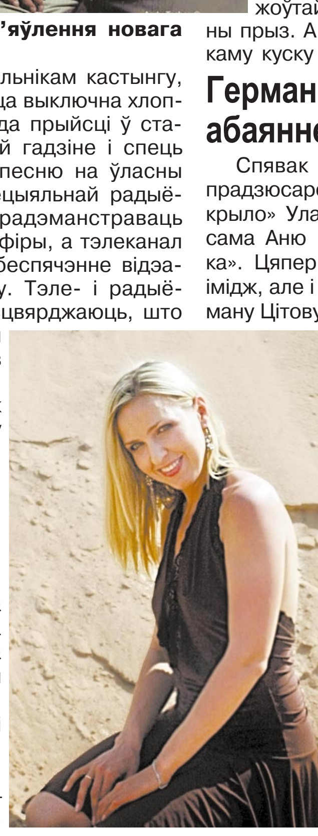

9 лістапада ў адным са сталічных клубаў спявачка, а зараз і тэлевядучая Вольга Плотнікава прадставіла свой новы альбом «Так бывае».

«Альбом ствараўся даволі доўга, за два гады вельмі многае адбылося і змянілася, — расказала Вольга. — Таму кожная песня — асобная падзея, маленькая гісторыя з жыцця».

Вёў прызентацыю абаяльны Дзмітрый Врангель. Гучалі музычныя віншаванні сяброў і калег спявачкі, праводзіліся конкурсы.

Загадзя інтрыгуючы прэсу, Вольга абяцала развянчаць міф аб тым, што яна добрая і пушыстая, «правільная» жонка і маці, і ва ўсім сазнацца. І прызналася (праўда, праз лісткі «жоўтай» прэсы). Напрыклад, у тым, што Аляксей Хлястоў ухлёстываў за ёй у Бахрэйне, што некалі яна сустракалася з Дзмітрыем Врангелем... Спявачка паказала таксама свае эратычныя фатаздымкі.

Прысвяціўшы альбом позняй жоўтай восені і прыцягнуўшы ўвагу «жоўтых» выданняў, Вольга вырашыла ісці да канца і аб'явіла дрэс-кодам вечарынкі — таксама жоўты. Жоўтая дэталь у касцюме горача віталася: самай лепшай танцорцы ў жоўтай вадалазцы быў уручаны спецыяльны прыз. А ўсе прысутныя атрымалі па салодкаму куску свежаспечанага «дыска».

Герман Цітоў: абаянне песень... і дранікаў

Спявак Дзмітрый Карпінчык, пакінуўшы прадзюсарскі цэнтр «Спамаш», перайшоў «пад крыло» Уладзіміра Кубышкіна, які апякае таксама Аню Шаркунову і дзявочы гурт «Чарніка». Цяпер хлопец змяніў не толькі сцэнічны імідж, але і сцэнічнае імя, — навааўленаму Герману Цітову давядзецца заваёўваць публіку нанова. Зрэшты, першыя крокі для гэтага ўжо зроблены.

Дзіма, у сэнсе, Герман стаў адзіным беларускім выканаўцам, хто трапіў на латвійскі аналаг «Фабрыкі зорак» — шоў «Hallo, Jurmala!» — без папярэдніх кастынгаў і адбораў, па рашэнні прадзюсараў. І, здаецца, апраўдаў давер — ужо на першым канцэрце песня «Лісцем» атрымала ўмоўна 9 балаў з 10. Паводле слоў артыста, узровень праекта значна вышэйшы за «Народнага артыста» і «Сакрэт поспеху», у якіх Герман удзельнічаў раней. Умовы створаны максімальна спрыяльныя для выканаўцаў — так, кругласутачна за імі назіраюць камеры, затое ў кожнага з 12 удзельнікаў — уласны пакой, з 9 да 20 гадзін — праца з харэографамі, стылістамі, выкладчыкамі вакалу, а да 24 гадзін — вольны час, калі можна нават выходзіць на прагулку па горадзе. Абслугоўваць сябе — гатаваць, прыбіраць — даводзіцца самім. І тут беларус таксама на вышыні — прыгатаваўшы дранікі, выклікаў сярод сяброў-сапернікаў фурор. Ну і пра творчасць артыст, натуральна, не забываецца.

Даведка: праект «Hallo, Jurmala!» разлічаны на 9 месяцаў тэлевізійных трансляцый; кожную суботу — справаздачны канцэрт, дзе па выніках галасавання гледачоў адзін з 12 удзельнікаў пакідае праект. На яго месца прыходзіць «рэзервовы» канкурсант. У паўфінал праходзяць 12 лепшых удзельнікаў, кожнаму з якіх абяцаюць зняць кліп і, магчыма, зрабіць канцэртны тур. Да фіналу, што адбудзецца 28 чэрвеня ў зале «Дзінтары», даходзяць трое лідараў, якія набяруць найбольшую колькасць галасоў. Яны і падзеляць паміж сабой галоўны прыз праекта: 30 000 еўра.

«Ляпис Трубецкой»: мемуары — зарана

У верасні ў Расіі паступіла ў продаж кніга вядомага расійскага журналіста Іллі Стогава «Песня заходних славян». Яна складзена з дзвюх частак, адна з якіх прысвечана ўкраінскім калектывам «Вопли Видоплясова» і «Океан Ельзи», а другая цалкам адведзена пад беларускі гурт «Ляпис Трубецкой».

Аўтар прасачыў увесь творчы шлях гурта — ад першага канцэрта ў 1990 годзе да альбома «Капітал», які выйшаў сёлета; пры тым не проста пералічвае факты і цытуе шматлікія інтэрв'ю Сяргея Міхалка, але і дзеліцца асабістымі ўражаннямі пра Беларусь і беларусаў. Нягледзячы на тое, што кніга стваралася без удзелу «Ляпісаў», музыканты засталіся задаволеныя. Праўда, Міхалок заўважыў: «Увогуле, напэўна, нам замнога пашаны — мы толькі пачынаем!»

Гэтаксама радасна «пачаткоўцы» даведаліся, што іхні кліп на песню «Капітал» узяў прыз у намінацыі «Кліп года» расійскай прэміі Rock Alternative Music Prize (RAMP) за 2007 год. Ролік беларусаў аднадушна ўхвалілі ўсе эксперты прэміі — прадзюсар гурта «Чайф», лідар «Няшчаснага выпадку» Аляксей Кортнеў, паэтэса Маргарыта Пушкіна, музычныя крытыкі, у тым ліку строгі Арцемій Троіцкі. Самі «Ляпісы» прыехаць на цырымонію не змаглі, таму прыз атрымаў іхні прэс-аташэ. А музыканты заўважылі, што лаўры — яно, безумоўна, прыемна, але на падыходзе два новыя кліпы, так што трэба пераключаць увагу на іх.

Вядучая рубрыкі Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

ЗВЯЗДА
БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА
ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь,
Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь,
Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь
РЭГІСТРАЦЫЙНЫ НУМАР 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: І. БАРАНОЎСКІ, С. ГРЫБ, У. ЗДАНОВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА, Л. ЛАХМАНЕНКА, Т. ПАДАЛЯК, С. ПРОТАС (намеснік галоўнага рэдактара), С. РАСОЛЬКА, Л. РЫЖАНКОВА (першы намеснік галоўнага рэдактара), Л. СВІДРЫЦКАЯ, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, І. ШЧУЧЭНКА.
НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: пісьмаў — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 287 18 51, юрыдычнага — 287 19 68, сакратарыята — 292 05 82, адказных за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 21 03, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 24 31 92, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 74 13 92, Баранавічах: 7 26 02, Магілёве: 32 74 31; бухгалтэрыі: 292 22 03; даведкі па рэкламе і аб'явах тэл./факс: 287 17 79, e-mail: reklama@zvyazda.minsk.by, рэдактар рэкламнага аддзела — тэл./факс 292 04 52.
html: www.zviazda.by E-mail: info@zvyazda.minsk.by
Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з аўтарамі. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.
Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.
Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год.
Тыраж 32.347. Індэкс 63850. Зак. № 6183. Нумар падпісаны ў 19.30.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12